

Nekoč, pravijo, ho ves svet ena sama ravnila. Dolgčas. Ljudje tega gotovo ne bodo dovolili. Našli bodo pot iz vsakdanjosti.

Izgovorjeno je bilo, da Slovenec že danes ne gre dlje, kot ga pelje avtomobil. Sto žensk na Triglavu to trditelj zanika.

Sedaj je to očitno. Ko smo se odločili organizirati pohod, nismo tako trdno verjeli. Pa smo v treh dneh prejeli 600 prijav, vseh skupaj 800. Se veliko več bi jih bilo, ko bi bilo na Triglavu več prostora.

Našim hvalčkam smo želeli pripraviti veselje: dan, ki bo drugačen od vseh. Želeli smo dokazati, da je treba še povabiti in vodnikov, ki jih pri nas ne manjka, pa bo strnjena vrsta do najvišjega vrha.

Gotovo bi ne bili žensk, ko se nam izlet ne bi zdel tuji novinarsko zanimiv. Toda to še zdaleč ni bil edini namen. TT tudi ni prvi na svetu, ki je 100 prva ženska popeljal na najvišji domači vrh: pred leti je bilo 100 žensk na štiristočaku Monte Rosa. Triglav je drugi.

Ne gre za prvenstvo in ne za rekord. Hoteli smo le veselja: zblizati ljudi, ki so si v naglici delavnika neznan.

100 žensk smo vprašali, zakaj so se odločile za pot na Triglav. Sto različnih odgovorov. Ob slovesu na je bil odgovor en sam: »Se bi šli!« Sodimo, da imamo dovolj organizacij, ki naj bi pristihlele teletji in mnogim podobnim.

VAŠA VPRAŠANJA

NAŠI ODGOVORI

ROJAKI,

PROBLEME, TEŽAVE IN SKRBI, KI VAS TAREJO, PREVALITE NA NAŠA RAMENA, ZAUPAJTE JIH NAM IN PIŠITE NA NASLOV: UREDNIŠTVO TT, P. P. 130, LJUBLJANA. V RUBRIKI »VAŠA VPRAŠANJA — NAŠI ODGOVORI« VAM ODGOVARJAMO NAŠI STROKOVNJAKI POVSEMI BREZPLAČNO.

ŠTIRISTEZNI MAGNETOFON

Prosimo, odgovorite mi, koliko je treba plačati carine za magnetofon Philips, tip EL 3533, model 1966, s štirim stezami in dvema brzina.

V. G. in R. B.,
Liege, Belgija.

Za štirikanalni magnetofon z dvema brzinama vzamejo za carinsko osnovo vrednost 5 seznama tekočih cen za blago, ki ga uračajo občni, in to je 1.600 Ndin. Za magnetofone je carine 25 odstotkov, prometnega davka pa 12 odstotkov; to pomeni, da je ob uvozu opisanega magnetofona treba plačati 640 Ndin carine in prometnega davka.

SAMO NA OBISK DOMOV

Star sem bil 19 let, ko sem zaradi mladostne zanesenosti leta 1951 ilegalno zapustil Jugoslavijo. Zivim v Italiji, sem poročen in imam 2 otroka. Se vedno sem jugoslovanski državljan, tako tudi moja žena in otroka. Tu sem si ustvaril dom in uređil svoje življenje. Sem v stikih s svojimi sorodniki. Rad bi jih obiskal in videl spet svojo domovino. S tem v zvezi bi rad zvedel, če lahko pridem na obisk v Jugoslavijo, ne da bi mi bilo treba služiti vojaški rok in če se bom lahko nemoteno vrnil v kraj, v katerem bivaš že 15 let? Kaj naj ukrenem, da bom lahko prišel v domovino samo na obisk, ne da bi sprejel italijansko državljanstvo?

S tovariškimi pozdravi,

V. P. Cagliari,
Italija

Svetujem vam lahko samo to, da se obrnete na jugoslovansko predstavništvo v Italiji, najbližje bo jugoslovansko poslanstvo v Rimu (konzularni oddelki), kjer boste dobili vse potrebne informacije. Samo tu boste lahko dobili tudi jugoslovanski potni list, ki ga dolo izseljenci za daljše bivanje v tujini in s katerim boste lahko prišli v domovino in se tudi vrnil v Italijo. Glede potnega lista ne go nobenih problemov, ko se bo ugotovilo, da ste še vedno jugoslovanski državljan. Vprašanje je le glede vojaške obveznosti. Ker ste stari več kot 30 let, vam vojaškega roka ne bo treba služiti, boste pa morali to stvar vendarle urediti z vojaškimi oblastmi. Tudi v tem pogledu boste na konzularnem predstavništvu dobili najbolj točna pojasnila.

ŠPORTNI MOZAIK

● **NOGOMET** — Minuli weekend ni bilo tekem v I. in II. zvezni ligi, ker se je državna reprezentanca v Beogradu pomerila s SZ. Gostje so zmagali 2:1 (2:0) z zadelom Krasnickega in Matvejeva (11 m). Častni gol za Jugoslavijo je zabil Musović Srećanje je razočaralo približno 15.000 gledalcev. Zlasti slabo je igrala pomlajena domača vrsta. — Enajstera Mari-bora je v zaostali prvenstveni tekmi II. zvezne (zahodne) lige v Travniku zmagala nad Bratisvom 5:2 (3:0).

● **ATLETIKA** — Na jubilejnih 25. balkanskih igrah v Sarajevu so se ekipe v moški konkurenci razvrstile takole: 1. Romunija 148,5, 2. Bolgarija 141, 3. Jugoslavija 134, 4. Grčija 65,5 in 5. Turčija 31 točk, v ženski pa 1. Bolgarija 88, 2.—3. Jugoslavija in Romunija po 86, 4. Grčija 1 in 5. Turčija 0.

● **TENIS** — Na mednarodnem prvenstvu Jugoslavije v Beogradu je zasedel prvo mesto Jugoslovan Nikola Pilić. V finalu je premagal znanega italijanskega igralca Pietrangella (6:4) 6:4 in 6:3. Med ženskami je zmagala Ana Dimitrijeva (SZ).

● **AVTOMOTO** — Na jubilejnih hitrostnih dirkah za »Nagrada Primorske« v Portorcu so v posameznih kategorijah zmagali tile dirkači: 125 cm Scheimann (ZRN, honda), 350 cm Pasolini (Ital., aer-machii), 500 cm Villa (Ital., mondial), 250 cm Pasolini (Ital., aer-machii), 500 cm Marsovsky (Svica, matchless), prikolice do 500 cm Auerbacher-Kalauch (ZRN, BMW-RS) in avtomobili »Formule 3« Cole (Angl., brabham-cosworth). Nova absolutna rekorderja 5750 m dolge portoroške proge sta od-slej Anglce Cole (121.000 km/h) in za motorje Svicar Masovsky (116.160 km/h).

Pa sem vseeno pripravila čaj. Vedela sem, da se ženske ne ustavijo.

Vso zgovornost porabim, da pripravim žensko v dolgem kritu, ki jo je podpiral Belač, da nas tučka počaka. Noče mi verjeti, da vem bolje, kako je z nje-nim zdravjem, kakor je bila — v minulemu stoletju se je rodila — spoznala sama. In šele ko ji zagotovim, da nas bo na vrhu vseeno sto, saj smo jih namenoma povabili nekoliko več, pristane počakati. »Čez dvajset ur smo nazaj.« je slovo.

Novinar Edj Hrausky in vodnik Čicko gresta ob pol dveh naprej do koč »Planika« povedat, da pridemo. »Pa zakurijo naj!« Kako bomo sicer posušili premočne obleke?

Ob dveh krene kolona. Temno je kot ob šestih. Zaradi nizkih oblakov. Korak pa je hitrejši kot na začetku. Obleka se najbolje posuši na razgretem telesu...

Na strmo zasekani poti Toč od TT potegne iz nahrbtnika filmsko kamero. »Megio bi lahko snemal v Ljubljani!« mu pravijo, ko vrti film. Prepričajo ga. Saj moramo vsi razgneti korak, da smo kos materi desetih otrok Anj Jerko iz Kranja, ki mož kva namesto mene.

Do »Planike« je šeststo višinskih metrov. In vzpon je delo, ne sprehod. Še najteže je Izraelki, ki se je pridružila Slovenkam, in je navajena le morja. »Astma me danke, naj počjem.« pravi. Dve zanjci — večerj zvečer ju je prvi srečala — pa se vedva zdravnik in vodnik z nosilom ostanje z njo.

Ob petih smo vsi pod streho. Gospodar koč Klinar z Gorji, ki je bil tolikrat na Triglavu, kolikor mi je težak, in prijazna oskrbnica Minka sta nas pričakovala. V koč seveda ni prostora za toliko ljudi, pa se za vse najde streha.

Fred mrazkom se dvignje megle. Nobena ženska ne ostane v koč. Hočejo videti jutrnji vrh. Namesto zagrizene volje je prišlo veselje. Je že kdo videl

Pa sem vseeno pripravila čaj. Vedela sem, da se ženske ne ustavijo.

Vso zgovornost porabim, da pripravim žensko v dolgem kritu, ki jo je podpiral Belač, da nas tučka počaka. Noče mi verjeti, da vem bolje, kako je z nje-nim zdravjem, kakor je bila — v minulemu stoletju se je rodila — spoznala sama. In šele ko ji zagotovim, da nas bo na vrhu vseeno sto, saj smo jih namenoma povabili nekoliko več, pristane počakati. »Čez dvajset ur smo nazaj.« je slovo.

Novinar Edj Hrausky in vodnik Čicko gresta ob pol dveh naprej do koč »Planika« povedat, da pridemo. »Pa zakurijo naj!« Kako bomo sicer posušili premočne obleke?

Ob dveh krene kolona. Temno je kot ob šestih. Zaradi nizkih oblakov. Korak pa je hitrejši kot na začetku. Obleka se najbolje posuši na razgretem telesu...

Na strmo zasekani poti Toč od TT potegne iz nahrtnika filmsko kamero. »Megio bi lahko snemal v Ljubljani!« mu pravijo, ko vrti film. Prepričajo ga. Saj moramo vsi razgneti korak, da smo kos materi desetih otrok Anj Jerko iz Kranja, ki mož kva namesto mene.

Do »Planike« je šeststo višinskih metrov. In vzpon je delo, ne sprehod. Še najteže je Izraelki, ki se je pridružila Slovenkam, in je navajena le morja. »Astma me danke, naj počjem.« pravi. Dve zanjci — večerj zvečer ju je prvi srečala — pa se vedva zdravnik in vodnik z nosilom ostanje z njo.

Ob petih smo vsi pod streho. Gospodar koč Klinar z Gorji, ki je bil tolikrat na Triglavu, kolikor mi je težak, in prijazna oskrbnica Minka sta nas pričakovala. V koč seveda ni prostora za toliko ljudi, pa se za vse najde streha.

Fred mrazkom se dvignje megle. Nobena ženska ne ostane v koč. Hočejo videti jutrnji vrh. Namesto zagrizene volje je prišlo veselje. Je že kdo videl

100 ŽENSK NA VRHU

DEŽEVNA SOBOTA

Ob treh ponoči je začelo deževati. Droben siten dež. Megle se dotikajo Bohinjskega jezera. Gorski vodniki gledajo vreme in pravijo, da ga ne bo.

Ob šestih ne rosi več. Lije. Budnica: »Vstanite, ob sedmih pridejo avtobusi.« Vsi se delamo, kot da ne bi opazili deža. »Če dežuje, te vsaj ne skrbi, kdaj bo začelo deževati.« pravi himalajski Tonač. Obešenjaški humor.

Verjeli smo v sonce, planinke krstili za sončnice. Sedaj dež netipodbitno zanika večeršnjo napoved lepega vremena. Telefoniram vremenarjem. »Vremenska slika se je spremenila.« povedo. »Dva dni slabega vremena.« Papirnato sončnico na nahrbtniku je prvo načel dež. Zvija se je. Naše sončnice pa se smejejo, kot bi bilo jasno nebo. Pravijo, da so v Transtarištovih hotelih dobro spale. Pa ne za reklamo.

Sedaj smo pri jezuru: »100 žensk na Triglavu — v resnici sto in štiri, vodniki, novinarji in trije avtobusi. Odlasamo, kar nas je fantov: »Morda pa dež vsaj malo poneha, da ne bo tako žalostno slovo!« Ženske pa hočejo na Triglav.

Avtobusi se vzpenjajo na Pokljuko. Više ko smo, gostejša je megla, bolj dežuje. Na Rudnem polju je konec ceste na Triglav. Na jasi pod puščico, ki kaže, katero pot naj vzamemo pod noge, napovemo referendum. Vodniki so vzeli na pot dežnike. In sedaj hvaljivo slovensko planinsko izročilo: »Niti ena sama sončnica ni prišla v hribe brez pelerinke.«

Začnem glasovanje: »Prišezem, če bi si sedaj na Triglavu sto dečev, bi jih pedeset že šlo domov. Mokri bomo. Na Kredarici je ponoči snežilo. Gremo ali ne?« Ena sama se odloči za vrnitev. Ni dovolj zdrava, da bi si lahko dovolila osem ur hoje po dežu in vetru.

Uredimo se v vrsto. Dolga

Na fotografiji je, žal, prostora le za desetino vrste na grebenu Triglavu (zgoraj).

vrsta: ob četr čet devet so odšle prve in ob pol desetih zadnje. Prve gredo najstarejše: kolonji bodo merile korak. Zaščitnica sta dva vodnika in zdravnik dr. Vavken. Kirurg je, pa se gotovo razume tudi na dušo. »Koliko časa bo trajala ta množična korajža?« ga vprašam. In se preden odgovori, se obrne petdesetletnica, ki je zaostala in si popravlja čevlje, ter me začudena pogleda: »Saj ste vendar napisali, da gremo v vsakem vremenju!«

Sedaj že vsi verjamemo, da nas tudi dež ne zaustavi. Pa čeprav jih je med nami precej, ki so si nalozile že štiri kriz. Vrsta se ne pretrga.

Na dolgem pobočju nad Kondsko planino nas tepejo mokri bo-rovci. Megla se za trenutek razkadi. Toliko nas je, da vrsti ne vidim konca. »Kaj takega pa se ne.« se reži Jože, saj bodo še Bohinjski dež ugnale. Zagotovo, da je nad oblaki zanesljivo sonce, je pozdrav, ko grem ob vrsti. In če to ne pomaga, imajo vodniki pripravljene polne žepce vitergina. Grozni sladkor prežene začeto utrujenost.

Pod nepremičljivim pregrinjalom je vroče. Osemindesetletnica v dolgem kmečkem kritu in debelem puloverju toži, da ji je veter skočil v križ. Belač jo podpira. »Do Vodnikove kočje ni več daleč.«

Pa je. Visoko je še do sedla, in sedaj smo v oblakih. Vlaga gre pod pelerinu. Razgleda ni, je pa cilj. Najbolj vabljivo so tisti cilji, ki jim ne vidiš do konca. Po ravnem, 1800 metrov nad morjem, gre pot do Velega polja. Čez ta pobočja Toča so nameravali speljati čete. Danes bi je bili veseli. Kaj pa jutri, ko bo nekega? Najraje bi imel, ko bi me katera vprašala: »Ali bo res jutri sonce?« Potem bi lahko samozadovoljno sodil, da je zaupanje tisto, ki daje moč. Pa nobena tako ne vpraša.

Ob eni smo v koč. Namesto Velega polja je megla. In šč bolj dežuje. Koča se zdi premajhna za vse. Pa ji raziramo stene. Oskrbnica Angelca pravi: »So mi dejali, da vas bo dež pregnal.«

JUGOSLAVIJA JE 69. POLNOPRAVNA ČLANICA GATT

Leta 1947 je 23 držav ustanovilo splošni sporazum o carinah in trgovini — GATT. Do spoznanja je prišlo zaradi spoznanja, da bi morali trgovinski in ekonomski odnosi na svetu postopoma stajati na svobodni konkurenčni osnovi, popolno zaposlovanje, stalno rast realnega dohodka, stalno popravljanje za dobrinami, popolno izkoriščanje svetovnih virov, povečanje proizvodnje ter izmenjava dobrin.

S tem je bila dana osnova za sklepnanje sporazumov in pogodb, katerih cilj je bil, da na podlagi recipročnosti — vzajemnih koristi, pride do občutnega znižanja carin, odstranitve drugih ovir za mednarodni menjavi dobrin ter do odstranitve vsake diskriminacije v mednarodni trgovini. Nameniti moramo, da ni namen tega sestavka, da bi bralci seznanili s konkretnimi določbami GATT, kajti to bi bilo preobširno. Omenili bi le to, kako je Jugoslavija postala polnopravni član te pomembne mednarodne organizacije, in osnovne prednosti tega članstva.

Jugoslavija je od leta 1949 sodelovala v delu GATT kot opazovalec. 25. maja 1959 je bila podpisana deklaracija o odnosih med državami — članicami GATT, t. j. splošnega sporazuma o carinah in trgovini in viado SFRJ.

15. septembra 1962 je bila podpisana deklaracija o začasnem pristupu SFRJ k splošnemu sporazumu o carinah in trgovini. Letos, na 23. splošnem zasedanju GATT, so državne članice soglasno sprejele poročilo delovne skupine, tekst protokola in odlok o pristupu naše države v polnopravno članstvo v GATT. Na tem zasedanju so posamezne državne članice zahtevale, da morajo biti pred formalnim vstopom Jugoslavije v GATT carinska pogajanja z Jugoslavijo. Jugoslavija je sprejela zahtevo za carinska pogajanja enainvajsetih članic. Marca so se

v Zenevi začela pogajanja, ki so se konec julija uspešno končala.

Pogajanja so potekala z EGS — Evropsko gospodarsko skupnostjo (Francija, Italija, ZR Nemčija, Belgija in Luxemburg). Z nekaterimi članicami te skupnosti, zlasti pa z Italijo in Nemčijo, ima Jugoslavija tradicionalne zunanjetrgovinske zveze. Kakih 30 odstotkov skupnega jugoslovanskega izvoza in 40—50 odstotkov jugoslovanskih kmetijskih pridelkov prodajamo na tržiščih držav EGS. Udeležba držav EGS v skupni jugoslovanski zunanji trgovini znaša približno 26 odstotkov. Države EGS so na prvem mestu glede dobave opreme in reprodukcijskega materiala naši industriji. Kljub uspešnim zaključkom pogajanj z EGS imajo, žal, naši izvozniki trenutno velike težave pri izvozu v državne članice EGS, zlasti pri izvozu kmetijskih pridelkov. Države članice EGS so v medsebojni izmenjavi znižale ali pa povsem odpravile carinske zaščite za posamezne proizvode, zlasti za kmetijske prilike in živinorejske proizvode. Npr.: gorilne meso je v prometu teh držav članic prosto gori- ce. Če pa italijanski trgovec uvozi meso iz Jugoslavije, mora plačati od 250 do 550 lir carine za kilogram mesa. To pomeni veliko oviro, saj se tak trgovec odloči za uvoz jugoslovanskega mesa oziroma blaga le tedaj, če mu naš izvoznik prodaja blago pod proizvodno ceno. Upati in želejti je, da pogajanja Jugoslavije v okviru GATT z EGS oziroma doseženih sporazumov ne bodo ostali samo mrtva čerka na papirju, saj bi od 25. avgusta 1966 državne članice EGS morale upoštevati pri uvozu jugoslovanskega blaga ključno največjih ugodnosti oziroma da iz EGS uvažamo največ blaga, ki mu v celoti priznamo ključno največjih ugodnosti. S 1. januarjem 1967 bodo v okviru članice EGS odpravljene vse carine v medsebojnem prometu. Prav tako predvidevajo, da

bodo državne članice EFTA — Evropske cone za svobodno trgovino (Velika Britanija, Svica, Danska, Švedska, Norveška, Avstrija in Portugalska) — do konca 1966 ali v začetku 1967 leta popolnoma odpravile carino v medsebojnem prometu. To lahko pomeni še večjo diskriminacijo z našim blagom. V takih primerih ima Jugoslavija možnost, ki je določena v odredbi 16. člena zakona o carinskih tarifih, da zviša carinske stopnje do 50 odstotkov za uvoženo blago iz držav, ki izvajajo diskriminacijo do našega blaga. Pogajanja v Zenevi so bila tudi z ZDA, z državami članicami EFTA in drugimi državami. Druge državne članice GATT upoštevajo za jugoslovansko blago ključno največjih ugodnosti, težave so le za določeno blago, ki ga izvažamo v Veliko Britanijo, zaradi restrikcij in drugih ukrepov, ki jih izjavlja ta država za uravnotežne svoje zunanjetrgovinske bilance in za ohranitev funtsterlinga.

Pred podpisom protokola o polnopravnosti članstva Jugoslavije v GATT je bilo glasovanje držav članic. Za končni pristop Jugoslavije v GATT je bila potrebna dvotretjinska večina. Od 68 držav članic je za pristop Jugoslavije v GATT pisмено glasovalo 45 držav članic.

26. julija je protokol o pristupu Jugoslavije v GATT podpisal v Zenevi pomočnik zveznega sekretarja za zunanjo trgovino oziroma predsednik komisije ZIS za pogajanja z GATT tov. Slavko BAUM. To pomeni, da je Jugoslavija 25. avgusta 1966 postala polnopravni član te pomembne mednarodne organizacije.

Omeniti moramo, da je Jugoslavija v letu 1965 sprejela zakon o carinskih tarifih in s tem prilagodila carinsko zaščito sprostivši zunanjetrgovinskega in deviznega režima zaradi potreb našega gospodarstva oziroma izvajanja gospodarske reforme. To pomeni, da ni bilo v vpra-

nju prilagajanje zunanjetrgovinskega, carinskega in deviznega režima zaradi sprejema v članstvo GATT, temveč zaradi potreb jugoslovanskega gospodarstva.

Poudariti pa je treba, da Jugoslavija visoko ceni polnopravno članstvo v GATT in v njem vidi učinkovit instrument za rešitev številnih problemov svetovne trgovine, predvsem pa za odstranitev številnih ovir, ki se zmeraj obstajajo v mednarodnem ekonomskem sodelovanju. To so zlasti regionalne grupacije posameznih držav v EGS, EFTA, SEV-Svet za vzajemno gospodarsko pomoč, kontingentne omejitve, carinski protekcionizem in podobno. Jugoslavija je kot država v razvoju, ki je pred nedavnim postala polnopravni član GATT dovoljeno, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT kot država v razvoju, pravico, da štiti tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da je Jugoslavija postala polnopravni član GATT, da uveljavlja poleg carinske zaščite tudi druge necarinske ukrepe za zaščito gospodarstva. Jugoslavija je na podlagi zahtev 21 držav članic, s katerimi se je pred sprejetjem v GATT pogajala v Zenevi, uskladila več carinskih stopenj oziroma se je obvezala, da za 197 carinskih stopenj v nadaljnjih treh letih ne bo zviševala carine. Omeniti je treba, da ima Jugoslavija po določbah GATT

LR. KOREJA

POBUDA V ROKAH SEVERA

Nedaven predlog predsednika severnokorejskega ministrskega sveta Kwang Kip Kim, naj bi se države, ki so bile zapletene v korejski spopad, sestale in pogovorile o pomorni sružitvi dežele, je zbudil precejšnje presenečenje pa tudi več bolj ali manj utemeljenih dvomov.

PРАВNA POMOČ

Od mnogih Johnsonovih obljub o tem, kako se bo bojeval proti revščini in ustanjal svetiko družbo, se jih je doslej uresničilo le malo. Med drugim so v nekaterih zveznih državah vpeljali brezplačno pravno pomoč za revne ljudi.

primeru uporabili le taktično jedrsko orožje, z manjšo rušilno močjo, in še to samo proti nekaterim ciljem. Jedrske bombe naj »seveda« ne bi izstrelili na mesta, ampak samo na tiste objekte, ki bi jih napadale lahko uporabili za napad.

Prav med tem razgovorom pred televizijskimi kamerami pa so novinarji tudi hoteli vedeti, če je bil Eisenhower kdaj v takem položaju, in to takoj potem, ko je prevzel dolžnost predsednika ZDA. Jedrsko orožje je hotel uporabiti v korejski vojni — spominimo se, da je predsednik Truman odstavil generala MacArthurja prav zaradi takih misli — ker je menil, da ne gre, da bi se korejska vojna vlekla še dve ali pa celo tri leta.

»Zato sem dal vedeti, da na ta napad ne bom več gledal kot na »omejen spopad«, če se razgovori o premirju ne bodo kmalu uspešno končali, pač pa kot na splošno vojno, v kateri lahko s kakršnikoli orožjem napademo katerikoli objekt, iz katerega sovražnik usmerja proti nam svoje napade. Hočem reči, da ne bi več upošte-

rabili proti mestom, ampak samo tam, kjer bi bilo potrebno, da bi zmagali. Seveda bi storil prav vse, da bi z jedrskim orožjem udarili samo po vojaških objektih in da bi prizanesli civilnemu prebivalstvu.

VELIKA BRITANIJA

KONSERVATIVCI PRED TRENUTKOM RESNICE?

Enajstega novembra bo vodja levega laburističnega krila, poslanec Michael Foot zahteval v britanskem parlamentu, naj posebna komisija razišče »sueško zadevo« in še posebno okoliščine, v katerih je bil sklenjen sporazum v Sevresu, s katerim se je tedanja konservativna vlada domenila s Francijo in Izraelom, da napadejo Egipt. Kaže, da to poslančevu pobudo podpira tudi predsednik vlade Wilson, ker pač meni, da je že čas, da se zve, kako je bilo takrat v resnici in kar se mu zdi za njegovo stranko kaj koristno, če spravi v neprijeten položaj nekatere konservativne voditelje.

UKRADENA KARIKATURA

Aktualno vprašanje: Kdo koga vodi na Kitajskem? Karikatura: »Die Welt«.

potem ustreliti, nato pa je iz njihovih impregiranih kož naročila senčnike za svoje stanovanje.

To žensko pošast je leta 1947 neko zavezniško sodišče prvič obsodilo na došmrtno ječo zaradi zločinov proti človeštvu. Toda leta 1948 je ameriški guverner Lucius Clay spremenil kazen le v štiri leta ječe. To povsem nerazumljivo in žaljivo odločitev Američana je potem naslednje leto popravilo nemško sodišče, ki je Ilse Koch spet obsodilo na došmrtno ječo. Ko pa je sedaj iz zaporu, kjer nacistična zločinka prestaja kazen, prišlo poročilo, da se letnica v zaporu (študira angleščino in piše pesmi) »vzgodno vede« — in zato tudi poseben predlog za pomilostitev —, so na Bavarskem odločili, da jo še enkrat postavijo pred sodišče. Upati je le, da tudi tokrat ne bodo sodniki tako milostni do »suboge ženske«, kot je bil ameriški guverner.

ZAR

NASER SAMO PARTIJSKI VODJA?

Ze dva tedna se po Kairu pa tudi po drugih arabskih in svetovnih prestolnicah širijo precej senzacionalne govorice, da je možno, da se bo osemindesetletni

Gamal Abdel Nasser Partija je pomembnejša

predsednik ZAR Gamal A. Naser umaknil s svojega položaja. Govorice so se začele, ko je bil imenovan za obrambnega ministra polkovnik Edin Badran.

Egiptovski predsednik je že lani, ko so odkrili zaroto konservativne organizacije Muslimanskih bratov, zapustil svoje predsedniško palačo in se preselil v poslopje Arabske socialistične zveze. S tem naj bi nekako pokazal, kje meni, da

je njegova prisotnost najbolj potrebna. Zato so že tedaj sklepali, da je možno, da bo prepustil predsedniški položaj vrhovnemu poveljniku egiptovske armade maršalu Abdul Hakimu Ameru in se posvetil reorganizaciji socialistične stranke, ki je najpomembnejša sila v državi. Imenovanje polkovnika Badrana, ki je bil pred tem maršalov šef kabineta, naj bi pomenilo nekakšno pripravo za njegovo imenovanje na čelo armade ZAR, maršal Amer pa naj bi tedaj postal predsednik republike.

Drobna novica v kairskih časnikih naj bi po svoje potrdila te domneve. Napovedana je namreč reorganizacija nacionalnega sekretariata Socialistične zveze. Prav možno je, da bo to reorganizacijo vodil kar predsednik Naser, ker je pač ta stranka v Egiptu veliko pomembnejša kot sam administrativni aparat, ki tako in tako vedno bolj prehaja v roke strokovnjakov za posamezna področja. Nova vladajoča skupina, ki jo vodi polkovnik Sedki Soliman, bivši minister za jezove, bi že tudi sama lahko poskrbela za gospodarski razvoj in za izpolnitev sedemletnega plana, sedanjí predsednik Naser pa bi lahko odigral veliko odločilnejšo vlogo kot vodja in reorganizator prve politične sile v državi.

ZDA

USTOLIČENJE »ČRNE SILE«

Oktober se bo začel v Washingtonu vseameriški kongres, na katerem bodo razpravljali o »črni sili«, se pravi o teoretičnih in tudi praktičnih problemih vključevanja temnopoltega prebivalstva v vodilne, politične in gospodarske ustanove v državi. Ali, kakor pravijo, kako naj bi tekla »strelja faza črnske revolucije«. Novi voditelji črnskih gibanj niso več zadovoljni samo z v ustavi zagotovljenimi državljanjskimi pravicami. In kot vse kaže, bo prav ta kongres skušal narediti konec raznim »tihim pohodom«, vnenasilnim demonstracijam, zahtevam po enakopravnosti z belimi in ustoličili ideologijo »črne sile« kot edino, ki lahko kaj pomaga temnopoltem državljanom ZDA. Demokratični poslanec Harlema Adam Clayton Powell, ki bo verjetno imel na kongresu eno prvih besed, pravi, na primer, da se mu zdi smešno vse tisto, kar počenja Martin Luther King in njegovi pristaši. »Bell spoštujemo le eno stvar: sile«, pravijo novi črnski voditelji, »in zato moramo pokazati svojo moč! Razna ustavna zagotovila o enakopravnosti z belimi — »starejša garda« črnskih voditeljev se je borila v bistvu samo za to, da bi v resnici obveljala tudi v življenju — se zde novim črnskim voditeljem bolj ali manj nepomembna. Saj ta določila po njihovem mnenju odpravljajo samo formalno enakopravnost, sploh pa ne posegajo v resnično, gospodarsko segregacijo, v gospodarsko odvisnost črnega prebivalstva.« Martin Luther King je pričakoval pomoč od boga, »pravijo mladi, »mi si bomo pomagali sami. Dovolj bo, da strmeno svoje vrste in pokazemo moč. Sindikatom hočemo dati vedeti, koliko lahko pomeni podpora črncev.«

še vedno v Južni Koreji. Poleg tega pa predlog korejskega podpredsednika vlade pomeni tudi povsem nov pogled na vlogo Združenih narodov. Ker je v korejskem spopadu sodelovalo kar 17 članic OZN, lahko pomeni že poziv, naj bi s vsemi temi državami skupaj poskušali iskati kako rešitev korejskega problema, da LR Koreja ne izključuje možnosti, da bi o tem problemu razpravljali kar na kakem forumu OZN. Prav to pa je doslej ta država odločno odklanjala. Ker pa severnokorejski podpredsednik vlade hkrati sploh ni omenil ameriških čet v Južni Koreji, domnevajo, da je prišlo do tega »predloga na pobudo iz Moskve ali pa vsaj po posvetovanju s njo. Z drugimi besedami: ker Severnokorejci ne zahtevajo tako kot, na primer, Hanoi in Peking, da se ameriške čete umaknejo še pred razgovori, je jasno, da se je sedaj LR Koreja odločno odmaknila od Pekinga in odločno približala Moskvi. Tako so mogoče po svoje tudi potrjene govorice, ki že dlje časa krožijo v Južni Koreji, da je namreč pričakovati bolj ali manj temeljit obracun s projektajskimi elementi v partijskem in državnem aparatu. Toda tudi ne glede na te domneve je pomen severnokorejske pobude precej širši. Reševanje korejskega problema bi mogoče lahko bilo generalna za mirno reševanje vietnamske zagate.

Dwight Eisenhower Seveda...

vali ne meje na reki Jalu ne predsodkov pred uporabo kakega orožja. Bivši predsednik je tudi povedal, da te grožnje ni izrekel javno, pač da se je samo potrudil, da pride na »prava ušesa«. Zato je tudi prepričan, da je prav ta grožnja pomagala, da so Severni Korejci spet sedli za zeleno mizo. Bivši predsednik je potem še poudaril, da ne bi bil mogel več odlašati z uporabo jedrskega orožja, če bi se bila vojna še nadaljevala. »Seveda«, je potem še pristavil, »tega pošastnega orožja ne bi upo-

DR VIETNAM

KLJUB VSEMU: ŠOLE DELAJO

Mogoče ni nič bolj značilnega za DR Vietnam, kot prav ta vest; kljub vse hujšemu ameriškiemu bombardiranju so bili vsi severovietnamski otroci, dijaki in študentje tudi letos spet v šolah istega dne kot lani. Seveda, zaradi bombardiranja niso odprli šol v Hanoi, Haiphongu in drugih večjih mestih ter industrijskih središč. Vse šole, gimnazije in univerzitetne ustanove so kratkoma preselile in poskrili po deželi. Po uradnih podatkih so ameriške bombe doslej uničile 247 osnovnih šol. Prav ob začetku novega šolskega leta pa se je tudi prvič uradno nekoliko

TEŽAVE Z BANKOVCI

Osnrednja banka za Južno Arabijo se je pred letom dni odločila, da postopoma zamenja najrazličnejše kovance in papirnate denarje. Pred dnevi je zasedel upravni odbor banke, da bi ugotovil, kako je pravzaprav uspeša zamenjava. Poročilo je pokazalo, da težave še zdaleč niso odpravljene, saj ljudje še vedno nič kaj preveč ne zaupajo bankovcem in jih, če le morejo, takoj zamenjujejo v srebrnike in zlatnike. Toda ne gre samo za nezaupanje. Izkazalo se je, da je v tem koncu sveta, ki je še vedno bolj ali manj pod britansko zastavo, papirnat denar tudi »nevaren«. Namreč v tem smislu, da ga vsaj prebivalci tega konca arabskega polotoka ne znajo varno spraviti. Tako je dobila banka prijave — in seveda tudi odškodninske zahteve — da je bilo uničenih raznih bankovcev za več milijonov starih dinarjev. V 22 primerih so bankovce pojedle kamele, v 18 žuželke in gladalci, v 10 otroci, v 8 primerih je bankovce uničil ogenj, v 6 primerih pa povodenj.

ZR NEMCIJA

ILSE KOCH NA PROSTOSTI?

Ilse Koch, »pošasta« iz nekdanjega nacističnega koncentracijskega taborišča Buchenwald, bo spet prišla pred sodnika. Toda tokrat samo zato, da bi sodnik pretehtal, če je morebiti le ne bi izpustili na prostost. Ilse Koch je za sedaj obsojena na došmrtno ječo, toda bavarske sodne oblasti so sedaj odločile, da ji bodo še enkrat sodili, da bi tako ugotovili, če jo lahko pomiloste.

Vdova bivšega poveljnika koncentracijskega taborišča Buchenwald, ki ima sedaj 59 let, je ena pošastnih žensk nacistične strahovalnice. Samo en podatke o njenem početju v taborišču bo dovolj: med jetniki si je izbirala ljubčke za nekaj ur, jih dala

IVAN HMELAK: PRED PETDESETIMI LETI SO DIVJALE HUDE BITKE NA SOŠKI FRONTI

PRVI PLINSKI NAPAD NA SOČI

OBUPEN POSKUS

Na Krasu je bil gotovo najbolj krvav odsek celotne soške fronte, če upoštevamo dogodke in žrtve od začetka vojne. Tam so se Italijani najprej prepeljali čez Sočo in se pretokali na rob planote. Potem so na tem odseku tudi neprestano priiskali in napadali, tako da si npr. pripravljeni branilci niso utegnili niti skopati primernih zaklonov in povezanih sistemov jarkov v trdi skali. Pomanjkanje vode, ostro podnebje, kamnit svet — vse to je ravno na kraškem predelu bojišča zahtevalo med branilci od vsega začetka neprimerno večje žrtve kot drugod.

Vso težo tega negotovega bojevanja in nestravnih žrtev nosi že od začetka VII. korpus. Koliko polkov, bataljонов in čet so doslej že po ckrnt, dvakrat in večkrat popolnoma izmenjali, ker so bili v dežju granat in silovitih spopadih na nož pobiti do zadnjega, ali pa tako zdesetkani, da je ostala od polka samo četa! Koliko ranjenecov so odpeljali s tega odseka, koliko obeloh za kolero so zdravili in — pokopali! Kdo bi vse to preštel, številke so samo približne. Toda dogodki se z metodno pravilnostjo ponavljajo z vsemi svojimi strašnimi posledicami: pomanjkanje vojštv, nezadostna oprema, premalo streliva, premalo hrane, nezadostne utrube; zato je vse več bolezní, izčrpanosti, samopohab, dezerterstva; k temu še neprestana obstreljevanja, naskoki,

protinapadi, pokanje strelov, ročnih granat, razstrelitnih ceví; cele noči bedanja na prednjih stražah, s katerih se redkokoli vrne, joviarji pa so obsojeni ležati v prenapoljenih jarkih ali kavernah, polni uši, nikoli varni pred podganami in njihovo požrešnostjo in kar naprej žejni, često pa tudi lačni; in vedno znova se podirajoči majhni upi, komaj zaznavne perspektive, ki druga za drugo tonejo v prah in dim eksplozivj Italijanskih granat.

Tópa móra lega na duše vojakov, odseva jim v očeh in trdnih obrazih. Ko maj kje se še zariše sled notranjega vprašanja: Doklej? Zakaj? Odgovora ni, ali pa je vedno isti v kratkih nagovorih častnikov, ki si samo še domišljajo, da podpirajo moralno vojakov. A dolgo se ne morejo slepiti — razpoloženi vojakov prehaja počasi tudi na častnike, na poveljstva enot, na štab korpusa. Počasi dozri spoznanje: Tako ne gre več! Tih žrtvi ni mogoče nadomeščati v nedogled! Nekaj je treba storiti!

Najhuje je, kot vedno, na Sv. Mihaelu in pri Sv. Martinu. Tam je napadov in protinapadov največ in vsak terja nečloveške napore in številne žrtve. Ko bi vsaj tu lahko popravili bojišče, ko bi si vsaj tu lahko priborili malo oddiha! Toda to Avstroogrski minomet kalibra 91 mm, kar kršne so uporabljali tudi na soški fronti (v Narodnem muzeju v Ljubljani)

bi šlo le z odločilno zmago, z napadom, ki bi vsaj za nekaj dni razbremeni pretrujene vojske vse bolj razredčenih polkov in bataljонов. Za tak napad pa ni dovolj vojakov, topov, streliva, morale...

V obupu se poveljstvo VII. korpusa spomni na plin. To strašno, umazano, vendar učinkovito vojni sredstvo so Nemci že pri Ypernu uporabili z dobrim uspehom, zakaj ne bi poskusili še na Krasu? Nekaj je treba ukreniti, tako ne gre več korak je obupen, toda edini, ki zbuja nekaj upanja.

ZA UPORABO PLINA IN PROTI NJEJ

Ko so sporočili svoj namen poveljstvu V. soške armade, so jih iz Postojne zelo resno posvarili: poleg moralnih pomislekov — na tem bojišču se do takrat še ni sodeloval k temu množičnemu morilno-mu sredstvu — so prepričljivejši materialni, praktični. Predvsem nima še nihče zadostnih izkušenj v podobnih operacijah in kaj lahko se tak napad spremeni v zelo oster dvozen meč. Toda če opustimo ta pomislek, je tu že drugi: za velik napad je potrebno marsikaj, dvomljivo pa je, če bo zmogla avstrijska industrija tako naglo izdelati dovolj plinskih mask, s katerimi bi morali potem takoj opremiti vso soško armado, kajti Italijani bodo gotovo poskušali vrniti mlo za drago. In še posledice: če bi pridobili s tako akcijo samo nekaj kilometrov ozemlja, ne da bi počistili vse ozemlje do Soče, bi bil ves trud odveč in plinski napad ne bi v ničemer olajšal položaja VII. korpusa, kvečjemu poslabšal, kajti zelo verjetno je, da bodo po takem napadu Italijani napeli vse sile in se grozovito muševali.

RUMENA SMRT

Posebna enota je prišla na soško fronto. Njen poveljnik se je v Berlinu izžolal

za vodenje vojnih operacij, v katerih bi uporabili strupene pline. Hkrati s tem četo so pripeljali kakih tisoč petsto jeklenk plina. Vsaka drži štirideset litrov. V vsaki je klorov plin pod pritiskom sto petdeset atmosfer, torej šest tisoč litrov plina! V najslabših pogojih pa zadošča vsebina ene jeklenke komaj za meter sovražnega jarka!

Danes oziroma v drugi svetovni vojni bi zasuli nasprotnika s plinskimi granatami ali pa z bombami. Pred petdesetimi leti pa postopek še ni bil tako preprost. Najprej so morali izkopati na primernem, posebej za tak napad izbranem mestu jarko in skladišča, v katerih bi v prvi črti spravili jeklenke s plinom. Tam naj bi čakale na ugodno vreme, zlasti veter, ter na povelje za napad. Na Krasu gre tako delo seveda zelo počasi, ker so tla slej ko prej trda in skalnata. Toda ko so bile jeklenke s plinom vendar že v plitkih kavernah v prvi črti, so začeli Italijani, kot bi nekaj zavohali, s mnogimi topovi obstreljevati prav ta sektor. Kakšno nevarnost! Če bi le ena granata zadela v eno izmed majhnih skladišč plinskih jeklenk, bi povzročila v branilčevih vrstah strahoten pomor, hkrati pa odkrila avstrijske namere sovražnikom!

Toda branilci so imeli nenavadno sredstvo: kljub pogostemu obstreljevanju so naskrivaj speljali svinčene cevi v kritja in jih usmerili proti italijanskim položajem, ne da bi jih Italijani zadelí in zla-

PABERKI Z DOMAČEGA ROTO PAPIRJA

(ILUSTROVANA POLITIKA)

40 ŽENA VARUJE IZVIR

Latviam hočejo vzeti edini izvir vode. Vas leži blizu Arilja, trideset kilometrov od Titovih Uzič, sredi Srbije, v revni in pasivni pokrajini. Ljudje resda ne zaslužijo veliko, toda zadovoljni so z malim. Uslužbeni občine so v teh krajih še vedno oblast v pravi smislu besede. Obnašajo se tako, kot da bi jedli pamet z veliko žlico.

Občina je odločila, da bodo izvir vode v Latviah napeljali za vodovod v občinskem središču, v Ariljah. Nič se ni o tem povprašalo vaščanov. Niso jih vprašali, kako se bodo poslej odražali, kje bodo ženske prale kje bo pila živina in s čim bodo namakali njive. Občina meni nič tebi nič poslala tehnike in delavce.

Ko so ljudje vprašali tehnike, kaj merijo, so ti odgovorili: »Ne moremo povedati. Vprašajte na občini!«

Predsednik krajevne skupnosti v Latviah je poročal na občino in vprašal, zakaj merijo izvir. Rekl so: »Tako...«

Vaščani so izvohal, da bo tekla njihova voda poslej v Arilje. Sestali so se in napisali spispek oseb, ki so zainteresirane za vodo in ne morejo brez nje. Podpisalo se je 180 vaščanov.

V Latvije je prišel podpredsednik ariljske občine. Govoril je in govoril, toda o izviri niti besede. Ko so mu vaščani to omenili, je izjavil: »Potok ni zanimiv!«

Delavci so začeli kopati. Toda zastražile so jih vaščanke in jim pokazale, do kod smejo kopati. Kar so izkopali čez dan, je bilo naslednje jutro zasuto.

Ker ni bilo drugače, so odpotovali v Latvije sami gospod predsednik občine pa podpredsednik okraja in sekretar komiteja. Sedaj so končno razložili, zakaj Arilje tako nujno potrebuje vodo. In se so obljubili, da bodo neznamno količino vode Latviam pustili, da bodo postavili celo dva vodnjaka, namesto potoknih mlinov pa bodo zgradili električnega. Usta so jim bila polna sladkih besed in donečih obljub.

Latvičani jim niso naselili. Vprašali so, kdo bo plačal elektriko za električni mlin. Revni so in nesejo mlet po dva, tri kilograme koruze. Rekl so: »Če nam vzamete potok, ste nam odsekali obe roki. Od česa bomo živeli. Morali se bomo odseliti.«

Vaščani so mislili, da bodo sedeli občinski možje začeli razmišljati z glavo. Da bodo razmislili pošteno in razsodili! Jok, brate! Nekega dne je dvajset vaščanov dobilo poziva, naj se zgleda na tajništvu za notranje zadeve, enega izmed njih pa so celo zaprli.

Sekretarja krajevne organizacije Zveze komunistov, ki je tudi dobil poziv, so vprašali: »Kdo je organizator ilegalnega sestanka v Latviah?«

»To se je zgodilo spontano,« je odgovoril sekretar. »Povejte mi, zakaj sem tu, ali sem osumljen krivde ali priča?«

»Kdo koga sprašuje? Jaz tebe ali ti mene?« se je razjel preiskovalec.

Nikomur niso povedali, zakaj ga sprašujejo, zaprtega vaščana so spustili čez tri dni, ne da bi mu povedali, zakaj je sedel.

Toda vaščani kljub temu vedo: »Preplašiti nas hočejo. Tako nam bodo laže vzeli vodo. Toda ne bodo lahko. Če bo treba, bomo šli tudi na sodišče.« Občinski možje v Ariljah se ne vznemirjajo. Oni so oblast. Kdo pravi, da so dolžni ljudstvu kaj pojasnjevati, kaj šele spraševati za mnenje. Kdo bi se mučil s pojasnjevanji in razlagami! Zakaj pa imamo na primer policijo?

(EKONOMSKA POLITIKA)

TOLSTOJ IN OBČINA

Ni se še zgodilo, da bi bilo prebivalstvo Sela na Braču tako enakih misli kot pred kratkim, ko so kolektivno pisali odgovor občinski skupščini.

Zelja sveta osnovne šole je bila, da bi se njihova šola imenovala po velikem ruskem pisatelju Levu Nikolajeviču Tolstoj. Napisali so predlog in obrazložitev in poslali občini v odobritev.

Toda... Prej, preden se spoznamo z odgovorom, je treba vedeti, kaj je pisalo v obrazložitvi. Napisano je bilo, za vsak primer, če tovariši na občini tega ne bi vedeli, da so Selca prva na svetu postavila spomenik velikemu pisatelju; da japonska prestolnica v nobenem turističnem perspektivi ni pozabila omeniti, da je njihovo mesto drugo na svetu postavilo spomenik Tolstoj; da je bilo treba svoj čas veliko prizadevanj, da so avstro-ogrsko oblasti dovolile postavitev spomenika; da je bilo potrebno še več skrbi, da bi med zadnje vojne spomenik zaščitili pred oku-

patorjem in ne nazadnje to, kako bi lahko ljubezen občinov do velikega pisatelja pa tudi ime šole izkoristili v turistično-propagandne namene kraja.

Obrazložitev za občino ni bila zadostna, pa so odgovorili: da ne odobravajo predloga sveta šole in da bi bilo zaželeno, da dobi šola ime kakšne osebnosti iz bližnje narodne zgodovine. Pisanje odgovora na tak odgovor je bilo podobno Rjepinovi sliki »Kozoško pismo«: poleg članov sveta je še petdeset občanov podpisalo, da nimajo ničesar proti občinskemu kandidatu, ampak da zahtevajo, da spoštujejo tudi njihove želje. Odgovor na ta odgovor je prišel v obliki občinskega svetnika za prosvetna vprašanja, ki je na kratko in brez volje za pogovor svetoval, naj ne govore več o tem vprašanju in naj se s prošnjami ne obračajo na nikakršno višjo instanco.

Tako je vsaj začasno zadušena plemenita želja, ki bi bila lahko vsem v ponos. Zadušena je zato, ker je bila v nasprotju z enim tistih, ki bi radi obdržali vso oblast v svojih rokah, tistih, ki nečesto dopustiti, da bi mislili še kdo drug razen njih samih.

(VJESNIK U SRIJEDU)

GOSPODINJA IZ UDIN JE V RESNICI IZ LIKE

Dva dni po strašnem ustaškem pokolu v Siroki Kuli pri Ličkem Osiku v Liki je italijanska vojska patrulja našla dveletno deklico. Ker niso vedeli, kje so starši, so jo odpeljali v vojašnico in sestavili zapisnik. Nekaj časa je bila vojaška deklica, potem pa ko še vedno niso našli niti staršev niti sorodnikov, jo je vojak Emilio Gori odpeljal na svoj dom v Udine, kjer je že imel sedem otrok. Zdalj, ko se je 27-letna Daniela poročila — tako ime se jo je prijelo v vojašnici — ji je Emilio povedal, kako je bilo njeno.

Daniela se je začela vznemirjati, njen mož Urbano pa je bil že dvakrat v Liki, da bi zvedel kaj več, a se je obakrat vrnil praznih rok.

Pred kratkim pa je trdovratni Urbano v starem arhivu Udin našel originalni dokument, v katerem piše, kje so našli njegovo ženo. Zato je sredi avgusta spet odšel na pot. Tokrat z ženo in triletno hčerko. Ko so prišli v Lički Osik, je prišlo precej ljudi iz Siroke Kule, da bi videli Danielo. Hitro so si bili edni, da bi Daniela utegnila biti hčerka Milice Rakić, ki zdaj živi v Vojvodini, ali pa sestra Bogdana Dmitroviča iz Ličkoga Osika.

Nobenega dvoma ni, da je Daniela moja izgubljena hči Savka. Ljudje so mi povedali, da so mojega otroka odnesli italijanski vojaki, — je dejala 59-letna Milica Rakić, ki je v zadnji vojni zgubila tri hčerke. Ko so ustaši napadli vas, je vaščane pograbil pa ničel strah. Ljudje so se razbežali. Moj oče je pograbil mojo dve leti staro sestrico Marijo in z njo zbežal iz hiše. Na pragu ga je zadela krogla. Ko sem bežal, sem slišal jokati Marijo, potem pa o sestri nisem slišal več, — je povedal Bogdan Dmitrovič, ki je prebrčan, da je Daniela njegova sestra.

Cigava je potemtakem Daniela? Če so jo našli v savelku Kovači, potem je hči Milice Rakić, če pa so jo našli v Klenovcu, je iz družine Dmitrovič. Na vprašanje bi lahko odgovorili samo tisti, ki so jo našli in ki so podpisali dokument o najdbi deklice. In Danielin mož jih je našel. Massimo Jurich iz Falette pri Udinah je zdaj upokojenec, takrat pa ni bil samo v patrulji, temveč je deklico tudi prvi videl in jo vzel v naročje. Juricha so obiskali Daniela, mož Urbano, tjaletni Rdečega križa iz Gospića ter novinar. Stari gospod se je podrobno spominjal tistih dni: — Mi smo šli iz Perušiča v Siroko Kulo naravnost čez hrib. Čeprav je že ta stavek razvozlal skrivnost Danieline usode in nedvomno povedal, da sodi v družino Rakić, so upokojenega Juricha spraševali še nekatere podrobnosti, med katerimi je pomembna zlasti ta, da je imela deklica »mo hrbtu in nogah rane, kot da bi ji bila zgorela kožica.«

— So bile rane sveže? — Ne, stare so bile. To je povedal tudi vojaški bolničar, ki je Danielo v Perušiču pregledal in zdravil.

To pa je bilo dovolj za dokaz, da je Daniela v resnici Slavka Rakić. Kajti mati je povedala, da je njena Savka teden dni pred pokolom prevrnila nase lonček vrelega mleka. In to se ji pozna še zdaj.

Občinski odbor Rdečega križa iz Gospića je povabil nekdanjega vojaka Emilija Gorija, ki je Savko pohčel, uredništvo »Vjesnika« pa Juricha, ki je Savko našel, da bodo skupaj s Savko in njenim možem Urbanom preživeli nekaj dni v Liki.

• nadaljevanje s 1. str.

Na Kredarici je proslava sedemdesetletnica našega najvišjega planinskega doma. Tako na grebenu pod Malim Triglavom nismo prvi. Zato pa nas je toliko več in toliko bolj je strnjena naša vrsta. Vodnikj so šele brez megle zares zablisteli. Razlagajo: »Tamil je Skraticca in tam Krn in tam Mangart in tam, ah, tam pod tistim velikim oblakom — tam nekje pa je Ljubljana.«

Sto žensk je vrsta z Malega Triglava čez sedlo in do četrt grebena najvišjega vrha. Vrsta se ne pretrga. Sedaj že razločijo, da je Aljažev stoip rdeč.

Potem ni nobenega koraka več, ki bi vodil navzgor. Ob pol devatih je vseh sto žensk na vrhu. Kdo bi mogel više?

Sedemdesetletnja Zaslaga stisne roko petnajstletni Primorci, Novomeščanka Ljubljanki, jeseničanka Kopčanici. Za vodnike so same pripravile medalje: »Za zasluge za slovensko žensstvo.«

Zig udarja na razglednice, potrjujemo diplomne. In ko odpremo vrata na stolpi, nas čaka šopek. Ob treh zjutraj ga je na vrh prinesel planinec in v rožah je pismo: »Sprejmite ta

skromni gorenjski šopek za trud in pogum, da ste prišle na sam vrh Triglava — očka naših prelepih planin. Upam, da se boste še rade vračale nazaj v planinski raj!«

V dolini se morda zde besede, da so preveč nad oblaki. Nad meglami vrh Triglava so veljale takšne, kot so.

Pot se obrne navzdol. Ničesar nismo pozabili: ne razglednice za Tončko iz Sentjerneja, ki ni mogla z nami, in ne kamna z vrha. (Tovariško, ki je prošila zanj, čaka v uredništvu.)

Ob enajstih smo nazaj na »Planika«. Predsednik Planinske zveze Slovenije Miha Potočnik je s proslavo na Kredarici čez Triglav prišel čestitati: »Želim, da bi jih prihodnje leto vsaka pripeljala še sto.« Gorjan Klinar pa pravi: »Ničilo ne bomo pozabili.«

Nekaj korakov pod kočo kolona utone v megli. Samo korak in prestopijo smo prag med soncem in senco. Iz praznika v delavnici.

Pa danes je nedelja ves dan. Ob petih popoldne smo na Rudnem polju. Nostila, plazma, opornice, vse to smo zaman nosili s seboj. Nekaj kapljic za srce, sumljevi bomboni in vitargin so vsa zdravila, ki smo jih porabili.

Na Rudnem polju »100 žensk« najprej počaste predstavniki skočjeloškega »Transturista«, ki so nas prišli počakat z avtobusi. Za vsakogar je pripravljeno silce — zoper prehlad.

V hotelu »Jezero« v Bohinju je zamen banket. Za spomin prejme vsaka gončnica diplomino in fotografijo. Sedemdesetletnica Ana še en šopek, šreb pa Lojzki z Dovjega namakloni gramofon.

In nobena si na Triglavu ni tako utrudila nog, da bi se ne zavrtela v poskočni polki. Vsem je žal, ko ob desetih odpelje posebni avtobus — Transturist nam do slovesa stoji ob strani.

Ze več teden prejmemo pisma: »... ob nepozabnem pohodu se vam zahvaljujem...« — »... hvala za dobro vodstvo, potrpežljivost in pozornost...« — »... vsem, ki so nam omogočili pohod na Triglav, se najiskrenejše zahvaljujem...«

Kaj bi hvalili: vsi skupaj bomo veselili prijetne družbe in lepega dne!

ANTE MAHKOTA

Mati in hčerka sta prišli skupaj na Triglav. Silva Pogčnik in 19-letna Andreja iz Hranjčice. Mož in ata je Gorenjec, ki ni bil še nikoli na Triglavu. Je pa za leto iz srca postavljeni ugodniti.

Na ustih smeh, v srcu bol odhali smo vsi navzgor. Šli smo v lepe travice, a ostali bi tu najraje!

Tako je povedala mama Silva in se ob tem spomnila, da je bilo prav tako lepo leta 1937, ko je bila prvič na Triglavu. Tedaj jo je popeljal na vrh svak Ciril Pogčnik. Zdalj ga ni več. Mama Silva se je spomnila nanj in s hčerko sta nabrali zelenje s Triglava ter ga ponosni na njegov grob.

V sredo smo prejeli pismo: »Oh čudovitim in nepozabnem pohodu »100 žensk na Triglav« se šivita dolžna, da se vam zahvaliva za pohod. Ko boste privedli drugi pohod, in če bo še kaj prostora, se vanj že vnaprej pripravljajva.«

Severina je bila 20. avgusta stara 15 let, Ana pa 8. julija 70 let. Obe sta si na vrhu segli v roke.

Severina Matko je iz Nove Gorice in pridno hodila v šolo. In prav tako pridno je hodila na Triglav. Šček ji ni prav nič nagajal, toda spaj je lovila prav tako kot vsi.

Ana Pletivšek iz Hranjčice je že izkušena planinka. Ze osem let je član PD Hranjčice in ima knjižico prepolno pečatov. Ze pred sedmimi leti je šla na Triglav, toda na vrh ni prišla. Na malem Triglavu jih je zajela nevihta, in ker je bila z otroki, so se vrnili.

Zdalj jo je Triglav sprejel v sonec, nasmejan, in s šopkom neznanega planinca, ki ga je z ljubkim pismom pustil v stolpu.

— In kako ste zmogli ta pohod? — Imam trenj. Včas dan doma po desetkrat premerim 36 stopnic v drugo nadstropje, — ji ni smanjalo humorja.

Med našimi navdušenimi planinkami je bila tudi — Izraelka, Kasi Drora. Ko je v Izraelu odslužila pri mornarici vojaški rok, je prišla v Zagreb.

— Pri nas ni fakultete za ladjedelništvo, pri vas jo imate. Tri leta že študiram.

In v treh letih se je imenitno navadila hrvaško in, ne bojte verjeti, celo slovensko.

— Ko sem bila ob priški v Ljubljani, sem kupila pač nekakšen časopis, v roke so mi dali TT, in od tedaj ga z mojim redno bereva. Jaz bi namreč rada znala tudi slovensko.

Drora je poročena že dve leti in ima majhno deklico. Mož je iz Bolke Kotorke in prav tako še študira. V hribe ne hodita, pač pa na bila Drora enkrat s tovariši s fakultete na partizanski marši po Bosni. Prej, v Izraelu, pa je bila na njihovi najvišji gori Azmon, ki je visoka 1208 metrov.

— Zakaj ste se odločili za Triglav? — Ker v Jugoslaviji nimate višje gore.

ZAKAJ SEM SE ODLOČILA

Sto žensk. Sto. To pa je že število, ki je vredno malce večje pozornosti. In statistične obdelave. Tako smo sodili mi, in tako sta sodili tudi Marjana Kranjc in Marjana Cvahte, statističarki celjske občine, ki sta prišli na triglavski pohod s transparentom: s TT, Transturistom in gorskim vodnikom na Triglav, in zajetnim šopom anketnih listov.

Tokrat brez sončnice ni šlo. Zato je bil s temi našim razpoznavnim znakom okrašen vsak anketni list, ki ga je med udeležence razdelila komisija za statistiko na položaju — 17. 9. 1966.

Malo za šalo, malo zares zastavljena vprašanja so še bolj razgibala razpoloženje udeleženk našega pohoda, ki je bil, v številkah povedano, takle:

• Če strpamo Marice, Minke in Mirjane v eno vrečo, potem je bilo na Triglavu največ Marij, bilo jih je 22. Anie je bilo 7, Pavel je bilo 5. Ljudimile so bile 4 in prav toliko tudi nenavadnih: Sylvia, Drora, Severina, Hedi, Geni.

• Na Triglav se je povzpelo sto žensk. Povezane so bile s skupaj 520 metri plezalne vrvi. Od vseh jih je bilo prvič na Triglavu 69. 25 jih je bilo že prej po enkrat, 6 pa celo že večkrat. Največkrat, 31-krat je bila na vrhu 59-letna Mara Trnovc, himalajska teta, kot ji rečejo naši alpinisti zato, ker jim je sivala opremo.

• Povprečno starost udeleženk pohoda samo sicer izračunali, toda ženske o letih starosti ne slišijo kaj prida rade. Zato samo tiste: 24 naših triglavskih sončnic je bilo starij, manj kot 20 let, 9 pa več kot 50 let.

• S hribov so pisale 815 razglednic. Na vprašanje, koliko jih bodo pisale, pa so odgovarjale tudi takole: nobene, če ne pridem gor, škoda denarja, veliko, imam dosti častilcev, ta mal' milijon, kolikor bo v moji moči.

• Statistika je ugotovila, da naše udeleženke ne smrčijo ne v hribih ne doma in da so še kar zadovoljne z našim listom, TT.

Nas pa je zanimalo predvsem to, zakaj so se odločile za pohod »100 žensk na Triglav«. In naše udeleženke pohoda niso varčevale z odgovori.

Marija ANDRASIĆ, uslužbenka PTT iz Gornje Radgone: »Vedela sem, da je v slogi moč in ženske nismo od muh.«

Polonca AUSEC, črnolasa stropjiska iz Novega mesta: »Zato, ker najlepše so planine, ponos vseh je naš Triglav.«

Stefka BAS, zohna zdravnica iz Ilirske Bistrice: »Za zabavo pa še nikoli nisem bila na Triglavu.«

Martina BERIC, blaginčarka na železniški postaji Trbovlje: »Zaradi lepe narave, odličnih vodnikov in prijetne družbe.«

Minka BREGAR, mladostna upokojenka iz Ljubljane: »Hotela sem osvojit Triglav, pa vidim, da so gore osvojile mene.«

Mili BREZAR, Cerklje na Gorenjskem: »Za hribe se vedno odločim takoj, za 100 žensk pa zaradi firbca.«

Lojzka BINDER, gospodinja z Jesenic: »Za pohod sem se odločila zaradi senzacije.«

Marija ANDRASIĆ, uslužbenka PTT iz Gornje Radgone: »Sla sem, ker sem hotela preskusiti svoje moči.«

Cvetka BENEDIK, trgovka iz Skofje Loke: »Slišala sem, da bom videla dlje, kot kdajkoli prej.«

Stefka BEGUŠ iz Pirana (je dve leti starejša kot vsi njeni otroci skupaj): »Hotela sem videti, za koliko se bo znižal Triglav, ko bo na njem 100 žensk.«

Sonja BEGUŠ, krmnarka iz Blejske Dobrave: »Zato da bom na vrhu krščenca.«

Vida BALON, učiteljica z Bizeljskega: »Če hočeš drugim govoriti o lepota naših gora, jih moraš tudi sam dobro poznati.«

Pavla BREZAN, šivilja iz Loke pri Zidanem mostu: »Hotela sem videti 100 žensk v vojaški koloni po jedan.«

Milka BOGATAJ, krojačica iz Britofa: »Tudi jaz bi bila rada enkrat najvišje.«

Pavla BERGUS, tkalka iz Komende: »Ker ste mi dali priliko, da bom vsaj enkrat na Triglavu.«

OGLEDALO

REKORD OB SINOVEM ROJSTNEM DNEVU — Bolgarska atletinja Hristova je v Sarajevu dosegla balkanski rekord v krogli, prav ob rojstnem dnevu svojega sina — 8 mesecev.

(Delo, 20. septembra — Utrinki) Blagor vsem, ki jim je vest jasna.

MUZEJ LJUDSKE REVOLUCIJE Slovenije, Ljubljana. Celovška 23, odkupi... ter naslednje časnike: »Slovenski poročevalec« (letnike 1946 do 1950 ter letnike 1957 do 1961 vključno).

(Delo, 17. septembra — mali oglasi) Letnik 1960 in 1961 »Slovenskega poročevalca« bo zlasti težko dobiti, ker se je 1. maja 1959 združil z »Ljudsko pravico«. Tako vsaj piše vsak dan v glavi glasila SZDL »Delo«.

EDOUARDO FREI, novi članski predsednik, je s posebnim dekretom prepovedal v vsej državi vse vrste prosti-tucije.

(Nedeljski dnevnik, 25. septembra — Teleprinter) 5. septembra je minilo dve leti, odkar je bil na volitvah Edouardo Frei izvoljen za »novega« članskega predsednika.

OČI: Sivo-zelene, tipično slovenske. (Nedeljski dnevnik, 25. septembra — Tokrat ima besedo Sylvia Koščina)

Zdalj vsaj vemo, kakšne oči imajo tipični Slovenci: sivo-zelene.

V lanski sezoni se je predstavil ljubljanskemu občinstvu na odru Slovenske filharmonije z Bruchovim Koncertom za violino in orkester št. 1 v g-molu op. 26.666.

(RTV priloga Dela, od 25. septembra do 1. oktobra — ponedeljek) Neverjetno plodovit skladatelj — ta Bruch, če ni morda pika v številki decimalna.

POVEJTE, KAJ MENITE!

Marcello Mastroianni

MARCELLO MASTROIANNI IMATE RADI SVOJ POKLIC?

Ce sem odkrit, ne prevec. Len sem, vendar za življenje moram zaslužiti. Delam tisto, kar zahtevajo režiserji. Mogoče zato, ker nisem dovolj inteligenten, sem pa natančen in vesten. Sreča, da sem prilagodljiv, voljan. Ta sposobnost, ki je seveda za igralca velika hiba, pa je za igralca velika kvaliteta, kar pomeni, da igralski poklic ni prav nič udoben.

MAMIE VAN DOREN, ZAKAJ STE IZBRALI TAKO MLADEGA MOŽA?

Očitajo mi, ker sem si pri trinidesetih letih izbrala za

moža teenagerja. Pa vendar je toliko mož, ki so v letih in si izberejo dvajsetletnice, pa je vse v redu. Lee je star devetnajst let in je prvak v bešballu. Po dedoval bo milijon dolarjev pri enaindvajsetih in tri milijone pri tridesetih, toda nisem se poročila z njim zaradi denarja. Mentalno in fizično je zrel in veliko mladih deklet je sanjalo o njem. Meni pa so bili vedno vseč lepo naščeni moške in mladi atleti. Lee pa ima se to pretnost, da ni ljubosumen, ko me mimoidoči radovedno ogledujejo. Ve, da je to del mojega poklica. In smisel ima za humor.

Michele Mercier (Angelika)

ELKE SOMMER... SO VAM VSEČ MINIKRILA?

Seveda ne, čisto nič. Hoteli so, da oblečem minikrilo v filmu, ki sem ga zdaj snemala v Londonu, vendar sem odklonila.

Raje se sprehajam gola kot v minikrilo. Naj razložim. Golota je čista in zdrava, medtem ko so minikrila zato, da zbujajo radovednost in poželjenje mimoidočih moških. Če bodo deklet, ki ga nosi, posilili v kakšnem temnem kotu ulice, toliko boljše zanje, saj je to iskala. In še to. Moški se muzejajo, ko vidijo deklet v minikrilo zato, ker je smešna, ne da bi se tega zavedala. Nasprotno pa se nikoli ne norčujejo iz golega dekleta.

VERONIQUE VENDELL, STE ZALJUBLJENI V PETRA O'TOLA?

Tega nisem nikoli rekla. Res pa je, da je bilo čudovito igrati z njim v Noči generalov. Peter O'Toole je eden največjih igralcev na svetu, lep in šarmanten. Seveda, če to reče o njem deklet, pomeni, da ni preveč ravnodušno do njega. Priznam, da sem storila vse, da bi opazil, kako me zanima, ko smo snemali Becketa. Ne bojim se povedati, da se mi kot ženska ne bi mogla upreti. Uspelo mi je, da sem bila neki večer sama z njim, in to v okoliščinah, ki so bile primerne za romanco, toda on se ni zanimal za romanco in zame. Bil je preveč pijan. Strašno so tisti, ki jih bolj zanima alkohol kot ženska. Moram povedati, da je takih vse preveč.

BOB ZAGURI, VAS JE PRIZADELA BRIGITTEINA POROKA?

Z Brigitte sem preživel tri čudovita leta. Bila je odlična družabnica. Vesela in zabavna. Poročila se nisva zato, ker sva bila oba proti poroki. In če se je poročila z Guntherjem, je to storila zato, ker je zelo sentimentalna. Brigitte verjame v nebesna znamenja, in ta so ji predvidela poroko iz ljubezni in seveda ločitev v decembru. Najina filmska produkcija Zaguri-Barot še vedno drži in nima nič skupnega s privatnim življenjem. Film »Prolog« z B. B. in Laurentom Terzieffom bomo snemali, kot da se ni nič zgodilo. Brigitte ve, kaj je posej in denar. To ima po očetu. Govorice, da bo Gunther Sachs odkupil moj delež pri produkciji, pa ne držijo. Saj nima denarja za to. Slik s poroke nisem videl in me ne zanima.

MICHELE MERCIER, ODGOVARJATE NA LJUBEZENSKA PISMA?

Ne na vsa, ker jih je preveč. Njihovo število pa se je še povečalo po moji ločitvi. Neki mlad Korčan mi je potem, ko je zvedel, da sem »prostas«, sledil na vsakem koraku, pošiljal rože in pisma, v katerih mi je gro-

Svilanit
kamnik

Kravate — terital

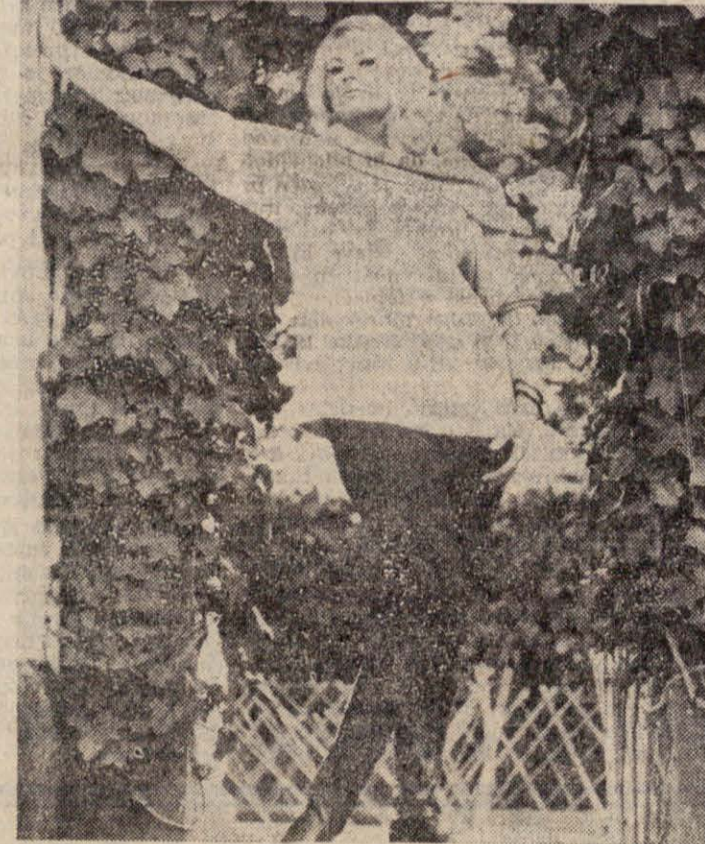
Elke Sommer

zil, da se bo ubil, če ga ne bom uslišala. Odgovorila sem mu, da se še nisem odločila, toda takrat, ko se bom, ga bom povabila na sestanek v nočni lokal ali na pokopališče. Spominjam se tudi pisem nekega zelo uglednega potičneža. Ponujal mi je denar in bil pripravljen zapustiti ženo in otroke zaradi mene. Zahvalila sem se mu za široko grdnost in dodala, da se gotovo šal, ko hoče zapustiti ženo in otroke zaradi dekleta, ki ga sploh ne pozna. In naj nadaljuje s to šalo. Pridel naj pome z belim bojnim konjem. Od takrat nisem več slišala o njem.

ANITA EKBERG, VAS JE POROKA RES SPREMENILA?

Res in vesela sem tega. Zdaj se končno počutim kot človeško bitje, kot ženska. Prej sem bila le »luksuzen predmet, objekt«. Zdaj nisem več sužnja v rokah agentov za reklamo. Zdi se mi, da bom zdaj sardela, če me bo fotograf prosil, kaj so to delali vedno, naj še malo privzdignem krilo ali odprnem še nekaj gumbov svojega steznika. Včasih, ko so potrebovali sliko dekleta z zanimivim prsnim košem, so rekli — pokličimo Anito. Zdaj ima ta Anita tega dovolj.

(Ciné-revue)

Anita Ekberg

ROMY SCHNEIDER:

„TATICA“

VČASIH JE ROMY IGRALA PRINCESE IZ PRAVLJIC, POTEM ZAPELJIVKE. ZDJA JE PRED NJO PRVA VLOGA MATERE V FILMU TATICA REŽISERJA JEANA CAPOTA Z DIALOGI MARGUERITE DURAS

»Zakaj sem sprejela to vlogo brez oklevanja? To je vendar vloga, ki sem jo težko čakala, in moja prva vloga matere. Vloga je težka, čudovita, toda kruta. Zahteva vse najboljše in najslabše. Seveda to ni lepa zgodba, ki bi jo pripovedovali na dan žena, niti vzgojno melodramatična. Materinska ljubezen je kot vsaka ljubezen: okrutna, osvajača, divja. Žena je kot volkulja, pokaže zobe, da obdrži svoj najlepši plen... otroka.

Tatica je pustila otroka potem, ko ga je bila rodila. Bila je mlada, hotela je biti svobodna, ljubiti se druge može in potem se poročiti. Mine šest let. In nenkrat jo zbode pri srcu: želja, da bi videla, kaj se je zgodilo z malčkom brez imena, brez obraza, toda njenim malčkom. Vzgoji ga je dober poljski delavec. Malček je priden, hodi v šolo, kot milijoni otrok na svetu. In ta malček prične strahiti osamljeno ženo srce, ki je najbrž za trenutek pozabila na ljubezen. In žena poizkuša zdaj vse, da bi otroka dobila nazaj. Vse skupaj ni tako preprosto za srečen konec. Tu so starši, ki so bili otroka posvojili, in malček sam.

In ta drama žene, ki obupno poizkuša osvojiti otrokovo srce, me je razorožila. Ona trvega vse. Mož jo zapusti in javno mnenje je na strani Poljaka, ki je bil otroka posvojil. On je tudi organiziral shod v tovarni, da bi otroka obdržal.

Film je intimna drama, ki se odvija med tremi osebami: Romy, Piccolijem, ki igra moža, in H. Christianom Blohom, ki

ogromen in kamere so za beležile več imenitnih scen. Zdaj se verjetno več ne čudite, zakaj sem sprejela in rada snemam ta film s temi ljudmi in pod takimi pogoji. Nekoč sem rekla, da je zame najpomembnejša kariera. Misliam sem na tako kariero, bogato čustev in odkritij. In ker snemam v Nemčiji, se počutim seveda kot doma.

(Ciné-revue)

- Televizor RIZ 222/0 — avtomatik 59 cm
- Televizor RIZ 222/0 — UHF avtomatik 59 cm omogoča zelo dober sprejem prvovrstnega in drugega programa

Nas servis je najskrbnejše organiziran. Brž ko kupite televizor RIZ 222/0, bomo storili vse, da vam omogočimo čim boljši sprejem.

SILVAIN REINER: TRAGEDIJA MARILYN MONROE

6 MEŠČANSKA IDILA

»Molči in pokaži, kaj imaš.« je Zanučkovo geslo, kadar gre za Marilyn. V njej ne vidi nič drugega.

Sama pa še krepki to njegovo mnenje. Pri vsaki priložnosti ponavlja, da jeclja in da zato rajši pusti govoriti svojim oblinam.

...

»Hej, Beppo, še en martin!« Ta je že šesti. Krčmar majhne italijanske restavracije na Sunset Stripu v Hollywoodu le nerad streže gostu. Ni mu po duši, da se Joe DiMaggio opija pri njem. Sportnik ne sme toliko piti. In tako slaven športnik se celo ne. Joe DiMaggio ni kdorsibodi. Pozna ga vsa Amerika. Preprosti ljudje ga častijo prav tako kot Hemingway. Beppo je ponošen, da pozna tega zvezdnika baseballa. Ne koč je bil to reven fantič, italijanskega po rekla, ki se je povzpela do nacionalnega junaka Amerike, to pa nekaj šteje. Kadar Bepo govori o velikih DiMaggiiovih tekmah, po zabi na ponve, lonce in lačne goste.

In zdaj sedi Joe, njegov idol, pri prazni mizi in pije. Drugi ljudje postajajo pozorni. No, končno — Joejevi gostje prihajajo. Rezervirana miza se polni. V zadregi se David Marsh s svojo malo prijateljico prerie k čakajočemu gostitelju. »Sama sta? Kje je ostala Marilyn?« Joe ne skriva, da je razočaran. Večerjo je priredil samo zato, da bi spoznal Marilyn. Marsh mu je obljubil, da jo pripelje. »Potrpljenje, prijatelj! Prišla bo.

Poračni poljub in ločitev: zakon Marilyn Monroe in Joeja DiMaggia je trajal samo devet mesecev.

Marilyn potrebuje zmeraj dosti časa, da se pripravi. Marsh se je na moč trudil, da jo je v dobro pozna Marilyn. Je ena njegovih najboljših strank, saj se neprestano seli.

DiMaggio naj bo vesel, če bo sploh prišla. David Marsh se je na moč trudil, da jo je nagovoril, naj sprejme povabilo. Marilyn ima namreč strogo dieto, zaradi linije. Hrani se večinoma z nestranimi korenjem, trdo kuhanimi jajci in mlekom. Italijanske specialitete niso na njenem jedilniku.

Mine naslednja ura. Potem se Marilyn pojavi. Silno je lepa. Moder kostim je na njej kot ulit. Od zadreg je zardela in glavo poveša. Od Joeja ne vidi najprej nič drugega kot čevlje št. 47. Počasi, skoraj plaho, dvigne glavo. Visoko nad njo žari Joejevi oči: »Zelo sem vesel, da ste se odzvali mojemu vabilu.«

Joe se s svojimi 188 centimetri okorno prikloni. Previdno vzame Marilynine roke v svoje sapa. Poleg te ženske se zdi sam obsej okoren kmet. Rad bi še kaj povedal, pa ne zna. Samo občudujoče jo gleda, medtem ko Marilyn krčevito išče temo pogovora. Pogovor se zmeraj znova zatakne. Marilyn je vesela, ko je večerje konec. Zahvali se in poslovi. Joe bi se najraje oklofutal. Joe, ki ima lastnega osebnega stražarja, da ga brani pred vsiljivimi oboževalkami. Zdaj, ko mu je do tega, da bi ugajal, pa je odzvilgal kot zelenec.

Naslednjega dne je pogumnejši. Pokliče Marilyn po telefonu in jo prosi, če bi se lahko spet videla. Ona odkloni, se izgovarja, da ima delo. On poskuša še in še, dokler ne sprevidi, da nima smisla.

Minejo tedni. Tedaj pozvoni telefon pri DiMaggiu. Marilyn ima evnega tistih svojih

večerov, ko obupuje v praznem stanovanju, ko kliče vse mogoče znance in prijatelje, samo da bi ubežala svoji samoti. Zdaj se je spomnila molččega oboževalca. »Halo, Joe, se vam ljubi v menoj na večerjo?«

Ce se mu ljubi! Ta večer je dolgi baseball zgovornejši. Najde prave razgovor. Pripoveduje Marilyn o svoji družini. O očetu, ki ga vsi kličejo »stric Pepe«. O materi, ki je vzredila devet otrok. Joe je predzadnji otrok ribiča na slanke iz San Francisco Baya. Rodil se je še v Italiji, v vasi blizu Palerma. Kmalu zatem je šla družina za kruhom v Ameriko. V hišici zraven sanfranciscovskega zaliva se je zmeraj trlo ljudi. Stiri sestre in štiri bratje, nečaki, nečakinje, strici in tete so se ob nedeljah po italijanski šegi gnetli okoli DiMaggirove mize.

Očarana ga Marilyn posluša. Zanj, ki nikdar ni vedela, kaj je družina, zveni vse to, kar ji pripoveduje Joe, kot pravljica.

»To je pa trajalo, preden ste se v nedeljo zjutraj vsi pozdravili!« pravi resno.

»Dobro pol ure že, preden se vsak z vsa kim poljubi,« pravi Joe. Marilyn bi še in še poslušala. Nenadoma gleda na novega občudovalca čisto drugače.

Zdaj ji je 26 let. Prave ljubezni in nežnosti še ni doživela. Njen prvi zakon je bil polomija. Moški, ki so prišli potem, bežne, zdavnaj pozabljene pustolovščine. Razen enega. Tistega je ljubila. Ampak tisti je bil preveč slabič, da bi živel z njo.

Takrat je bila Marilyn vezana pri Centfoxu. Za majčkeno vlogo v filmu »Zboristke« se je morala naučiti dveh pesmic. In tako se je neznanca zvezdica spoznala s Fredom Kargerjem, glasbenim direktorjem Columbie. Pisal je aranžmaje za ta film. Moral je nastudirati tudi popevke. Dvakrat tedensko sta z Marilyn vadila sama. Pri tretjem srečanju se je Marilyn zaljubila v plašnega moža, ki je imel tako mehak glas in medel pogled kratkovidnega. Pri vsakem srečanju je bila njena želja, da bi ga objela, večja. Slednjic se ni upala več sama k njemu.

Spricala je vaje. Ko jo je po telefonu vprašal, kaj je z njo, je odgovorila, da je bolna.

Karger je prišel k njej, zaskrbljen, da je kaj hudega. Ampak Marilyn je bila zdrava kot dren. Bila je samo osamljena. Ko ji je Karger jel prigovarjati, je začela jokati, mu pripovedovati o denarnih skrbeh, ki jih sploh ni imela.

Nenadoma je Karger sprevidel, da je nekaj nemočnega v tem bitju, da si želi njegovega sočutja, da išče varstva pri njem. Pri njej se je čutil močnega in mogočnega. Pri njej je lahko pozabil, da ga je njegova žena zapustila, ker ga je bila kot slabiča zaničevala. In zaigral je Marilyn vlogo zaničevalca žensk.

Vendar ga to ni motilo, da ne bi vzel, kar se mu je tako velikodušno ponujalo. Občutek, posedovati to deklet, za katerim so tekali vsi moški, je lajšal njegove kompleks. Seveda pa je ljubimkanje skrbno čuval pred javnostjo. Samo, da nihče ne zve! Ni mu bilo do tega, da bi se ljudem dajal v zobe. Njegovi občiski v Marilyninem malem stanovanju so bili redki in kratki. Ponavadi je ostajal pri njej samo kakšno uro, ko je sel iz studija. Marilyn je žvela za te ure. Sanjarila je o skupnem življenju s tem človekom. Zdaj bi bila pripravljena pustiti tudi kariero. Toda zaman je čakala, da jo bo Karger prosil za roko.

Ko je slednjic sama začela govoriti o tem, je padel z oblakov. Nikdar ni bil pomislil na to, da bi jo vzel za ženo. »Zensko, zakrška si ti? Ali si ob pameti?« Besede so jo zdalek pot.

Prišel je drugi, ki je mislil pošteno: Johnny Hyde, od filmske agenture William Morris. Johnny, ki je bil manager že številnih zvezdic, se je pri svojih 53 letih brezupno zaljubil v 23-letno Marilyn. Zmeraj znova je silil vanjo. »Poroci se z menoj. Pomagal ti bom uspeti. Kot gospa Hyde boš imela lažjo pot.« Toda Marilyn je smehljaje se odklanjala.

MARJAN KERŠIČ-BELAČ, KIPAR IN PLEZALEC »ABSTRAKTNO PLASTIKO IŠČEM LE V NARAVI«

ŽIVI IN PUSTI DRUGIM ŽIVETI

Kipar stoji z obema nogama na trdnih tleh. Pravi: »Abstraktna streha ne drži dežja.« In realističen je tudi velik kip, ki se skoraj dotika steklene strehe kiparjeve delavnice na osonjnih pobočju ljubljanskega gradu. Gledam natančno podoba moža, ki je moral umreti. V bron odlitega ga bodo postavili v Senožcah na Primorskem.

»Ali je talec?« vprašam. Marjan Keršič-Belač (med kostanjevimi lasmi je imel včasih bel pramen), 46, akademski kipar, plezalec in himalajec: »Ne. Še to figuro sem hotel prikazati trpljenje primorskega ljudstva med vso okupacijo. Ne samo boja in ne samo talca.«

To je že šesti večji spomenik izpod Bežičevega dleta. Kipar se največ ukvarja s tematično iz narodnosvobodilne vojne. Njegov je spomenik na Planini, sodeloval je pri celjskem spomeniku in spomeniku NOB v Cerklju, izdelal steber sob žici okupirane Ljubljane, izoblikoval spomenika v Ilirski Bistrici in v Podpeči na Koroskem.

»Dejali so mi, da ste prav ta kip, ki je pred nama, hoteli izklesati na portoroški Formi vivi?«

»Ze dvajset let mi leži na sruči. Fotografijo osnutka sem leta 1961 res poslal Formi vivi, da bi ga izklesal iz kamna. Pa so odklonili.«

»So povedali zakaj?«
»Ne, to ni v navadi. Rečejo da ni ne. Privatno pa sem slišal, da ne sprejmejo nobenega kiparja, ki se realistično izraža.«
»Se vam torej zdi, da kiparje, ki oblikujejo tako kot vi, po krivem odrivajo?«

»Krivica se mi zdi kritika. Naša kritika je naklonjena samo abstraktni umetnosti. Kdor se drugače izpoveduje, je že vnaprej obsoben na neuspeh. Propagirati samo abstraktno umetnost se mi zdi diskriminacija tistih, ki bi se radi drugače izražali.«
»Grem od kipa, ki naju tako realno gleda, in izpod steklene ateljejske strehe zavijem za leso iz panjskih kočnic. Na

podstavku za nekdanjim čebelnjakom stoji lesena abstraktna plastika. In v les je vrasel kamen. »Kaj pa to? Za pravilo, da ne marate abstraktnih kipov? In tukaj je celo zapisano, da ste tale torzo razstavili na Bledu.«

»Obrnite podstavek, pa boste prebrali, kdo je kipar. Korenina vzharnika je. Našel sem jo v gorah. In ko je rasla, je uklenila kamen.«

»Obrnem podstavek. Belač je nanj takole napisal: »Ker je takih plastik v naravi povsod dovolj, samo opaziti jih ne zmore vsako oko, se z abstraktno plastiko ustvarjalno ne ukvarjam... jo pa zelo rad iščem v naravi sami, ker je le tam prista in nepekulativna.«

»Ste torej nasprotnik abstraktni umetnosti, pravim.«
»To ste dejali vi. Nisem nasprotnik nikogar. Vsi ljudje imamo pravico jecljati, govoriti ali kričati. Narobe je je, če pri tem drug drugemu hodimo po nogah in si odžiramo kruh.«

»Da. Ze od leta 1955 naprej. Nekaj časa sem bil sicer profesor na šoli za likovno oblikovanje, potem pa sem zidal nov atelje in spoznal, da mi plačajo za profesorsko uro 480 din, zidarju pa odštejem 600 din na uro.«
»No, tega je že dolgo.«

»Seveda. Pa so se z leti samo številke povečale, razmerje pa ne. Takrat sem si rekel: bo bolje, če se pričujm zidarstva in pustim pouk.«

Nepalsko dekle, marmor

»Sedaj pa že deset let živite samo od kiparstva.«

»Največ kipov naroče odbori Zveze borcev, precej tudi portretirani. Belač je odlični portretist. Zelo rad portretira otroke. Vrtna se k spomeniku, ki bo stal v Senožcah. »Kolikam bodo plačali?«
»Sedemsto tisoč.«

»To je plačilo za vaše delo. Spomenik pa bo gotovo dražji, saj bo iz bronu.«

»Seveda. Za ta kip ne vem natančno, koliko bo stalo vrtanje. Vem pa, da sem pred nedavnim napravil spomenik, za katerega sem dobil pol milijona honorarja, odliček pa je stal 1.800.000.«

»Ali sodite, da livarji preveč računajo?«

»Ne, samo kiparji smo preslabo plačani.«

»Zakaj?«
»Kiparjev je veliko, livarjev pa malo.«

In kiparjev, ki bi tudi za kojček božali skale se manj. Belač je med prvimi plezalcem, ki so v naših domačih gorah začeli z modernim alpinizmom. Nekaj stov let je prvi plezalca. Povzpeli se je na Trisul III v Himalaji. »So vam gore navdih pri vašem umetniškem delu?«

»Vse svoje življenje v gorah bi rad oblikoval v spomenik trentarskim lovcom in vodnikom, ki ga bodo postavili v Trentu.«

Kipar z obema nogama stoji v gorah.

TONI TRDINA

Keršič: »S to plastiko sem hotel prikazati trpljenje primorskega ljudstva.«

RAZGLEDNICA

PARIŠKA ČETRT VARŠAVE

Dovolite mi, pan Marek Kotlinski, da napisem nekaj vrstic o vas in vaših prijateljih, Wagnerju, Javorskem, Nalvajku, Kupcznskem in Szubskem, ki sem jih srečal nekega dopoldneva v Varšavi, ko sem se oddolil, da se že vrnem na jug in me je srečanje z vami zadržalo tam. Pravzaprav sem prišel tja, na Barbakan, staro mestno utrdbo, kjer vsako leto na zidovih razstavljate svoje slike, prav slučajno. Ozko ulico je na koncu zapiral Barbakan, ki ga prej nisem našel. Tako sem naravnost trečil vanj. Bilo je tistega dopoldneva, ko se je sence menda še predzadnje te jeseni začelo v varšavski tlak. Barbakan, ena izmed rekonstrukcij varšavskega Starega mesta, je vaša letna galerija in ne vem, zakaj me poljski znanci niso opozorili nanjo. Morda zato, ker ste avantgardna slikarska skupina? Sicer pa pravijo o vas, da ste se s svojimi razstavami že vključili v varšavsko kulturno življenje, postali ste del tega mesta vse do pozne jeseni. Spomlad je v novomeški študijski knjižnici predaval prof. Sever o Poljski in eden izmed diapozitivov je bil posnet na Barbakanu. Videl sem vaše slike, Javorski ima še vedno svoje staro razstavno mesto na levi strani obzidja.

OBISKOVALCI GALERIJE

na prostem so pravzaprav vsi ljudje, ki gredo po ulici, ki vodi skozi Barbakan. Zene, ki hite za vsakdanjimi opravki, prodajalec časopisov, sofer takšija, dijaček, ki hiti v šolo. Dosti je takih, ki se ustavijo ob slikah, ki vise z zidu, dalj časa. Nekateri zmanjujejo z glavo, druge zanimajo, skušajo si razložiti slikarjeva hotenja, razumeti njegov izraz, njegovo izpoved. Slikarji posedajo na klopih, ki so ob zidu, zdaj pa zdaj pristopijo k človeku, ki si ogleduje slike, zapletejo se z njim v pogovor in razidejo se z njimi kot s prijatelji.

Zakonski par iz Južne Amerike je po polurnem klepetu in ne vem kolikokratnem fotografiranju zadržano obljubil, da jim pošlje kataloge, ko se na poti domov ustavi v Parizu. Prišel je avtobus, ki je moral zadržati odzega grla ulice voziti zelo počasi. Izletniki v njem so z zanimanjem pogledovali skozi okno in slišal se je glas njihovega vodilca, ki je hitel pripovedovati: »Abstraktni slikarji...« Po vedal je še nekaj stavkov, katerim je sledil vsesplošen smeh. Menda je govoril o tem, kako teh slik nihče ne kupuje. Alf pa

je stresel iz rokava enega izmed varšavskih dovptov. »Visoki bratidi mož« nedolgovčev narodnosti je prišel s svojo ženo, ki je menda slikarka, in prijateljsko potrepljal enega izmed razstavljavcev, češ »Pa sem zopet tukaj...« Zanj pravijo, da pride skoraj vsako poletje v Varšavo in se oglasi pri njih.

Dvajsetletnik je že od daleč zaklical: »Si jo že prodal? Ne še? Odlično.«

In že so mu prsti drsli po platnu z dekletom na sivo zeleni podlagi.

»Zbral sem že tristo zlotov,« je nekam ponosno povedal enemu izmed razstavljavcev.
»Dobiš jo, bodi brez skrbi,« mu je ta odgovoril.

Zvem, da je fant pesnik in da hodi ogledovat slike že nekaj mesecev. O njej je napisal pesem, Nisem ga vprašal, če pozna dekle na sliki. Zbral je tristo zlotov, objavil bo pesem in pravi, da hoče imeti to sliko. Slikarji ga že dobro poznajo. Vedno pravi, da pride takrat, ko bo zbral vseh osemsto zlotov, toda prihaja skoraj vsak dan. Imel sem občutek, da avtorju slike, Kotlinskemu, ni kaj dosti do tega, da bi jo prodal. Prodaja

FILMI, KI JIH GLEDAMO

DEMONA

Les Diaboliques, francoski film; scenarij in režija Henri Georges Clouzot, kamera Armand Thirard; igrajo Simone Signoret, Vera Clouzot, Paul Meurisse; proizvodnja Filmsonor 1954; distribucija Vesna film, Ljubljana

Michel Delasalle je direktor zasebnega dijaškega doma in gimnazije, lastnica doma pa je njegova žena Christine, ki je nezdravljivo bolna na sruči. Christina ljubi svojega moža, čeprav ga mora deliti z Nicole, profesorico na njihovem zavodu. On postaja vedno večji tiran do obeh in to ju zblizi, da postaneta zaveznici. Skleneta, da bosta napravili temu mučenju primeren konec. Moža utopi v kadi vode, nato pa vržeta v bazen na vrtu doma, da bi bilo videti kot nesreča. Michelu je spodrsnilo, padel je v bazen in utonil. Ko čez nekaj dni izpraznijo vodo iz bazena, trupla ni več. Ženski se prestrašita... kmalu se prično odvijati čudne, na videz skrivnosti polne zadeve, ki pa se izkažejo ob koncu kot skrajna nečlovečnost in sadizem človeka do človeka. Režiser pravi z napisano besedo ob koncu, naj gledalec ne razkrije drugim razpleta in skrivnosti. Naj ostane pri režiserjevi želji iz leta 1954, čeprav je danes direktna metoda učinkovitejša, saj skoraj ni skrivnosti, ki bi gledalca še zmogla premakniti. Tudi v filmu je napredovalo mučenje človeka po človeku. Ta Clouzotov obred jeze, sadizma in sovraštva in suma učinkuje močneje, če je skrivnost že znana. Hitchcockov film Psiho in Polanski Gnuš sta izpeljanki Demonov in nadaljevanje. Clouzot ostaja pripovedovalec in Demonov so predvsem zgodba v tretji osebi. To je pa tudi edini davek, ki ga je film plačal dramaturgiji današnjih dni; vse drugo pa je mojstrstvo režije in teza razmišljajočega ustvarjalca. Film je nastal leta 1954, mnogo let ni dobil privoljenja, da bi bil predvajan pri nas, tudi v tem pogledu zanimiv dokument.

Ob kriminalni zasnovi pa je film grenka študija družbe in duševnosti. Strogost in preciznost teze sta narekovali tudi stil filma. Realizem je povezan z mrakom, z grozljivimi učinki sene in kontrastov, v nasprotju s sivino vsakdanjika in ta konvencionalni vsakdanjik nam Clouzot odkrije, da nam pokaže, kaj se skriva za njim. Leto 1954, ko je nastal ta film, je bilo drugačno kot zdajšnje; nečlovečnost je hujska tudi na filmskem platnu, bolj premetena in direktna. VOJKO DULETIC

NOVOSTI ZALOŽB

● L. N. Tolstoj: VOJNA IN MIR. Roman v štirih knjigah. Prevedel Vladimir Levstik. Opremil Uroš Vagaja. (Državna založba Slovenije)

● Ivan Prijatelj: SLOVENSKA KULTURNOPOLITIČNA IN SLOVSTVENA ZGODOVINA 1848—1895. Peta knjiga. Uredil in opombe napisal Anton Ocvirk. (Državna založba Slovenije)

● Dušan Kermavner: SLOVENSKA POLITIKA v letih 1879—

1895. Opombe k Prijateljevi slovenski kulturnopolitični zgodovini V. (Državna založba Slovenije)

● Branko Čopić: STARI NEVERNİK. Izbrana dela VI. Prevedel Jože Fistrovič. Opremil Janez Bernik. (Državna založba Slovenije)

● Bruno Apitz: GOLI MED VOLKOVI. Prevečel Branimir Kozinc. Opremil Janez Starman. (Mladinska knjiga, Levstikov hram).

ZANIMIVOSTI PO JUS

FILMSKI KOKTAJL, ČIN, ČINI

Monsieur Drazevic, chef de la délégation jugoslave vas vabi na popoldanski koktajl. Benetke — Lido, 27. Mednarodni filmski festival, na katerem je bil naš »Varovanec«, »Il Karierista« po mednarodno, predvajan izven konkurence.

Na vratih Beograjčan Kiki pozdravlja z »Bon giorno«. Prostor je ves obit rdeč, svetloba je barska. V sredini stojijo člani številne jugoslovanske delegacije in prijetno čeblijo med seboj in tudi sicer. Število njihovih članov približno ustreza številu gostov.

Karieristov cocktail je veljal, tako se je ponosno šepetalo, okoli deset milijonov. Cisto majhen, nepomemben koktajl, v primeri s katerim je bil jugoslovanski sprejem na letošnjem festivalu v Karlovih Varih (takoj za Francozi, ki so sicer ob enem praznovall tudi svoj državni praznik) kot morje (denarja) proti Libušnemu vrelcu....

Prištedimo zdaj zraven še sprejeme in sprejemčke v Pulju pa še v Cannesu in še na kakšnem festivalu in evo vam krepke vsote za en krepek film brez sprejema.

tična revija plačuje dvakrat višje honorarje kot književna revija, to opravičuje z dejstvom, da jim primanjkuje sodelavcev. Isti problem pa tišči tudi književno revijo, ki pa nima denarja, da bi povečala honorarje in si zagotovila več rokopisov.

Labko je dokazati, da so za literarne izdelke v Crni gori avtorski honorarji najnižji. Nihče tudi ne skrbi, da bi natisnjene knjige plasirali na tržišče, da bi se javnost spoznala z deli črnogorskih književnikov. Knjige se tiskajo, pa trohnijo v skladiščih, avtorji ostajajo nepoznani, ne dobivajo pa niti honorarjev.

Rekel bi tudi besedo o vse bolj pogostih antologijah poezije in proze — in o mestu črnogorskih pisateljev v njih. Bosensko ustvarjalnost na primer razdelijo na zagrebško in beograjsko, Crno goro pa pridružijo ustvarjalnosti srbskih pisateljev. Čeprav sta črnogorska narodnost in kultura zagotavljeni z ustavo, ju, sodeč po antologijah, ni. Kadar se postavlja kaka antologija, se zdi nasploh odevč, da bi sodeloval tudi urednik iz Crne gore. Zato v teh antologijah ni niti avtorjev iz bosensko-hercegovskega niti s črnogorskega področja. Zdi se, da smo mi majhno moštvo, ki dela igrače za veliko moštvo.«

HIPERPRODUKCIJA JUGOSLOVANSKE KARIKATURE

Urednik »Ježa« Milorad Dobrić je razložil svoje misli o današnjem trenutku jugoslovanske karikature:

»Mislim, da raven jugoslovanske karikature ni enaka ravni evropske, ker imamo pri nas opraviti s hiperprodukcijo karikature. To delo je plačano slabo, zato karikatiristi, da bi več zaslužili — preveč delajo. Uredniki časopisov, ki karikature objavljajo, v celotnosti nimajo nikakršne likovne kulture, pa tiskajo tudi slabe izdelke, celo plagiate. Večina karikatiristov želi biti za vsako ceno aktualna. Očitno je, da karikatiristi prelistavajo časopise in obdelujejo tisto, kar preberejo. Karikatiristi niso zadosti vsestranski. Marsikaj obidejo ali ne zapazijo. Če časopisi o nečem ne pišejo — ne riše niti karikatirist.«

V CRNI GORI NAJNIZJI AVTORSKI HONORARJI

Radoslav Rotković, predsednik zveze književnikov Crne gore, je v razgovoru med drugim povedal:

»V Crni gori imamo dve reviji — ena je politična, imenuje se Praksa, druga je književna — Stvaranje. Poli-

KRATKA PAMET PROTI DOLGIM LASEM

Pod gornjim naslovom komentira zagrebški VUS modo moških dolgih las in pretirano zaskrbljenot pedagogov ob teh modnih pojavih.

Pri nas ne obstajajo nikakršni določeni predpisi o tem, kako naj se dijački oblačijo in češje (oziroma strizejo), pravi zagrebški komentator, tako je vse prepuščeno statutom in pravilnikom posameznih šol. Letošnji jesen so se šole srečale z novim problemom: s frizurami posameznih mladeničev, ki postajajo vse daljše, in s frizurami posameznih deklet, ki postajajo — vse krajše.

Nekateri šole se prevzele vlogo branice »socialistične morale« in proglasile za nemoralne dolge lase pri fantih in kratke lase pri dekletih. Šolski predpisi, ki se dotikajo teh problemov, izzivajo negotovanje prizadetih dijakov, ki se sklicujejo na državljansko svobodo, zagotovljeno z ustavo.

Nismo za dolge lase niti proti dolgim lasem, mislimo, da je pojav dolgih las čisto začasen, moden in snobističen. Ne bi bilo treba, da bi šolnike zaradi tega bolela glava. Ignoriranje las, ki padajo čez ramena in usmeritev na resnične in zelo težke probleme šolstva bi bil veliko bolj učinkovit posel posameznih šolskih svetov in kolegijev.

MEHANOTEHNIKA IZOLA proizvodi

priporoča svoje kvalitetne izdelke

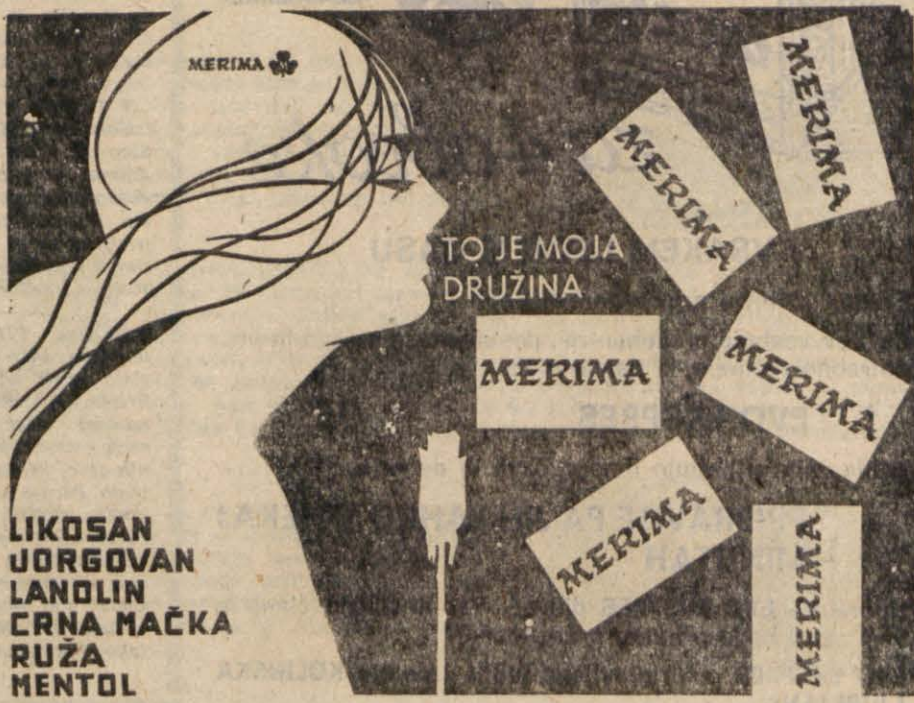

P 501 — Solidno, elegantno pero z iridium peresom — Cena Ndin 24,00

P 221 — Odlična standardna izdelava z iridium peresom — Cena Ndin 9,60

Dobite v vseh trgovinah s šolskimi potrebščinami, knjigarnah in trafikah

LIKOSAN URGOVAN LANGOLIN CRNA HAČKA RUŽA MENTOL

OSUMLJENKE NISO ŽENSKE?

Nikakor ni lepa, zato pa je tembolj »močna«: 1.80 m velika in več kot 100 kg teška sovjetska atletinja Tamara Press (29 let) v metu diska in kroglo po vsem svetu nima prave tekmičice. Kdor se bi rad uspešno meril z njo, mora biti že mišičav moški. Nekaj podobnega velja tudi za nekatere druge vrhunske sovjetske športnice: Tamara (sestra) peterobjka Irina Press, Marija Itkina (400 m) in skakalka v daljavo Tatjana Ščelkanova so v ženski konkurenci domala nepremagljive; to lahko trdimo tudi za svetovno rekorderko v skoku v višino — Romunko Jolando Balas.

Na VIII. atletskem evropskem prvenstvu v Budimpešti pa je tresčila strela. Sum, ki je v atletskem taboru že dolgo tiel, je zdaj domala že resnica: pet šampionk so morda moški ali pa vsaj niso popolne ženske. V Budimpešti so vse atletinje prvič pripeljali pred posebno ekipo nevtralnih zdravnikov, ki naj bi ugotovile, ali so prijavljene res ženske. In prav omenjene praklinje so se izognile temu pregledu in seveda tudi tekmovalni. Nedvomno se atletinje niso zba- le zdravim. »Te niso hotele, da bi jih spo- znali kot prikritke moške,« je

no Press zato kmalu začeli ime- dr. Georg Sillo — Seidl meni, da je vsakokrat 2 do 3 promile prebivalstva v vsaki državi pri- zadelo s to organsko razvojno motnjo. Čedalje več športnih zdravni- kov, tudi v Jugoslaviji, se zav- zema za ugotavljanje spola s krvno preiskavo športnic, ki gojijo vrhunski šport. Kako pomembno je to, kaže že Bu- dimpešta. Obvezen zdravniški pregled so opravili tudi na ne- davnih balkanskih atletskih igrah v Sarajevu. Ze prej se je velikokrat go- dilo, da odlične športnice, ki so

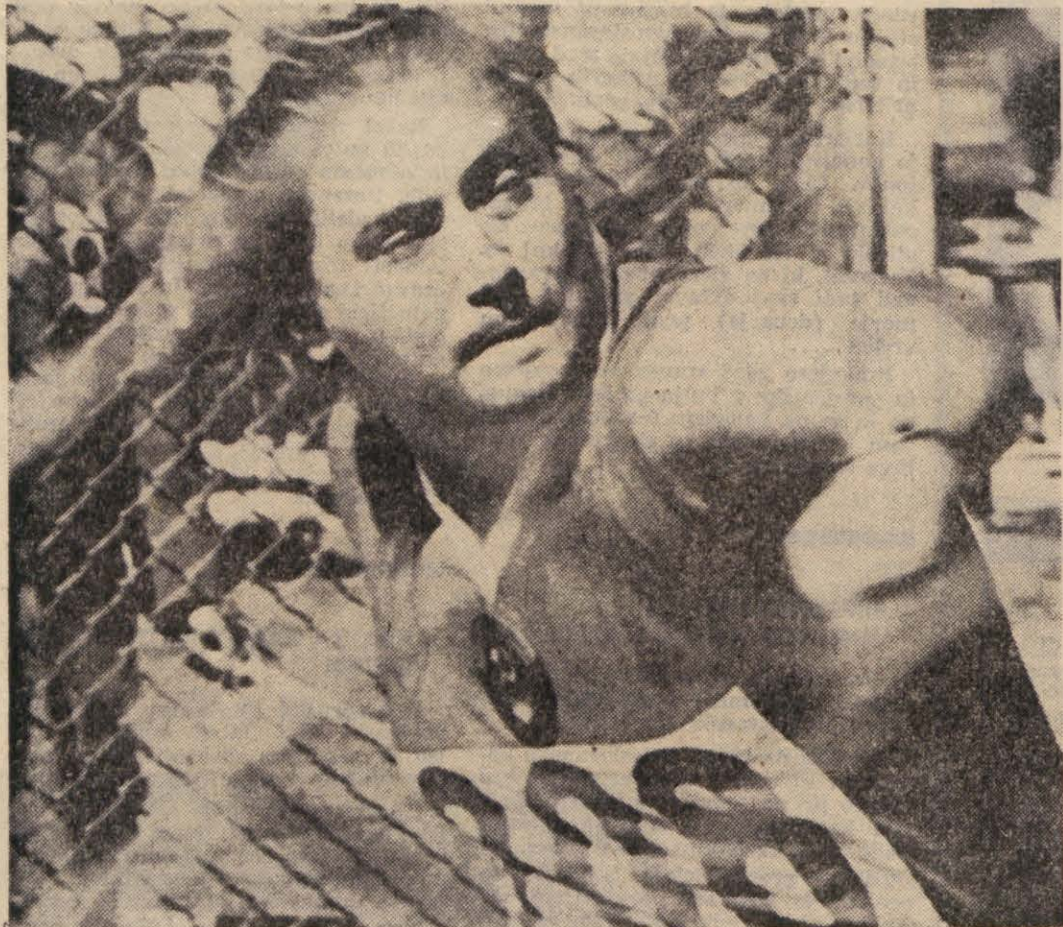
kratrat svetovni rekord. Nekaj tednov pozneje so ji odvzeli re- kord, ker so posumili, da ni ženska. In res se je bivša prva- kinja in rekorderka kmalu po- tem pustila operirati. Dora je mož, ki je nekot kot ženska skrbela za večkolonske naslove na straneh športnega tiska, gostilničar v nekem severnomorskem vele- mestu. Francozinja Claire Bressolles je leta 1952 zbudila pozornost s fantastičnimi časi v sprintu. Po kirurškem posegu je iz Claire nastal — Pierre. Pierre je slu- žil tudi vojake in študiral ter postal prosvetni svetnik, danes pa je tudi oče dveh otrok. Tudi nizozemska sprinterka Fo- eke Dillema, ki je leta 1955 za- blestela na tekmovalju v london- skem stadionu White City, je bila »sumljiva«; kolegice so se v slačilnicah sramovale sleči pred njo. Leto pozneje je po zdravniškem pregledu zapustila tekmovališča. Poekje je sedaj privolila, da jo zdravijo z mo- škimi hormoni; celo upa, da bo v prihodnjih mesecih postala pravi moški.

Z BRIVSKIM APARATOM V TORBI — Marija Itkina (SZ)

Francozinja Claire Bressolles je leta 1952 zbudila pozornost s fantastičnimi časi v sprintu. Po kirurškem posegu je iz Claire nastal — Pierre. Pierre je slu- žil tudi vojake in študiral ter postal prosvetni svetnik, danes pa je tudi oče dveh otrok. Tudi nizozemska sprinterka Fo- eke Dillema, ki je leta 1955 za- blestela na tekmovalju v london- skem stadionu White City, je bila »sumljiva«; kolegice so se v slačilnicah sramovale sleči pred njo. Leto pozneje je po zdravniškem pregledu zapustila tekmovališča. Poekje je sedaj privolila, da jo zdravijo z mo- škimi hormoni; celo upa, da bo v prihodnjih mesecih postala pravi moški.

Problem dvospolnikov, ki gojijo vrhunski šport, ni pomemben sa- mo za šport. Pri vsem ne kaže zmeraj gledati na ugodnejšo na- stopno pozicijo v športni tekmi s »pravimi« kolegicami; pred- vsem gre tudi za človeški pro- blem. Češkoslovaška rekorderka v metu diska Olga Fikotova je o Tamari Press nekot dejala tako- le: »Tamara živi tragično; če- prav je na zunaj močna, je znor- raj v resnici šibka in nesrečna.« Po »STERNU«

BREZ PRAVE KONKURENCE — Tamara Press (SZ)

trdila marsikatera »prava Eva« v atletskem taboru. Res je bilo že dalj časa slisati, da so te junakinje medna- rodnih atletskih aren pravzaprav moškega spola. O sovjetskih tek-

sebnih primerih glede spolnosti. Da bi tem atletinjam prihranili neprijetnosti pri zdravniškem pregledu, smo jih pred letošnjim evropskim prvenstvom pustili doma. S tem je bilo prvič poluradno potrjeno, da so atletinje rekorderke, katerih status kot žensk je vsaj sporen, da niso kar moški ali pa vsaj ne »pravice« ženske, ljudje torej, ki morda sami ne vedo, ali so moški ali ženske.

Medicina imenuje take ljudi, ki ne spadajo k nobenemu spolu, dvospolnike ali hermafrodite (iz grške mitologije: Hermos in Afro- dita, bog in boginja, sta ime- lala otroka, ki sta ga imenovala Hermafrodit; bil je moški in ženska hkrati). Primeri, ko je težko razmejiti spolnost, v vseh časih niso bili ta-

sesenile z izjemnimi dosežki, pravzaprav sploh niso bile žen- ske. V Nemčiji je dvignila pre- cej prahu skakalka v višino Do- ra Ratjen. Poleti 1938 je na Du- naju osvojila evropsko prvenstvo z rezultatom 1,70 m, kar je bil

svetovno prvenstvo. Ta akcija naj bi bila odgovor na vsa ra- zočaranja, ki so jih Brazilci in njihovi sosede z ameriške- ga juga dočakali na letošnjem SP pri Angleži.

Edini avstrijski atlet, ki slovi po vsem svetu, melec mladica Heinrich Thun je te dni dobil od avstrijskega olimpijskega komiteja — 1.875.000 Št. za težko ope- racijo. Thun si je se leta 1963 poskoval hrbenico. Avstrijska bo operiral slovi- šničarski specialist prof. Ge- schwend.

Nemške enajsterice bodo do- žele z jugoslovanskimi po- samezniki na zelenem polju še marsikatero razočaranje, tako ocenjuje strokovni kro- gi letošnje pridobitve, ki so se iz našega odsluženega ka- dra preselile v zahodnonem- sko zvezno ligo. Eno najslab- ših ocen si je te dni v novem okolju (pri Karlsruhe SC)

KRATKO TODA NOVO

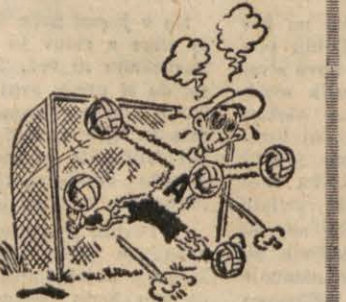
tudi funkcionarji in športni novinarji. Oktobra letos bodo začeli širiti tudi olimpijski stadion; namesto 60.000 ljudi bo odslej lahko sprejel 80 tisoč. Blizu osrednjega stadi- na bodo uredili še plavalni stadion.

Pri gradbenih delih v olimpijski vasi za olimpijske zim- ske igre v Grenoble (1968) se je smrtno ponesrečilo pet de- lavcev; ubil jih je električni tok. Nesreča se je pripetila, ko je neki šerjav pomotoma zasukalo proti lektrični nape- ljuvi z visoko napetostjo.

V ameriškem »footballu« se je v letih 1933 do 1965 smrtno ponesrečilo 633 igralcev. Sa- mo lani je tragično končalo na igriščih 49 mladih šport- nikov. Vseh aktivnih igralcev v ZDA je 1,25 milijona.

V Tuniziji bodo uvedli pro- fessionalizem. Minister za mladi- no in šport Monher Ben Ammar je izjavil, da bo ta ukrep prihranil članom držav- nih reprezentanc vsakdanje poklice skrbi in napore; od- slej se bodo lahko posve- sovali športnemu treningu.

Bo mar FIFA res dobila tekme- ca, tako se sprašujejo čisto resni nogometni krogi križem po svetu. Te dni se je namreč sešel izredni zbor vseh južnoameriških nogomet- nih zvez, ki naj bi se na po- buho Peruja odločile za do- končno staljše glede tega, ali naj vse države Južne Ameri- ke izstopijo in skupne federa- cije, ustanovijo lastno združe- nje in pod njegovim okriljem že leta 1968 pošenejo še eno- tako imenovano nadomestno

zaslužil slabo slovit. Sekula- rac, ki so ga označili kot pravo cokol vse napadalne vrste. Moštvo zavzema ta čas šele 14. mesto med 18 člani zvez- nega tekmovalja.

V nogometnem prvenstvu ZRN so favoriti startali zelo slabo, med njimi tudi enaj- sterica Bayern iz Münchna, ki jo trenira Jugoslovčan Zlatko Čajkovski — »Čika«. Po prvi zmagi na domačih tleh je pri- ljubljenci Čik dovolili svojim varovancem, da so se pose- lili na veseljšem prostoru Oktoberfesta. Sredi najboljše- ga razpoloženja je Čik dejal: »Nikar ne bodimo žalostni, saj smo na vrhu — vseh fa- voritov.«

„TT“ SE JE V KOMENDI USTAVIL PRI HIŠI ŠTEVILKA 6

„ŠE BOMO DIRKALI!“

Hišna številka 6 v Komendi označuje lepo in urejeno, a na prvi pogled nič kaj kmečko hišo z gospodarskim poslopljem, hišo, kakršne so v tem prikopnem kraju domala vse. Da gre res za kmečko hišo, prišek ugotovi pravzaprav šele po poljskih pridelih in predvsem po prijetnem vonju po negovani živini iz bližnjega hleva.

»Ata, obisk imaš,« je zavpila proti hlevu ena izmed treh hčera Janka Juhanta.

»Pa ne bo nič z intervjujem; najprej moram spraviti krom- pir s polja.«

In hitro sem pomislil: pri vsem napornem delu je pravza- prav še presentljivo, da imajo kmetje in obrtniki v Komendi sploh še čas, da prireajo konjske dirke, petdesetletni Janko Juhant pa povrh še za predsevadeno v krajevnem konjen- skem klubu »Komenda«, ki je med najboljšimi v Sloveniji.

Zvečer, ko je mrak pregel utrujene ljudi s prostornih polj, sva s predsednikom se sedla za mizo, da bi uredila stišo stvar za cajtnge ...

»Da, pri nas v Komendi smo dirkali s konji že prej, preden smo ustanovili svoj konjeniški klub. Leta 1947 je bilo, ko smo se kmetje kar sami prvič pomerili za čast, kdo ima hitrejša konje. Ne, hipodroma tedaj še nismo imeli. Pa kaj bi tol za »dirkališče« smo si izbrali kar cesto oziroma poti iz Most čez Zakomendo in Komendo do Potoka in nazaj v Komendo. Kaj- pak — pred 20 leti pri nas še ni bilo skoraj nobenega promet! A so nam vendarle kmalu pristigli peruti. Konjeniška zveza Slovenije (KZS) nas je opozorila, da tako — na cestah — ven- dar ne moremo zganjati športa. Leta 1955 smo kmetje iz Ko- mende in okoliških vasi zato ustanovili svoj konjeniški klub. Med ustanovitelji — upam, da ne bom nikogar prezrl! — so bili Ivan Cibašek, Jože Bertonec, Franc Sršen, Jože Cibašek, Maks Kern, Franc Kern, Alojz Kern, Ivan Kosirnik, Franc Dimic, Johan Kouterc, Peter Kmetič, Valentin Jagodic, Janez Oceppek, Stanko Globočnik, Franc Sodnik, Alojz Lah, Lovro Lukan, Rudolf Peterlin, Janez Strcin, Maks Vranič, Nande Vode, Jože Lah in drugi, ki so se danes aktivni člani našega društva.«

Navdušenja in volje pobudnikom ni manjkalo nikjer in nikoli, toda brez lastnega hipodroma le niso mogli računati, da bi kasaški šport na tem področju pognal trajnejše korenine. Klub je zato zaprosil bivšo kmetijsko zadrugo Komenda za primerno zemljišče.

»Predsednik zadruga Maks Kern iz Potoka, podpredsednik Janez Strcin iz Komende in tajnik Franc Kern z Brega ter drugi odborniki so razumeli, kaj želimo; zadruga je gradnjo hipodroma nasploh vsestransko podprla, na primer tudi s pre- vozi. Največ udarniških ur pa smo prispevali seveda kmetje —

članj kluba sami. Še isto leto smo na novem hipodromu sredi Komende priredili prve »pravice« kasaške dirke.«

To so prvi in najpomembnejši listi iz pestre zgodovine KK Komenda. A ne tudi zadnji ... Tedanja dirkalna steza je bila dolga samo 600 m; da bi jo KZS uvrstila vsaj v kategorijo »C«, jo je bilo treba podaljšati vsaj za 200 m.

»Občinska skupščina Kamnik s predsednikom Janezom Vi- derdovom nam je šla na roko, kakor pravimo; z denarjem smo odkupili potrebno zemljišče in si dokončno uredili hipodrom po predpisih. Še na tribuno (8 x 10 m) nismo pozabili; naredil jo je tesarski mojster Alojz Kern, ki je povrh založil še ves material, les in strešno opeko.«

Konjeniški klub Komenda je tako dobro uspeval, dokler predvsem odredbe o prometu niso pregnale konj s cest. Marsi- kateri kmet ali obrtnik, ki je imel konja, s katerim je delal na polju in tudi dirkal, se je štirinožcu odpovedal čez noč. To je seveda slabilo tudi vrste konjeniškega kluba. A zategadelj v Komendi niso vrgli puške v koruzo.

»Klub, ki ima kakih 90 članov in ducat zasebnih dirkalnih konj, prireja vsako leto vsaj dvakrat ali celo trikrat uspele dirke, po njih pa veselico, na kateri vselej pomagajo tudi naše dobre ženske. Samo letos naše prireditelje nismo izvedli, ker nismo našli pravega roka. Pač pa se že zdaj pripravljamo na pomlad s konjskimi dirkami je sicer čedalje bolj tesno tudi pri nas; poprej si dirkače iz drugih oddaljenejših krajev (Lju- tomera, Zagreba itd.) To pa stane, verjemite mi. Tradiciji pa se pri nas ne bomo izneverili; Komenda z okoliškimi vasi, ki šteje kakih 2000 prebivalcev, bo še naprej prirejale konjske dirke! Samo mladino moramo pridobiti pa bo tradicija živela dalje. Ko smo začeli dirkati, smo imeli v našem naselju samo tri avtomobile; dandanes ga ima skoraj vsaka hiša. Ta pre- sneta motorizacija pa tudi nekateri drugi športi so nam »ukradli« mladino. A upam, da jo bomo mi »stari« že še znali navdušiti za to, za kar smo se sami ogreli pred leti. Pri nas se bi več zanimali za ta lepi šport, če bi Ljubljana imela svoj hipodrom, na katerem bi bile od tedna do tedna — po zgledu, tujih mest — redna tekmovalja; marsikateri kmet bi tedaj spet kupil dirkalnega konja.«

Ko sem predsedniku KK Komenda Janku Juhantu stisnil hrupavo roko in se poslovil, v hiši še niso ugasnili luči; opravo- kov je bilo na dvorišču in polnem hlevu še dovolj. H. U.

MOJA OCENA:

ODLIČEN!

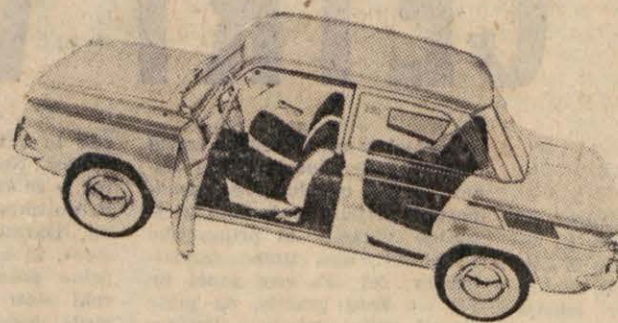
STEVO ŠIRONJA
BEOGRAD
BALKANCA 40

»Vozniki vedo, kako pomembna je zanesljivost pri vožnji. Zato sem od vozila poleg ostalih karakteristik pričakoval tudi to.

Z mojim avtomobilom

NSU-PRETIS 1000 VOZIM ZANESLJIVO na vsaki cesti v še tako compliciranem mest- nem prometu. Če vozim sam ali če imam še prtljago, me vedno spremlja občutek zane- sljivosti.

VPLAČATE LAHKO VI, VAŠI SORODNIKI IN PRIJATELJI. PO VPLAČILU CELOTNEGA ZNESKA ZA VOZILO DOBAVA TAKOJ. V PRETISU, SARAJEVO

PRETIS OBVEŠČA, DA JE CE- NA VOZILA 1500 USA \$ ALI 6000 DM.

V ceni je upoštevana tudi carina. Vplačate celotni znesek ali v obrokih na naslov:

PRETIS — SARAJEVO ali CEFRA, GmbH, München 15, Bayerstrasse 33, Bank für Gemeinwirtschaft AG München — Konto 7809.

Vsa pojasnila dobite:

PRETIS, Sarajevo ali CEFRA, München 15, Bayer- strasse 33, telefon 55, 59, 85 ZA VPLAČILA PREK CEFRE ZAGOTAVLJA

PREDUZEČE TITO SARAJEVO

POZOR, MEDVRETENČNA PLOŠČICA!

NIHČE NE VE, ČE GA NE BO ŽE JUTRI PRIZADELO: BOLEČINE V KRIŽU, KI SE RAZŠIRIJO V ROKE IN NOGE. TAKŠEN JE PONAVALI PRVI ZNAK BOLEZNI MEDVRETENČNE PLOŠČICE. VELIKO LJUDI NE VE, KAJ JE VZROK BOLEZNI IN KAKO JO SODOBNA MEDICINA ZDRAVI

»Že leta me takole daje, doktor. Najprej so bile bolečine samo spodaj v hrbtu, če sem dolgo sedel. Nekega dne pa, ko sem se nerodno premaknil, me je kakor z nožem zbodlo v hrbtu. Slabo mi je postalo. In od včeraj me desna noga strašno boli.« Le stežka se je 35-letni nameščenec slegel. Potne srage na njegovem čelu so potrjevale, da resnično trpi. Sem ortoped na kliniki, in pacienti, s katerimi imam opraviti, prihajajo večinoma z istimi težavami kot ta nameščenec. Pregled je pokazal, da se pacient težko premika, zdelo se je, ko da ima hrbtenico potegneno na levo. Pritisk na trnaste nastavke je sprožil bolečine v križu. Spodnja hrbtna muskulatura je bila trda kot deska. »Zakašljajte,« sem rekel. Prestrašeno me je pogledal. »Samo tega ne! Če zakašljate, me zbada kot z nožem v hrbtu. Kaj takega še svoj živi dan nisem doživel. Saj se komaj upam dihati.« Ko sem mu poskušal upogniti stegnjeno desno nogo v boku, ga je zvilo in zastokal je od bolečine. Rentgenski posnetek je pokazal, da je prostor med četrtem in petim ledvenim vretencom manjši od normalnega. Obolenje četrte medvretenčne ploščice mu je potemtakem povzročalo bolečine. Sprejeli smo pacienta na kliniko, saj mu dotedanje ambulantno zdravljenje ni pomagalo.

Tisoči in tisoči med nami so že kdaj doživeli take bolečine kot 35-letni nameščenec. »Hrbtenica ga daje,« je že skoraj vsakdanja oznaka. In kaj se v resnici skriva za njo? Kaj je treba vedeti, da bi razumeli, kako pride do te obolenosti? — Najprej je treba vedeti tole:

Hrbtenica je ogrodje našega telesa. Gibljivo sestavljena iz 24 vreten, skrbi za okretnost in drži trup in je v pravem pomenu besede odgovorna za našo pokončnost. Razen tega varuje obdaja občutljivi hrbtne možgane in pušča v vsakem »nadstropju« nekaj živčnih povesev, imenovanih tudi korenine.

Da hrbtenica lahko opravi svoje tri funkcije — podpiranje, varovanje in gibanje — se ima zahvaliti vretenčnim stikom, vezem med vretenci, močni in večplastni hrbtne muskulature in slednjim medvretenčnim ploščicam. Te so kot odbijaci kolutaste oblike in tičijo med dvema sosednjima vretencom, stisnjene od pritiska, ki obtežuje celotno hrbtenico.

Medvretenčne ploščice postajajo debelejšje od glave navzdol, kakor je močnejši tudi pritisk. Domnevamo, da je notranji pritisk v spodnji ledveni medvretenčni ploščici skoraj 50-krat močnejši kot v popolnoma polni avtomobilski gumi. Na-

tačno izmeriti pa tega na živem človeku doslej ni bilo mogoče. Če se sproščeno uležemo na hrbet, je pritisk najmanjši.

Se pred petdesetimi leti so se ortopedi — (ortopedija: »nauk o ravnem otroku«) — ukvarjali večinoma z grbami, prirojjenimi in pridobljenimi hribami v hrbtenici in pokvčenimi nogami. Dandanes se z vojsko bolnikov, ki imajo težave z medvretenčnimi ploščicami, ne ukvarjajo samo ortopedi, ampak tudi kirurgi, internisti, ginekologi, nevrologi, celo otolaringologi.

Natančnih statističnih podatkov ni: socialna medicina domneva, da ima 40 ljudi od 100 težave z vretenci.

Bolezen ni nova, išias in »šarovnični streli« sta znana že od nekdaj. Ameriška zdravnik Mixter in Barr sta leta 1934 prva opozorila, da imajo tako različne bolezni kot lumbago, išias, revmatične ledvene bolečine ali migrena, otrplost vratu, otrplost ramena, bolečine v rokah, da celo težave, podobne angini pectoris, da imajo torej vse te tegobe čisto opraviti z izrabljenimi medvretenčnimi ploščicami.

Bolezni medvretenčnih ploščic je prav v zadnjih desetletjih vse več. To moramo pripisati naši želji po udobju in komfortu. Prej je kočijaz sedel na kozlu poševno, da ne bi zdrsnil, se je moral z nogami upirati v nožni podstavek. Tako je izenačeval tudi pomanjkljivo vzmetenje voza. Dandanes pa sedi šofer na mehkem sedežu, ki mu popolnoma razbremeni hrbtne mišičevje. In večina vozil se ni tako skonstruirana, da bi se prilagala kotanjastim cestam. Vretenca zato čutijo vsak sunek.

Moški so bolj dovzetni za obolenja ledvenih vreten, ženske pa za vratna. Fizični delavci prej obrabijo medvretenčne ploščice, vendar pa telesna preobremenitev ni edini vzrok za obolenja. Tipkarice, ki se cele ure sklanjajo nad pisalnim strojem, so zlahka žrtve zgodnjih obolenj v vretencih. Vzroki so raznoliki. Spričo nenehne rabe ploščice ostarijo kot pa drugo tkivo, ki ima večjo regeneracijsko moč. Že v drugem desetletju življenja se pri nekaterih ljudeh pojavijo prva ta ka obolenja. Do starosti 50 let se krivulja strmo dviga, nato pa do 60 let spet pada. Ta statistika se natanko pokriva tudi s »krivuljo bolečine mučenih pacientov. Medtem ko v mladih letih čutijo le občasne bolečine v vratu, otrdelost ramena in križu, so napadi bolečin v dveh naslednjih desetletjih vse hujši in pogostejši. Če pacient ničesar ne ukrene, torej če ne gre k zdravniku, mu bolečine do upo-

kojitve počasi same pojenjajo. Star človek je sicer otrdel, vendar običajno nima več bolečin. Medvretenčne ploščice nas mučijo samo, kadar delajo. Pri starem človeku pa so tudi same ostarele in nezmožne funkcij. Preprosto povedano je to tako: vretenčni odbijaci postanejo ohlapni. Vsakdo pa ve, kaj pomeni, če voznik vozi s prazno gumo: ležaji, vzmeti in slednjič os gredo po zlu.

Na posebno obremenjenih mestih se ploščica že zgodaj obrabi in popusti najprej v svojem tkivnem kolutu. Pritiska ne sprejema več jedro, ki je natanko v sredini ploščice, marveč prodira skozi vretenčne stike. Pojavijo se prve, različne hude bolečine. Če se ploščica začne trgati, potem lahko iztisne jedro iz tkivnega koluta. V najhujšem primeru lahko pride do prolapsa, ko ploščica izskoči.

Če medvretenčna ploščica oboli, si organizem najprej sam pomaga, kakor ve in zna. Tako skuša s kopičenjem kostne substance otrditi hrbtenico. Trda drža starih ljudi ni čisto nič drugega kakor rezultat uspešno prestanega boja proti popuščenju elastičnosti medvretenčnih ploščic.

Toda taka tolažba je jalova. Mnogi pacienti bi si radi sami pomagali. Povejmo nekaj pravil, ki zvenijo sicer banalno, vendar niso:

- Za tipkarice velja, da je primerneje pisati z diktafona kot pa s stenogramom.
- Izravnalni šport koristi vsem zaposlenim: telovadba in plavanje sta na prvem mestu.

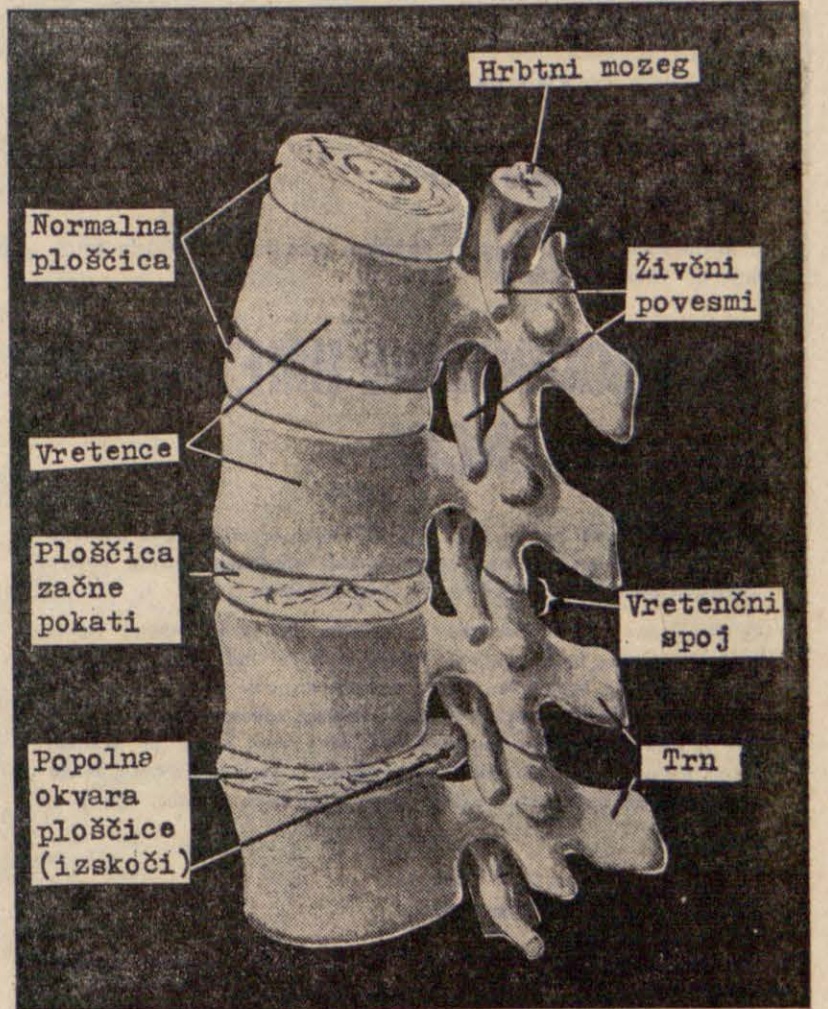
- Bolniki, ki trpijo zaradi bolečin v medvretenčnih ploščicah, naj se varujejo pred prepiha in ohladitev. Visoke pete obremenjujejo ledvena vretenca, ker se kolk pomakne naprej.
- Zimnice naj bodo na trdi podlagi — (deske, ne pa mreže ali vzmeti!).

Skoraj večino bolnikov s temi težavami lahko pozdravimo s konservativnimi ukrepi, vsaj bolečine postanejo znosnejše. To je vtiranje mazil, ki pospešijo prekrvavitev, ali masaža, kopeli, obešanje in dviganje. Hujše primere pa je mogoče zdraviti samo v bolnišnici. Tu pride pacient recimo, v tako imenovano mavčno posteljo in dobiva medikamente, ki sproščajo

mišičevje, in močne doze vitamina B1. In v hudih primerih preostanejo še operacije. K hudim primerom sodijo taki s pojavljivi hromost ali nenehni bolečinami. Ko pride pacient iz bolnišnice, mora še nekaj mesecev nositi podporni steznik. Operacijskih metod je več. Ena najnovejših je prav zanimiva: švedski kirurg dr. Fernström zamenja obolelo ploščično tkivo z jekleno kroglico, ki naj bi prevzela funkcijo ploščičnega jedra. Do letošnjega aprila je opravil 125 takih operacij. Začetni uspehi so spodbudni, toda šele čez leta se bo pokazalo, kako se počutijo pacienti z jeklenimi kroglicami v hrbtenici.

Četudi težave z medvretenčnimi ploščicami niso smrtno nevarne, bolečine vendarle trpinčijo človeka. Toda moderna medicina lahko pomaga. Zaradi te bolezni nikomur ni treba obupati.

Prihodnjič:
KAKO JE DANES S TUBERKULOZO?

Shematična podoba dela hrbtenice. Med vretenci so medvretenčne ploščice, ki se zde kakor odbijaci. Zgornji ploščici sta zdravi, spodnji poškodovani. Povsem poškodovana medvretenčna ploščica izstopi in pritiska na bližnje živce.

VESOLJE

NA LUNO V VITEŠKI OPRAVI

V VESOLJSKI BREZTEŽNOSTI JE VELIKO TEŽE DELATI, KOT SO PREDVIDEVALI NAČRTOVALCI VESOLJSKIH POTOVANJ. ZATO TUDI SEDANJA VESOLJSKA OBLEKA NI ZMOGLA ODSTRANITI DOVOLJ TELESNE TOPLETE IN ZNOJA: ASTRONAVT GORDON SE JE MORAL VELIKO PREJ VRNITI V LADJO. NA LUNO BODO ŠLI LJUDJE V OKLEPIH, NE V OBLEKAH

Zdelo se je, da se je izpolnil tisočletni sen. Preroki raketne ere so namreč napovedali, da se bo človek znebil vse zemeljske teže in lahkotno in brez napora plaval v vesolju kot pero v vetru. Britanski pisatelj utopičnih romanov in fizik Arthur C. Clarke je obetal, da bo stanje breztežnosti popeljalo človeka v »doslej neslutena kraljestva erotike«.

Pred desetimi dnevi pa sta ameriška vesoljca spoznala resnico, da je sprehod po vesolju, pa čeprav gre za zelo majhne naloge in le nekaj prijemov, tako naporen kot najtežje delo na Zemlji. Na 162 (normalno 70) se je povzpel srčni utrip spolista Gemini 11 Richarda Gordona, ki se je na višini 300 kilometrov otepal s »popkovnicami, ki je brez teže pluhatale okrog njega, in znoj mu je lil čez desno oko — pa si ga ni mogel otresti. Takole je Gordon po radu govoril komandantu vesoljske ladje Charlesu »Petu« Conradi: »Zelo težko diham.« — »Utrujen sem, Pete.« — »Ne morem več.«

Komaj tretjino časa, ki so ga bili v načrtu predvideli za sprehod v vesolju, je Conrad zdržal v breztežnostnem stanju. Podobne težave — hitra utrujenost in orosenje notranjosti čelade zaradi potenja — so že letošnjega junija prisilile astronauta z Gemini 9 Cernana, da se je predčasno vrnil z vizelet v vesolje.

Neuspeh Cernana in Gordona je pričel ameriške načrtovalce vesoljskih poletov, da je vesoljska obleka, ki so

jo pripravili za astronave v Gemini, le deloma primerna za delo zunaj vesoljske ladje. Toda nihče med odgovornimi funkcionarji v središču za vesoljske polete v Houstonu v Teksasu ni ničesar očitno izdelovalcu oblek David B. Clark Company iz Worcestera v Massachusettsu. Dvanajst kilogramov teža vesoljske obleke (cena 212 tisoč novih dinarjev) namreč ustreza prav vsem zahtevam, ki jih je bila predpisala NASA.

Znanstveniki so namreč sodili, da se vesoljski mehanik tudi v najslabšem primeru ne bo prav nič bolj utrudil, kot bi se utrudil, če bi na Zemlji odigral dvoboj v tenisu. Zaradi tega so klimatske naprave v vesoljski obleki izdelali tako, da v eni uri poskrbe za odvod samo 300 kilokalorij telesne toplote in približno pol litra znoja.

Vse vesoljske obleke, ki jih uporabljajo astronauti v ladjah Gemini, so v središču za vesoljske raziskave v Houstonu natanko preskušili — v vakuumu, mrazu in žareči svetlobi umetnega sonca. Ene same značilnosti vesoljskih poletov pa na Zemlji ni bilo mogoče povsem ponarediti: breztežnost. Razmere, kakršne so v breztežnostnem prostoru, so lahko ustvarili le za 20 sekund v letalu, ki je strmoglavilo v takšnem loku, kot če bi prosto padalo. Ta prekratki čas za preskus breztežnosti pa je kriv, da so netočno ocenili, kakšna naj bo vesoljska obleka.

Astronavt Cernan je poročal, da je bilo v resnici v vesolju petkrat težje

delati, kot pa je pričakoval na osnovi treninga v preskusnih celicah. Približno polovico časa in truda je porabil za to, da je svoje breztežnostno telo ohranil v želenem položaju. Dejal je, da se je bilo sprav morilsko naporno potegniti po oskrbovalnem kablu nazaj v ladjo. Naporno, prijem za prijemo, je moral Cernan ročkati do ladje: v njegovem poročilu preberemo, da ga je vsak močnejši poteg sprjeljal posod drugam, samo tja ne, kamor je želel.

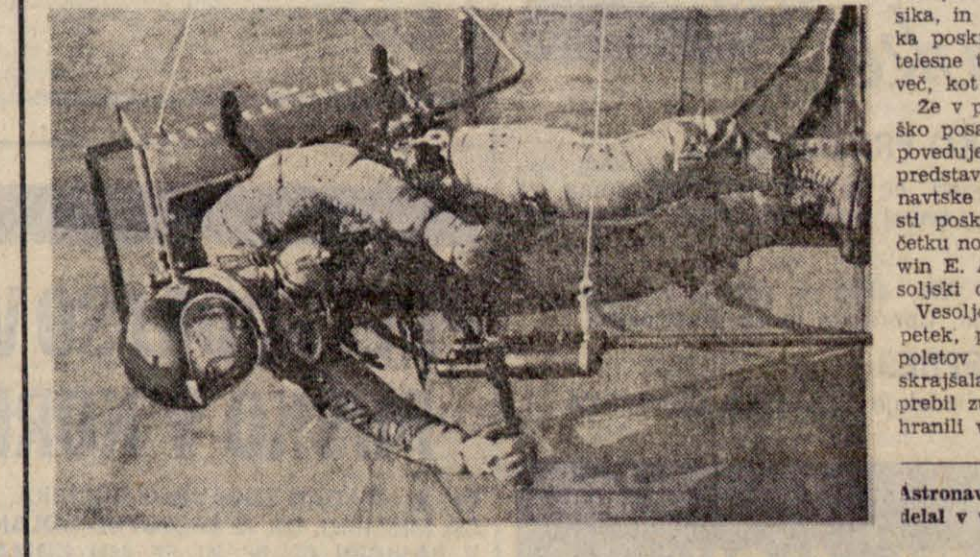
Cernan in Gordon sta se zaradi vseh teh naporov tako potila, da klimatska naprava v vesoljski obleki ni zmoгла odstraniti znoja. Načrtovalci ameriške uprave za vesoljske raziskave zaradi tega še nekaj mesecev priganjajo, naj pohite tovarne, ki pripravljajo novo vrsto vesoljske obleke, v kateri naj bi astronauti v prihodnosti korakali čez Lunine kraterje in sestavljali velike vesoljske postaje.

V nasprotju od sedanje tenke vesoljske obleke, ki je sestavljena iz 23 plasti tkanin, iz bombažnih in umetnih vlaken, bo nova vesoljska obleka podobna viteškemu oklepu. »Trdes vesoljske obleke so narejene predvsem iz steklenih vlaken in aluminija, na kopolcih, kolennih, ramah, zapestjih, kolkih in gležnjih pa imajo zglobe, ki tako lahkotno tečejo, da se človek brez napora giblje v tej opravi vesoljskih vizetov.«

V bombažno perilo astronautov so vgradili posebne mreže cevi s hladilno vodo, izboljšali so tudi cirkulacijo kisika, in tako upajo, da bo nova obleka poskrbela za odvod 550 kilokalorij telesne toplote na uro. To je polovico več, kot zmore dosedanja obleka. Že v prvih poskusnih poletih s človeško posadko na ladji Apollo, ki jih napovedujejo za konec novembra, naj bi predstavili prve modele te nove astronautovske mode. Pri zadnjem startu v vrsti poskusov z ljudmi Gemini v začetku novembra pa se bo astronaut Edwin E. Aldrin še potil v dosedanji vesoljski obleki.

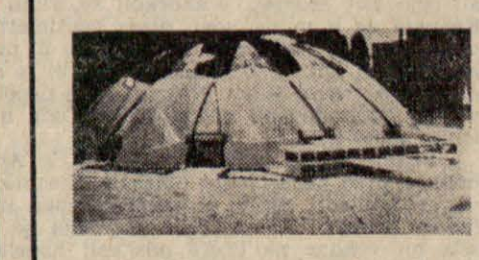
Vesoljcu Aldrinu v tolažbo pa je v petek, po vrnitvi Gemini 11, uprava poletov v Houstonu odločila, da bo skrajšala čas, ki naj bi ga astronaut prebil zunaj ladje. Tako mu bodo pripravili vesoljsko savno.

Astronavt poskuša na zemlji, kako bo delal v vesolju

LE KDO BI SI MISLIL!

RAKETAR Gordon Yaeger ni vesoljec, pa bi bil rad. In tako je za reklamo gledalcev avtomobilske dirke v Brads Hatchu (Anglija) predstavil vse svoje umetnine. V »nahrbtniku« ima dva raketna motorja, ki ju je zanj konstruirala in izdelala neka ameriška tovarna; ta tudi res izdeluje raketne motorje za sprehode v vesolju. Raketni nahrbtnik je Yaegerju pomagal, da je tudi po 21 sekund plaval visoko nad tribunami za gledalce. In menda je bil deležen večjega priznanja kot dirkači.

GRADBENIKI že dolgo pripravljajo načrte za veliki stadion v Tokiu. Podobno kot areni v Bostonu, samo da bo zgradba veliko večja, nameravajo stadion zgraditi tako, da se bo lahko prilagodil vsakemu vremenu. Streho bodo namreč sestavili iz posebnih segmentov iz umetne snovi, tako da se bo stadion zapiral in odpiral kakor hodeča neža. Ko bo deževalo, se bodo listasti segmenti na pol zaprli, in gledalci bodo pod streho (na sliki), če bo mraz, se bodo povsem združili, in stadion bo ves pokrit. V lepem vremenu bodo listi ostali seveda odprti.

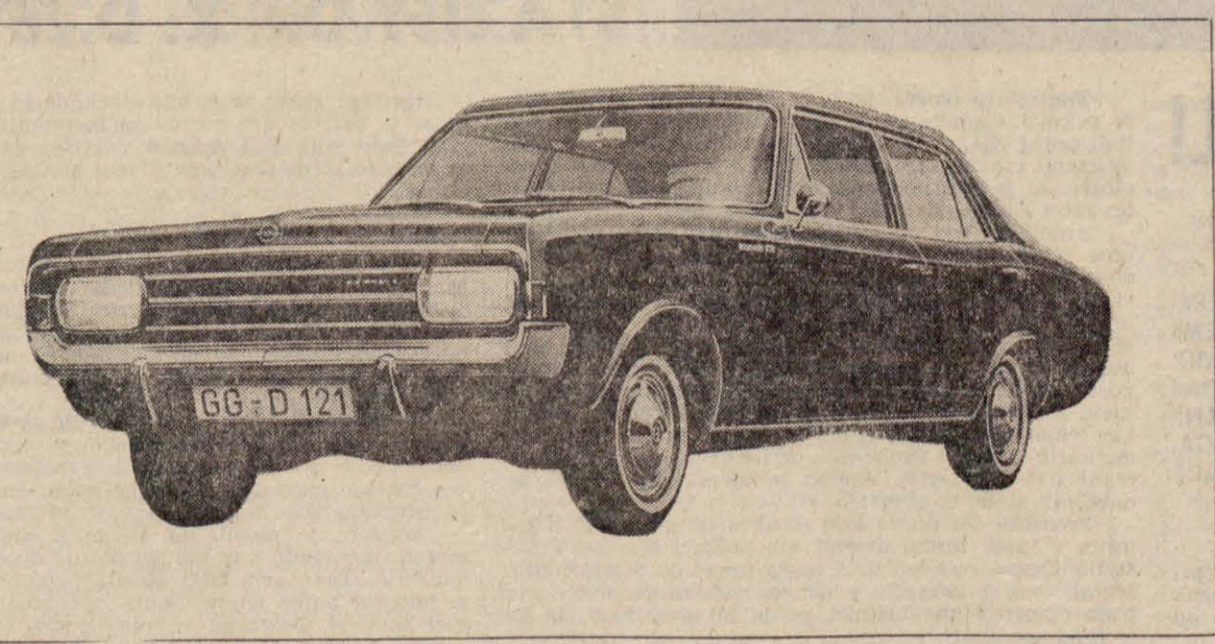
ŽELEZNICA prihodnosti bo drsela na zračni blazini. Raziskovalci britanske tovarne Hovercraft Company, ki so pripravili tudi ladje, ki drse nad morjem in na zračni blazini plavajo tudi na suhem, sedaj preskušajo model nove železnice. Model vlaka prihodnosti (na sliki) doseže hitrost 35 kilometrov na uro. Je natančna podoba vlaka, ki bo dolg 45 metrov in bo dosegel največjo hitrost 300 kilometrov na uro.

OPEL REKORD

model 1967

CENA 6.600 DM

nova oblika — tehnične izpopolnitve, s katerimi zadostimo najzahtevnejšega kupca
Oglejte si vozilo v novem razstavnem prostoru

Zastopa:
avtotehna LJUBLJANA, TITOVA 25,
TELEFON: 312-022

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA

Po štiridesetih letih je spet na knjižnem trgu znamenito delo profesorja dr. Franceta Steleta:

ORIS ZGODOVINE UMETNOSTI PRI SLOVENCIH

Delo, ki nam je ob prvem izidu leta 1924 tako rekoč čez noč podarilo tisoč let umetnosti, je zajelo gradivo pod posebnim zornim kotom slovenstva od dni naše naselitve do ekspresionizma.

Ob pisateljevi osemdesetletnici je založba Mladinska knjiga izdala drugo, predelano in dopolnjeno izdajo. Slikovni del knjige prikazuje najpomembnejše spomenike od 9. stoletja do leta 1924 in ima tako vrednost slovenskega umetnostnozgodovinskega albuma, ki bo zapolnil vrzel v naši umetnostni publicistiki.

Cena knjige: broširana 30,00 N din polplatno 40,00 N din

OB VSAKI PRILOŽNOSTI IN ZA ZEJO SAMO ...

EVO EKSPRES SRPSKI PASULJ advertisement with product image and '10 MINUT za 4 obroke' slogan.

ZA VSAKO PRILOŽNOST,

še vas presenetijo gosti, če je vaš mož sam doma, za izlete itd., pripravite v nekaj minutah okusen srbski fižol (pasulj).

S pripravo sodobnih Evo ekspres polpripravljenih jedi prihranite čas in denar. Uporabite in se prepričajte!

EVO EKSPRES

polpripravljena jedila izdeluje KOLINSKA LJUBLJANA.

Obiščite HOTEL „SLON“

IN SE PREPRICAJTE O NASIH PRVOVRSTNIH SPECIALITETAH TER SOLIDNIH POSTREŽBI!

POLJSKI TEKSTIL NA SEJMU »MODA V SVETU« V BEOGRADU

OBISČITE NAŠO RAZSTAVO CETEBE Zunanje trgovinsko podjetje LODZ, Narutowicza 13 - Poljska

izključni izvoznik poljskega tekstila razstavlja tkanine iz volne in Elana, bombaža, svile, lani in pliša. Prosimo vse, ki se zanimajo za poljski tekstil, da naj prišijo na naslov zastopnika tvrdike CETEBE:

Podjetje KONTINENTAL, Beograd, Terazije 27/III

ATENE

KAPITAN VRGEL V MORJE SLEPA POTNIKA?

Obtožnica proti Berdu Stuveju, kapitanu zahodnonemške tovorne ladje »Rudger Vinnena«, ki je sedaj v atenskem zaporu, bo kar huda. Preiskovalci so že povedali, da ga bodo obtožili, da je vspravljal v nevarnost življenje dveh ljudi in da je nezakonito privedel v Grčijo dva tuja državljana brez potnih listov in drugih listin.

Obe verziji se ujemata le v tem, da so na ladji smatrali potnik, ki je izplaval iz Beiruta, našli da slepa potnika: libanonski ribič Akif El Guissin in Halif Daife sta si hotela poiskati delo nekje v Evropi. Oba slepa potnika so najprej skušali izkroati v Aleksandriji, toda egiptovske oblasti ju niso hotele sprejeti, ker nista imela potnega lista in egiptovskega vstopnega vizuma.

Po kapitanovi verziji, na katero prisega tudi častniki na ladji in drugi člani posadke, so tedaj z ladjo pripluli povsem blizu kretske obale, spustili v morje splav, dal obema slepima potnikoma nekaj vode, hrane in tudi denar, ki so ga zbrali med posadko, ter jima voščili srečno pot do bližnjega kopna. Ker je bilo morje menda mirno, obala pa oddaljena

le nekaj sto metrov, so na ladji menili, da bosta Libanonca brez težav prišla do kopnega. Kako se bosta tam domenila z grškimi oblastmi, pa je bil njun problem. Drugače pa je opisal dogodke ob kretski obali Halif Daife. Mož je povedal, da so njega in tovariša prisilili, da sta sredi noči skočila v vodo, ko kretske obale sploh še ni bilo videti. Seveda ni bilo nikakršnega splava, hrane, vode in denarja. Obema so dali le stara rešina pasova, na katerih ni bilo imena ladje. Oba slepa potnika sta nekaj časa plavalila skupaj, potem pa so ju valovi ločili. In Daife je priplaval do obale šele po devetih urah boja z valovi. O njegovem tovarišu pa ni nobenih vesti, tako da je sedaj že skoraj gotovo, da je omagal in utonil.

Zahodnonemško časopisje, ki je posvetilo temu tragičnemu dogodku precejšnjo pozornost, opozarja, da se je nekaj podobnega zgodilo že pred petimi leti. Tedaj je kapitan trgovske ladje »Bodetale« Fritz Held ukazal vreči v morje ob južnoameriški obali nekega Ekvadorca, ki se je vkrcal na ladjo kot slepi potnik. Noč je bila zelo viharna, in nesrečnik je izginil pod valovi že po slabi minuti. Toda ker so tedaj častniki potegnili s svojim kapitanom, je zahodnonemško sodišče Heldu oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov. Berd Stuve pa po vsej verjetnosti ne bo vzrotil tako srečno. Zadeva je namreč sedaj pred grškim sodiščem. Tudi če bo kapitanu in njegovim odvetnikom uspelo ovreči trditve preživelega slepega potnika, se bo moral Stuve zagovarjati zato, ker vsega skupaj ni zapisal v ladijski dnevnik in ker je čudno izkrcanje zamolčal grškim oblastem.

LA SPEZIA

KO JE V PRISTANIŠČU BREZCARINSKA CONA ...

Na seznamu, ki je sedaj pred državnim tožilcem, je kar 200 imen, preiskovalci pa zagotavljajo, da bi bil seznam vsaj še enkrat tako dolg, če bi hoteli imenovati prav vse, ki so se zapletli v eno najširših tihotapskih afer v zadnjih letih, zaradi katere je italijanska država blagajna imela izgube kar za dobre pol milijarde lir. Vse se je dogajalo v italijanskem pristanišču La Spezia, kjer je tudi veliko oporišča kjer so običajno razen italijanskih vojnih ladij zadržane tudi vojne ladje drugih članic NATO, so v brezcarinski coni zgrabili velika skladišča, iz katerih lahko ladijski ekonomski brez carinskih dajatev kupujejo pravzaprav vse, kar potrebujejo. In prav zaradi teh skladišč so se nekateri sicer povsem pošteni trgovci čez noč spremenili v tihotapce ali pa vsaj v razpečevalce pretihotapljenega blaga. Izkazalo se je namreč, da tihotapjenje mimo carinskih straž v pristanišču niti ni tako zapleteno in nevarno, da pa je zaslužek kar dober. In ko je tem amaterskim tihotapcem, ki pa so tihotapili kot pravi profesionalci, uspelo, da so podkupili nekaj vojaških četerjav, da so jim z vojaškimi tovornjaki dovažali blago iz pristanišča v mesto, je kupčija začela. Mogoče celo nekoliko preveč. Blaga je bilo toliko, da so ga morali prodajati po res smešno nizkih cenah (staklenica whiskyja je lahko stala celo samo 600 lir) in to številnim odjemalcem. No, dokler je šlo samo za whisky in druge pijače, ter cigarete, vsega početja ni nihče opazil. Toda ko so začeli prodajati celo sladkor, kavo, mast, olje, skratka vse špecejsko blago so drugi trgovci v mestu, ki niti ni tako veliko, je začeli premišljevat, zakaj stalne stranke nenadoma kupujejo pri njih samo sol. Ker je bilo tihotapcev in pretihotapljenega blaga toliko, seveda policiji niti ni bilo težko ugotoviti, za kaj pravzaprav gre. Potem je bilo samo še treba sestaviti seznam.

LONDON

UČNI PREDMET: KAKO DVORITI

Kot kaže, imajo s peto šolo težave tudi na Angleškem. Dijaki in dijakinje se kaj malo menijo za matematiko ali go-

BOJ ZA »MINI-KRILA«, OBETAJO PA SE ŽE »MINI-HLAČE«

Med Anglijo in Francijo je padlo novo jabolko razdora, ki resda ne bo imelo tolikšnih posledic kot razna politična in gospodarska nasprotovanja med tema sosedama, bo pa, kot kaže za sedaj, poskrbelo za precej čudno »izmenjavno mnenje«. Angleži namreč menijo, da so jih pariški modni kreatorji »izdali«. Gre seveda za »mini-krila«, za katera se je navdušil ženski, verjetno pa še bolj moški živelj na Otoku. Kratka krila so se rodila na Otoku, toda potem so jih sprejeli tudi francoski modni kreatorji, in postala so »svetovna moda«. Sedaj pa so se nekateri pariški modni kreatorji nenadoma odločili, da je šale dovolj in da je treba krila podaljšati, nekateri predlagajo, da bi bilo najljepše, če bi spet segla kar 20 centimetrov čez koleno. Kako je London odgovoril na to pobudo, lahko razberemo že z naše fotografije. »Dior ni fair!« »Mini-krila za vselej!« »Dior, ne izdaj mini-kril!« tako piše na nekaterih lepkih, ki jih po londonskih ulicah nosijo članice čez noč rojenega društva za obrambo kratkih kril. — In medtem ko se bije ta čudni boj za kratka krila, pa se je eden izmed najbolj znanih londonskih krojačev za moške odločil, da tudi pri »smočneštem spolu« poskusi skrajšati spodnji del obleke. Modne narečje imajo Angleži, ki bi rad tudi odrasle ljudi oblekel v otroške hlače, pa priznava, da se mu zdi, da s svojo modno novostjo ne bo prodrl v Anglijo. Angleži se mu zde preveč »konservativni« v oblačenju. Precej uspeha pa si obeta od tujine, če se ne bo izkazalo, da so moški le bolj nečimrni kot ženske. Zakaj marsikatera ženska se je odločila, da bo že samo zaradi mode pokazala tudi ne najlepša kolena, ni pa povsem gotovo, da bodo tudi moški tako »pogumni«.

dovino, sanjavo gledajo v svet in se ubadajo s problemi svoje prve »prave« ljubezni. Če bi bilo teh problemov manj, bi bil verjetno tudi šolski uspeh boljši. Vsaj tako meni direktor srednje šole v Whitworthu v Lancashireu. Ker pa je tudi v Angliji tako kot v marsikateri drugi državi, razen v skandinavskih, namreč da se javnost nikakor še ni pripravljena sprijazniti z nujnostjo, da bi bila tudi v srednje šole vpeljana spolna vzgoja, so se na tej angleški gimnaziji odločili, da za sedaj skušajo pomagati mladim ljudem vsaj pri drobnejših in manj pomembnih problemih petošolskih ljubezni. In tako se je na vsem lepem na učnem programu te šole znašel nov predmet: »problemi dvorjenja«. Predavatelj: prikupna mlada profesorica biologije. Nov učni predmet je zbudil v Angliji precejšnjo pozornost, in direktor je moral novinarjem pojasniti, kako je pravzaprav z vso zadevo.

»Razumite«, je izjavil, »iz naših dijakov in dijakinj nočemo narediti ne vem kakšnih ljubimcev. Toda dandanašnji mladina zelo hitro dozoreva. Zato smo menili, da je naša dolžnost, da pripravimo naše gojence na življenje odraslih. Izredno pomembna pa je pri tem priprava na obdobje, ki pride pred zaroko.«

Stirindvajsetletna profesorica, poročena je dve leti, ki predava nov predmet, je izjavila: »Nočemo predavati ali pa celo pridigati. S petnajstletnimi dijaki se kratko malo pogovarjam o problemih, ki

jih imajo, ko se hočejo približati kakemu dekletu, in jim skušam pomagati z navesti.«

Med temi nenavadnimi učnimi urami na angleški gimnaziji pa razpravljajo tudi o celi vrsti drobnih težav, s katerimi se srečujejo mladi ljudje na svojih prvih korakih k nasprotnemu spolu, tako celo o tem, kako je moč z malo denarja dostojno peljati dekle avnen.

MOSKVA

SIBIRSKO »POŠAST IŠČEJO AKADEMIKI

»Hudič iz Labinkirškega jezera v Sibiriji je tako velik, da bi bilo med njegovimi oči prostore za splav, narejen iz desetih hlobov.« Približno tako opisuje pribivalci krajev okrog jezera pošast, ki buje žrtvi v jezeru in ki že desetletja razburja njihovo domišljijo ali pa praznovanje. Ljudje iz mlajših in starejših rodov trde, da so »videli« ali pa vsaj vsa hip opazila pošast toda čeprav je večina to doživela ponosi, se opisi pošasti precej ujemajo, zato ko gre za velikost in glavo, ki je menda ogromna in pošastno grda, in prav zaradi teh ujemaajočih se opisov

STAŽIST DR. X: DNEVNIK

Ne vem, zakaj ga je bilo strah, da je še kaj hujskega, in se je bal, da gre morda za meningitis ali poliomiilitis. Zato smo dali dekletu posteljo, tableto luminala in infuzijo solne raztopine. Danes zjutraj ji je že mnogo bolje.

PETEK, 24. FEBRUARJA

V četrtek ob pol treh ponoči me je miss Wood vrgla iz postelje, naj pridem pogledat pacientko, ki jo je dr. Ronzoni pred nedavnim operiral zaradi vodenoglasti, pa je pravkar spet prišla v bolnišnico, ker jo tare hudo vnetje ušesa. Že po telefonu se mi je zdelo, da vem, za koga gre. In res je bila naša stara znanka Mary Turner.

Po operaciji, ko ji je Ronzoni za uspehom v možgane potisnil cevko iz umetne snovi in ji tako dreniral vodenoglastost, so Mary odpustili iz bolnišnice. Očitno ji ves čas po operaciji ni bilo najbolje, sedaj pa se ji je še inficiralo uho. Že tri dni ima temperaturo 39,4.

Ronzoni je menil, da so se ji vnele možganske mreže (meningitis), in me prosil, naj opravi luminalno punkcijo. Tako sem tudi storil. V možganski tekočini je bilo vse polno gnoja. Danes popoldne jo je Ronzoni spet operiral. Odstranil je polietilensko cevko.

Zdi se mi, da so takšne komplikacije precej pogostne, kadar gre za poseg, kot ga je bil pri Mary operativna Ronzoni. Bolniku se vname grlo in nos, potem se infekcija razširi v uho, od tam pa po cevki iz umetne snovi v možgane. Mary je torej hudo bolna in morda meningitisa ne bo preživela.

TOREK, 28. FEBRUARJA

Mary Turner ni zdržala. V soboto se ji je temperatura dvignila na 41,6. Luke Hamilton in Ronzoni sta bila ob njej vsoto soboto in ji poskušala z alkoholnimi obkladki in z ventilatorji ki so pihali vanjo, zmanjšati vročino. Ni pomagalo. Umrla je.

Morda je tako najbolje, saj bi s tistimi redkimi celicami, ki so ji ostale v tako zelo reducirani možganski skorji, sedaj pa jih je še prekuhala vročica, komaj še živeča. Ronzoni pa se je moral sprijazniti z nesrečnim koncem operacije, ki bi očitno bolnici zelo pomagala, ko na svetu ne bi bilo mikrobov.

In da mi ni prav nič prikrajsaneja, se je moj staž na kirurgiji končal s priokusom grenkobe. Na Slaterjevem oddelku je ležala ženska, ki so jo pred nekaj meseci operirali zaradi raka na jajčnikih. Vsemer je ugotovili, da se je bolezen, razširila že po vsem trebuhu, in zato ji je izrezal tudi nadobistnici, ker je upal, da bo tako zavrl napredovanje bolezni. Nekaj časa so ji

TO SE PRIPETI SAMO ...

... V ZDA: Eksperiment, ki naj bi trajal tri leta, je že po dveh letih rodil sadove. Med kriminalci, ki so jim napravili lepoto operacijo in spreminjajo fiziognomijo, je deset odstotkov manj povratnikov.

... V SAN FRANCISCO: specialistka za kozmetiko Mary Ann Rentmeester je na neki razstavi odprla brezplačno posvetovalnico. Bila je nemalo začudena, ko so na postelj začeli prihajati večina mladoletni fantje.

... V BERNO: Na konferenci Interpola so policijski šteti vsega sveta razpravljali, kako bi najuspešneje preprečevali tatvine. Medtem je ganskemu policijskemu inšpektorju izginilo pet milijonov dinarjev.

PREZGODAJ SO VRGLI PUŠKO V KORUZO

Dr. X: »KADAR ZDRAVIMO BOLNIKA, ZA KATEREGA MISLIMO, DA JE BREZUPNO BOLAN, NAS ZENE V PANIČEN OBUP, KI SE MU KOMAJ UPREMO. SPRAŠUJEM PA SE, ALI SME ZDRAVNIK KDAJ OBUPATI, ALI IMA PRAVICO PRIKRAJSATI BOLNIKA ZA VSA SVOJA PRIZADEVANJA ZARADI TEGA, KER JE PREPRICAN, DA BO TAKO ALI DRUGAČE UMRL?«

CETRTEK, 16. FEBRUARJA

V sredo popoldne sem pomagal Archiju Everettu pri nogi mrs. Bellinghams. Uboga gospa je klasični nauk tega, kaj se lahko zgodi, če zloma stegenice že od vsega začetka ne zdravijo pravilno.

Pacientka si je pred dvema letoma in pol zlomila nogo. Zdravil jo je Ike. Operiral jo je in poskušal kost zvezati z majhno tenko ploščo in štirimi vijaki. Potem se je plošča zlomila. Ne vem, morda se je zlomil vijak ali celo kaj drugega. Kakorkoli že, zlom se ni zacelil. Kasneje se ji je na nogi, deset centimetrov nad kolonom, napravil nenaraven sklep. Tako ni mogla upogniti kolena bolj kot za 30 stopinj, ne da bi se pri tem upognil še nenaravn sklep. Nekako ji je uspelo, da je tudi s tako poškodovano nogo hodila. Toda na nogo se je lahko samo nekoliko oprlala.

Sedaj je Ike pacientko napotil k Archiju. Ko je bolnica pred nekaj tedni obiskala Everetta, ji je svetoval, naj dovolj, da bi ji odrezal nogo in ji napravil dobro protezo. Ni privolila. Zgrozila se je in dejala: »Pa mi vendar ne boste osekali nogo!« Sedaj ji je Everett poskušal namestiti na kost nekakšno novo ploščo.

Pravijo, da Everett velikokrat v operacijski sobi tako zablisti, da sodiš, da ga ni boljsega kirurga, drugega dne pa se včasih zgodi, da dela tako, kot bi ne vedel, kaj pravzaprav hoče. Včeraj je imel Archie zelo slab dan. Ločila sva velike mišice na stegnu, da sva dosegla kost. Kri je tekla v potokih. Potem je Archie odkril, da se je kost nad nenaravnim sklepom in pod njim odebela za možno pest.

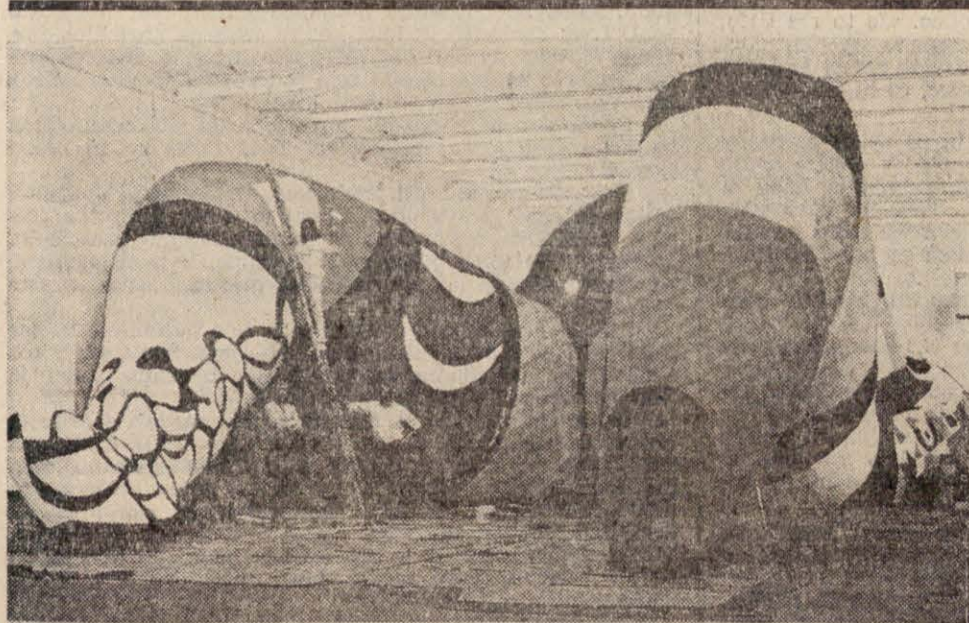
so se sovjetski akademiki končno odločili, da pogledajo, za kaj pravzaprav gre.

Kot poročata moskovski večernik, se je sibirski sektor sovjetske akademije znanosti odločil, da v kratkem pošlje na bregove tega sibirskega jezera posebno ekipo svojih sodelavcev, ki bodo z očmi in z najodobnejšimi napravami skušali ugotoviti, za kaj pravzaprav gre. Večernik objavlja tudi intervju z znanstvenikom Jablokovim, ki meni, da pošast ni nič drugega kot samo ogromna škuka. Znano je namreč, da so v sibirskih vodah že ujeli tudi po več metrov dolge ščuke, ribe velikanke pa imajo ogromno in na videz res pošastno glavo, oči pa lahko razmaknjene tudi za cel meter. Znanstvenik meni, da je prav verjetno, da prebivalci obvezerskih krajev precej pretiravajo in da je ta škuka, kateri so namenili vlogo jezerske pošasti, res tudi nekoliko večja, kot so bile tiste velikanke, ki so jih že videli ali pa celo ujeli. Tako bi bila skrivnost »hudiča iz jezera« pojasnjena. Toda dejstvo je, da prav v tem jeziru še noben ribič ni ujel nobene ščuke velikanke pa tudi videl je ni. Zato ni nemogoče, da gre bodisi res samo za plod domišljije ali pa za znanstvenike čaka, če bodo imeli srečo in videli »pošast«, zanimivo presenečenje.

SAN FRANCISCO

KAKRŠEN OČE...

Paul Getty, eden najbogatejših ljudi na svetu, velja za izredno spretnega poslovneha moža, ki se zlepa ne znajde v težavah. Toda kljub temu se bo moral — če ne bo vso zadevo prepustil kar svojim odvetnikom — v kratkem zagovarjati pred sodiščem v San Franciscu, potem pa po vsej verjetnosti kar globoko seči v svojo blaginjo. Toži ga namreč sin, dvaintridesletni Gordon Getty, in zahteva, naj mu oče takoj izplača 7 milijonov dolarjev, potem pa še vsako leto

»NAJVEČJA IN NAJBOLJŠA ŽENSKA NA SVETU«

Brez nasmeškov in prav tako brez zadržanja, s povsem resnimi obrazi Svedci letos ogledujejo novost v stockholmskem »Moderna museet«, muzeju moderne umetnosti: »največjo in najboljšo žensko na svetu«, kakor je označila svojo umetnino avtorica, kiparka Francozinja Niki de Saint Phalle. To je nekakšen ogromen ležer ženski akt iz papirne mase, od zunaj kaj živo poslikan. Toda prave umetniške užitke daje ta 23,5 m dolga, 6 m visoka in 10 m široka ženska šele v sebi. Vhod je skozi zelena obrobjena »portal« med stegni. Pred vodom je na levem stegnu majhna ploščica z napisom: »Kdor slabo misli, je bedak!«. Ko obiskovalec tako posvarjen vstopi, morda prezre majhno nihalo s pavovim peresom, ki boža zrak nekako zgoraj levo, nikakor pa ne more prezreti precejšnjega akvarija z zlatimi ribicami, ki mu je napoti. Če ga obide, zagleda pred seboj poseben stroj, ki javno drobi stare steklenice. Toda pot po tej čudni ženski notranjosti pelje naprej in navzgor, v treh, kjer je umetnica uredila razgledno ploščad in planetarij. Jasno je, da bo vsakogar se posebej zamikala leva ali desna dočka te gigantske zapeljivke: ne bo mu žal. V levi predvaja stare filme z Greto Garbo, v desni pa je avtomatični brezalkoholni (pretežno mlečni) bar. Zdej ima obiskovalec vsaj dve možnosti: ali izstopi nekako pod levo pazduho, ali pa se vrne in obišče desno stegno. Tam je stvarnica ženskega vrta čudes razstavila svoje abstraktne podobe. Toda najlepše je šele v levi nogi: tobogan! Morda se bo kdo spomnil na glavo. Ta pa ni pomembna; je povsem majhna in v njej je samo peklenski stroj. Simbolično, kajne? Toda nekaj posebnega je vzdušje v tej super-ženski: ves čas zveni v njenem drobovju polglasna Bachova glasha, le tu in tam prekinjena s posebno sinkopo, ko stroj nekoliko bolj energično zdrobi kakšno steklenico. In strokovna ocena te »umetnine«? Za zdaj samo izjava avtorice: »Od zunaj je kot katedrala ali tovarna, od znotraj pa pretežno črna, kot vsaka ženska.« Jasno, ne?

LONDON

SODNIK JE ODLUČIL: ŠEST UDAARCEV Z BIČEM

Devetnajstletnega zapornika, obsojenega na dosmrtno ječo, ker je pri prvem poskusu bega iz zapora ubil jetniškega paznika, je posebna sodna komisija obsodila v maidstoneski ječi, kjer zapornik prebiva, na šest udarcev z bičem. Čeprav so v Veliki Britaniji telesne kazni dovoljene, jih uporabljajo tako redko, zadnja leta jih sploh niso, tako da je odločitev komisije zbudila precejšnjo pozornost, zlasti se, ker mora kazen potrditi britanski notranji minister, ki je bil še kot laburistični poslanec proti takim srednjeveškim kaznovanjem. Če bi namreč sedaj minister potrdil kazni, je precej možno, da bi se telesne kazni spet vrnilo »skozi mala vrata« v sodno prakso vsaj za nekatere delikte.

Telesno kazni je izrekel posebna komisija, ki je raziskala nedavne hude nered v maidstoneski ječi, med katerimi so

bili huje poškodovani štirje pazniki in dva jetnika. In kot se je izkazalo, je imel prav devetnajstletni kriminalc pri teh neredih prvo besedo. Sekretar združenja jetniških paznikov je izjavil, da bi člane njegovega združenja zelo neuprijetno presenetila »ministra odločitev, da ne dovolijo izvršitve kazni.« Pred seboj imamo človeka, je izjavil sekretar, »ki je že ubil enega jetniškega paznika in ki se mu pravzaprav ne bi moglo zgoditi nič huššega, če bi ubil še drugega. Proti takim kriminalcem se res ne moremo braniti z nobeno drugo kaznijo kot prav s telesno, ki jo vsaj čutijo.«

Sibanje ali bičanje ali kakršnokoli drugo telesno kazni lahko sedaj izrečejo v Veliki Britaniji le ljudem, ki so že v zaporu. Člani posebnih preiskovalnih komisij imajo pravico izreči to kazni in hkrati tudi določiti, koliko udarcev in s kakšnim orodjem naj bo kaznovan obsojeni zapornik. Samo telesno kazni potem izvrše, če jo dovolijo notranji minister, v prisotnosti direktorja jetnišnice in zdravnika. Zadržali so tako kazni izvršili leta 1962.

LOS ANGELES

KALIFORNIJA: RAJ ZA SLEPARJE

Kalifornijo je zadnja leta kar preplavila armada najrazličnejših bolj ali manj spretnih in domiselnih sleparjev, goljufov in spekulantov. Tako vsaj trdi ameriški tednik »Newsweek«, in verjetno ima kar prav. Zakaj podatki F. B. I. namreč povedo, da so v tej, sicer najbogatejši ameriški zvezni državi, sleparji zaslužili samo v letu 1965 kakih sto milijonov dolarjev. Menda je kalifornijsko »vodnebjev« kar najbolj ugodno za najrazličnejše, pogosto prav smešno navne sleparije. Denarja je namreč razmeroma veliko (v Los Angelesu je povprečni družinski zaslužek na leto kakih 100.000 novih dolarjev), ljudje se zelo radi selijo, razen tega pa je v tej državi razmeroma izredno veliko starih ljudi. Zakaj ravno med Kalifornijci tako uspevajo sleparije, mogoče lahko pojasni tudi naslednji podatek: 60 odstotkov prebivalcev Los Angelesa, kjer so ljudje nevarno bolj šolanji kot v drugih delih države, se ne zdravi pri zdravnikih, pač pa pri raznih mazačih in vračih.

Kot ena največjih sleparij v letu 1965 je obveljala razprodaja nekake mesta v Dolini smrti, ki ga seveda sploh ni. Toda sleparska skupina je z nekaj obledelimi fotografijami in z zvočnostjo zaslužila od navčnežev kar poltretji milijon novih dolarjev. Zrte je bil neki gimnazijski profesor v pokouju.

V tem letu je zaslovel kot slepar tudi bivši voznik tovarnjaka Richard Spencer, ki je na debelo razprodal avtentične univerzitetne diplome. Čeprav je mož dokončal samo osnovno šolo, se je predstavljal kot »dekan Oxfordskega inštituta in kancler Univerze Commonwealtha«, diplome pa je prodajal ljudem, ki niso utegnili ali pa mogli dokončati študija. Arretirali so ga, ko je skušal nekemu policistu v civilu prodati kar tri diplome osteopata za 700 dolarjev.

Nekemu drugemu sleparju pa je skoraj leta dni četela sleparija po pošti. Prodajal je namreč pripravo, s katero naj bi se manjši ljudje lahko zvišali. Priprava, s katero je zaslužil dobrih šestdeset milijonov starih dolarjev, pa je bila samo grob posnetek neke srednjeveške mučilne naprave.

KIJEV

BABICA S PALICO NAD RDEČEARMEJCE

»Njet!« je pribila babica. Glas je bil tresoč, tudi roki ni bila ravno trdna, toda gorjača, ki jo je starka držala v roki

te prvovrstne kave se je popilo v letu 1965

in s katero je kdaj pa kdaj požugala manjšemu oddelku rdečearmejcev, je bila kar prava ukrajinska gorjača. Narednik, ki je poveljeval oddelku, je zaman prebrleval »babuško«, da je ta zid za hišo, ki ga ne pusti porušiti, navdse nevaren in da lahko zaradi njega odleti v zrak vsa vas.

Slo je za zid, ki ga je babica s svojim možem in enim izmed sinov postavila pred dobrimi dvaindvajsetimi leti. Bila je vojna, na vseh koncih je primanjkovalo gradbenega materiala, in ukrajinska trojica je pač postavila zid s tistimi opekami, ki jih je bilo na pretek: z granatami in nemškimi raketnimi izstrelki. Največ je bilo 120-milimetrskih granat za nemško havbico »Nebelwerfer«, trojica pa jih je našla v skladišču streliva, ki ga Nemci ob umiku niso utegnili izprazniti. Granate so zadelali z ometom, in zid je bil res še pred dnevi tak, da ga je bilo kar veselje pogledati.

Ko je narednik skušal babici pojasniti, kako nevarne so pravzaprav njene opeke in da lahko pravzaprav vsak hip eksplodirajo, se je devetinsedemdesetletna starka mlademu podčastniku samo pomilovalno nasmejala: »Ti si bil takrat se otrok, mi pa smo vse to videli in doživeli. Vemo, kako to poka.« Narednik se je moral posvetovati z miličniki, novim predsednikom občine in svojim poveljnikom, potem pa so našli rešitev. Babici so ponudili, da ji zgradi še lepšo ograjo iz lesa, če jim dovolijo porušiti »granatni zid«. In Jevdokija Nefirenenko se je vdale. Toda rušiti so lahko začeli šele, ko je na dvorišče pripeljal tovarnjak skladiščno res lepih hišic. Vojaki so potem več dni previdno rušili nevarni zid, ko pa so se po končanem delu že hoteli odpeljati v vojašnico, jih je babica vprašala, če si morebiti ne bi ogledali še kurnika. Pa se je kar spalčalo: za glavno strešno gred so namreč namestili prvi gradnji nemško bazuko z izstrelkom vred.

Zanimivo je, da so sosedje vedeli za babičine »eksplozivne« zidove in kurnik, toda očitno so vsi doživeli toliko hudega med vojno — okrog vasi so se bili izredno hudi boji — da jih granate in zidovih vsa ta leta sploh niso vzmernjale. Vojake je poklical šele novi predsednik občine, ko je povsem po naključju zvedel, kakšen gradbeni material je uporabila ukrajinska trojica.

MED DVEMA TEČAJEMA

KUHINJSKA KAMUFLAŽA

Ko so prišli na ameriški trg lasuljarski posnetki Antoinove pričeske (francoski popevkar ima lase do ram), so se v trgovinah precej čudili, da jih kupujejo na videz kar resni in uravnovešeni moški srednjih let. Pa se je izkazalo, da ti moški kupujejo lasule, ki so v primerjavi z običajnimi ženskimi lasuljami zelo poceni, zato da jih nosijo, ko se morajo doma ukvarjati s kuho ali posodo. Če imajo take lasule na glavi, je skozi mlečna okna na kuhinjskih vratih videti, ko da je v kuhinji ženska.

POČITNICE ZASTONJ — ČE SI JIH LAHKO KDO PRIVOŠČI

Nekaj zahodnonemških potovalnih agencij je prišlo na dan z res neverjetno ponudbo: za slabih tri tisoč novih dolarjev ponujajo tri mesece počitnic v najboljših hotelih na Palmi de Maiorca in še vožnjo z letalom tja in nazaj. Le en pogoj: tri mesece je treba prebiti v prvih treh mesecih prihodnjega leta. Ker lahko le malo ljudi, ki delajo, dobi tri mesece dopusta in ker imajo tedaj študentje predavanja, tisti, ki imajo čas, pa imajo ali dovolj denarja ali pa še toliko ne, ni verjetnosti, da bi bilo za te resnično poceni počitnice kaj preveč kandidator.

BOKS JE POVRNIL MIR NA CESTE

Ker se je v Vladivostoku hulgianstvo precej razmahnilo, je mestna boksarska podzveza ponudila oblastem, da bodo njeni člani skrbeli za red in mir na cestah ter krotili razgrajade. Oblasti sicer niso ponudbe niti sprejele niti zavrnile, casnik pa so objavili sporočilo, da miličniki in komsomolske straže za sedaj še ne potrebujejo take pomoči, da pa bodo mlade boksarje zaposlili za pomoč »takojo ko jih bodo potrebovali. Prav tisti »takojo« pa je menda poskrbel, da je zadnje tedne zelo malo hulgianskih izgredov. Razgrajaci namreč ne vedo čisto v vrste komsomolskih odredov morebiti je že niso vključili tudi boksarje.

ZLATI DEŽ NA ŽIVALSKI VRT

Starejša ženska, ki je umrla pred dnevi, je v oporoki zapustila minohenskiemu živalskem vrtu 100.000 mark, pod pogojem da bodo za njenim pogrebom šle tudi živali. Uprava živalskega vrta je poslala v pogrebni sprevod dva konja, dve papigi in goloba — ter dobila 100.000 mark.

PSI SO ZVESTEJSI

»Američan za moža ni vreden toliko kot mojih 68 psov. Zato raje izgubim moža in obdržim pse, ki so veliko zvestejši.« Tako je izjavila pred sodiščem prikupna 33-letna Brazilka Madalena Noronha. In sodišče je menilo, da ima mož, ki je zahteval razvezo zakona, prav.

MLADE NOGE

Prehoditi tisoč kilometrov tako, da jih prehodiš vsak dan približno trideset in potem spiš kar pod vedrim nebom, če ni v bližini hiše, mogoče niti ni tako hudo naporno, če je človek mlad. Nekoliko bolj zapleteno pa je, če ima človek samo »mlade noge«, v njegovem rojstnem domu pa piše, da se je rodil pred sedemdesetimi leti. Toda upokojenemu japonskemu profesorju Tasaku Sanaju je ta nenavadni podvig vendarle uspel.

MLADEGA ZDRAVNIKA (18)

z nadomestkom hormonov še pomagali, sedaj pa se je ji je nenadoma obrnilo na slabše.

V ponedeljek ponoci so me poklicali, naj jo pridem pogledat. Sodič sem, da umira. Takoj sem telefoniral Hanku in ga vprašal, če ve za zdravilo, ki bi ji še lahko pomagalo. Zanikal je in dejal, da je bolnico preiskal opoldne in da je položil orožje. Svetoval pa mi je, naj prosim Randyja Brooksa, da jo pride pogledat.

Telefoniral sem Brooksa. Umrla je prav v trenutku, ko je prišel. Naslednje jutro je patolog izjavil, da je sramota, da je ni nihče punktiral in ji tako odstranil tekočino iz srca. Če bi to storili, je dejal, bi najbrž zdržala še toliko časa, da bi začele delovati blagodejne posledice operacije nadobistnih žlez. Z drugimi besedami, če bi bili ljudje, ki so jo zdravili, res storili vse, kar bi lahko, in ne bi prežgodaj vrgli puške v ko ružo, bi gotovo še nekaj časa živeła.

O tem sem mnogo razmišljal. Naj rečem, kar hočem, toda niti Hank niti Randy se pri tej bolnici nista najbolj potrudila. Hanku se je zdelo, da je bolezen tako brezupna, da se je sam pri sebi odločil, da bo najbolje, če je namenoma malomaren. In tako je tudi storil.

Toda tokrat je namerna malomarnost vzela bolnici nekaj tednov ali celo mesecev življenja. Pri vsem tem pa vem, da Hanka ne gre obsoditi. Primer pa se mi zdi značilen za tisto stanje, ki se mu jaz in tudi mnogi drugi zdravniki z vsemi silami komaj upremo, kadar mislimo, da zdravimo brezupno bolnega bolnika. Tako je, kot bi nas gnalo v paničen obup.

Sprašujem se, ali zdravnik sme kdaj obupati, ali ima pravico prikrasjati bolnika za vsa svoja prizadevanja samo zaradi tega, ker je prepričan, da bo tako ali drugače umrl.

Če je bilo pet mesecev na kirurgiji predolg staz, potem je še bolj res, da sta bila dva meseca pediatrije na otroški kliniki zanestiho prekratka. Potem ko si bil dolge mesece v prenapolnjeni splošni bolnici, so se ti zdela svetli hodniki otroške klinike pravi oddih. Pa ne samo nova bolnišnica. Tudi novi ljudje, novi pacienti in novo delo, kamor sem sedaj prišel, so mi dali novih moči.

Na kirurgiji je bil stazist nič, samo še ena oseba več v operacijski sobi. Na otroški kliniki pa so se stazisti od začeta pa do konca posvetili samo bolnikom. Tujak sem prvikrat spoznal občutek notranjega zadovoljstva in prizadetosti, kar mi je bilo toliko časa prikrasjano.

moram, žal, dejati, da so v teh dveh mesecih tragedije najbrž prevalele uspehe. Toda če še drugega ne, na otroški kliniki sem se naučil spoštovati pogum in junaštvo naših malih pacientov, od takrat znam ceniti potrpežljivost mož, ki jih zdravijo. In oboje se vedno spoštujem.

ČETRTEK, 1. MARCA

Danes zjutraj ob 6.45 sem šel čez cesto na otroško kliniko. Povsem nova, moderna stavba s 180 posteljami. Vse so namenjene le otrokom, od dojenčkov pa otrokom do približno štirinajst let starosti. Iz vseh bolnišnic v tem mestu pošiljajo na to kliniko staziste, da bi se tukaj navadili pediatrije.

V nasprotju z Graystonom je otroška klinika predvsem dobrodelna ustanova. Seveda so tudi tukaj privatni bolniki, ki zdravljenje plačajo sami, toda več kot polovica jih je tako imenovanih »hišnih bolnikov«, ki jih zdravijo zastonj ali plačajo le neznamen del stroškov.

Za začetek so me poslali v drugo nadstropje v vzhodnem krilu bolnišnice, kjer je internistično kirurški oddelki. Tukaj zdravijo »hišne bolnike« pa tudi privatne paciente. Ko sem prišel, mi je bilo tesno, tako kot ponavadi, ko pridem v novo okolje.

Vse dovoljene sem se počutili bolj slabo, še posebej sem bil nervozen zaradi tega, ker sem vedel, da bom moral sedaj delati skupaj s stazisti iz drugih bolnišnic, ki so se mi vsi zdeli sposobnejši in samozavestnejši, kot sem bil sam. Pri vsem tem me je tudi nekoliko skrbelo, kakšne odgovornosti vse mi bodo naložili.

Te skrbi me je kmalu rešil prvi asistent na kliniki dr. Bernstein, ki nam je dejal, da se sicer moramo zavedati odgovornosti, da pa bodo storili vse, da bodo zdravniki, ki se pri njih specializirajo, z nami kar najnesnejše sodelovali. Če bodo na primer ponoci pripeljali v bolnišnico nujnega pacienta, ga bo sicer stazist sam najprej preiskal, toda za njim se zdravnik, ki se specializira. In šele potem bosta skupaj odločila, kaj storiti.

Sodim, da je to najboljša metoda, da se veliko naučijo. Stazist tako ne plava popolnoma v zraku, ne morejo se tudi pripetiti preveč hude napake. Pri vsem tem pa si lahko povsem samostojno ustvariš mnenje, kaj tare bolnika in kako mu pomagati.

Po kosilu sem se pravi seznanil s stvarjo, ki se mi zdi v tej hiši prava kuga: gre za namučanje infuzij. Na otroški kliniki namreč zahtevajo, da stazisti opravijo največji del zamudnega vajeniškega dela, ki so ga v Graystonu opravljale sestre. Vse infuzije smo morali

namestiti sami in sami smo jemali tudi krvne vzorce za preiskave v laboratoriju. Tako me je ob pol emih poklicala sestra z oddelka »2« — vzhode in mi sporočila, da moram enoletnemu otroku namestiti infuzijo in mu vzeti kri za preiskavo.

Bilo je Stizovo delo. Fanta smo morali najprej trdo zaviti in ga povsem imobilizirati, preden sem sploh lahko ušel njegovo roko. Zile odvodnice pa so bile tako majhne, da si kaj takega komaj lahko predstavljam. Poskusil sem zabosti iglo »štrnainajstkov«, pa sem kmalu spoznal, da je igla večja od vseh.

Končno mi je sestra svetovala, naj poskusim s posebno votlo iglo, ki jih izdelujejo za infuzije pri otrocih. Gre za minimalne igle, ki imajo na vrhu ploščato kovinsko oporo, da jih je mogoče nasloniti na otrokovo kožo. Da sem namestil to infuzijo in opravil še podkožno infuzijo, sem uro in pol trdo delal.

Podkožno (subkutano) infuzijo je lažje namestiti. Iglo enostavno zabodeš v salo na dojenčkovi stegenici in jo prilepiš z obližem tako, da infuzija priteka v mehko tkivo noge.

Toliko težje pa je bilo vzeti kri za prekus v laboratoriju. Kri naj bi vzel osemmesečnemu črvčku, pa sploh nisem mogel najti vene, v laboratoriju pa so potrebovali najmanj pet kubikov krvi. Počakal sem, da je prišel zdravnik in mi pokazal, kako ujeti veno na vratu (jugularna vena).

Otroka smo najprej zavili v rjuho, da ni mogel brcati, potem smo ga položili na hrbet, mu potisnili glavo nazaj čez rob mize in jo obrnili na stran. Potem otroka uscipnemo, da začne vekati, če že tako ne joka. Zelo pomembno je, da se dere, kolikor more, zakaj potem jugularna vena izstopi in jo lahko opaziš in otipaš.

Tako sem končno brez prevelikih težav zabodel iglo v veno, takrat pa je otrok nehaj jokati. Vena je kolabirala in kri ni več tekla v brizgalko. Zato sem ga nekajkrat uscipnil, da je spet začel vekati, in sem mu lahko vzel še kri, kolikor jo je manjkalo.

Zdravnik je bil ves čas z menoj in mi svetoval, kako naj storim. Zdelo se mi je, da se zabava, ko se mi je tako upiralo dojenčku v vrat zabosti pet centimetrov dolgo iglo. Otroka pa se mu je očitno smililo. Ko sem končal, ga je vzel v naročje in ga pestoval, da se je umiril.

PRIHODNJC:

Mladenč spozna sovraštvo — Crevesna gripa na pohodu — Sol in voda sta ga rešili

VSAK ČETRTEK NOVA ŠTEVILKA SLOVENSKEGA TEDNIKA S STRIPI

ZVITOREPEC

ZA VAŠE RAZVEDRILLO STRIPI HUMOR

MOŠKI SO ZA SPREMENBE

Modni vplivi na moško modo postaja vedno večji, zlasti v Veliki Britaniji. Dokaz za to je Carnaby Street v Londonu, center modernega oblačila mladih ljudi, kjer so v zadnjem času odprli mnogo novih prodajaln, namenjenih samo moški moderni obleki. Zanimivo je, da je vedno več kupecv tudi starejših — potemtakem so se moški naveličali tradicionalnih oblačil, ki so se le malo spreminjala, in so si tudi oni zaželeli novosti in posebitve.

Za jesen in zimo delajo v Angliji plašče, ki segajo do srede stegen ali kolen. Taki modeli so se pojavili že pred tremi ali štirimi leti in osvojili skoraj ves moški svet, saj so zelo praktični in udobni.

Obleke so ozke, suknjiči precej dolgi in spodaj ohlapni. Rokavi, reverji in ovratniki so prav tako ozki in ramena nekoliko trša. Zapejajo se dvovrstno, s šestimi ali osmimi gumbi, pa tudi enovrstno, s tremi ali štirimi gumbi. Hlače so zgoraj še vedno dokaj oprijete, spodaj pa se rahlo razširijo. Zavhiki niso aktualni.

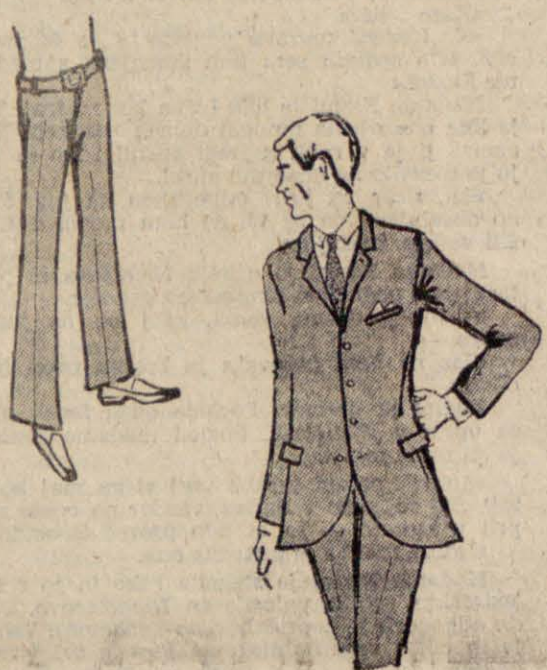
Sportni suknjiči so v vojaškem stilu, z našitimi žepi in epoletami. Nekateri so v zelo živih škotskih karo vzorcih ali črtah.

K takim suknjičem in puloverjem predvsem mladi zelo radi nosijo tako imenovane »hipstere« hlače, ki se začnejo na bokih in imajo široke pasove s težkimi sponkami.

Srajce imajo zelo konicaste ovratnike z majhnimi gumbi. Velikokrat so črtaste in v različnih barvah.

Zelo veliko je letos tudi pravega ali umetnega krzna in kože antilope, kar bo v mrzlih zimskih dnevih prav gotovo ugaľalo nekoliko bolj zmrzjenim moškim.

Pletenine so vedno moderne. Vendar so letos puloverji za razliko od prejšnjih let veliko bolj pisani.

In kako je s pokrivali? Kloubki niso več tako priljubljeni, zato pa toliko bolj najrazličnejše kape, narejene iz krzna ali plastičnih mas.

Kravate so lahko črtaste ali kariraste, najmoderneje pa so vsekaror le z drobnim cvetličnim vzorcem.

Čevlji so še vedno bolj okrogli, na zavezovanje ali v obliki mokasinov.

Med vzorci najbolj prevladujejo črte, karo in ribja kost, najpopularnejši materiali pa so tweed, čista volna ali mešanica volne in sintetične.

Na koncu lahko potemtakem ugotovimo, da se letošnja moška moda v marsičem razlikuje od modnih tendenc prejšnjih let.

ZVONKA MAKUC

MODNI KAŽIPOT

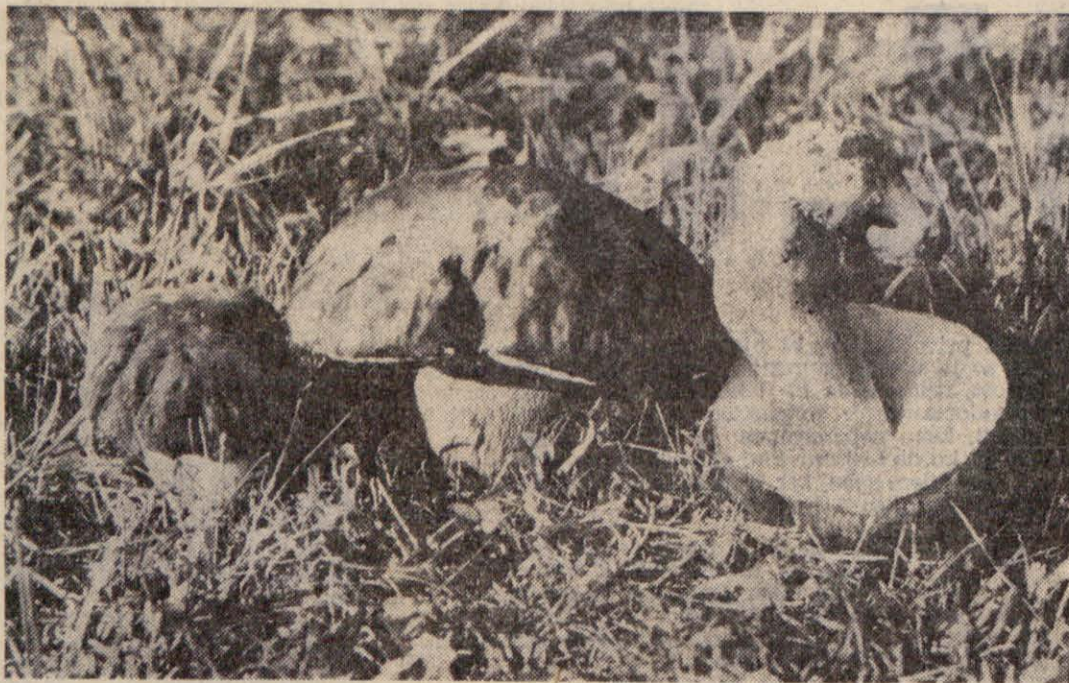
TANJA S. — Kupila sem si rdeče volneno blago za kostim, vendar se ne morem odločiti, kako naj bo narejen. Ali mi lahko vi svetujete?

TT — Mi bi vam priporočil športen kroj, saj je najbolj uporaben in tudi vedno moderen. Kakšen model vam svetujemo, pa si ogledajte na naši skici.

POLONA K. — Pozimi zelo rada nosim pletene nogavice, zato me zanima, če bodo tudi letos moderne. Stara sem sedemdeset let in precej vitka.

TT — Za letošnje zimo priporočam pletene nogavice v najrazličnejših barvah in vzorcih in prav za vaša leta in postavbo so zelo primerne. Lepo bi bilo, če bi k takim nogavicam nosili tudi enak pulover ali kapo.

OB RAZSTAVI GOB

26. SEPTEMBRA BO NA FILOZOFSKI FAKULTETI V LJUBLJANI, AŠKERČEVA 4, ODPRTA RAZSTAVA SVEZIH GOB. TRAJALA BO PREDVIDOMA TRI DNI. LETOŠNJA NOVOST JE DEGUSTACIJA SVEZIH GOB, KI BO 26. SEPTEMBRA, V PONEDELJEK, OB OSMIH ZVEČER V GOSTILNI PLANICA, TITOVA 95, NASPROTI VOJAŠNICE.

Kogar zajame gobarska strast, se ji ne more ved upreti. Še v tako skopo odmerjenem prostem času najde uro ali dve, da pohiti na svoja nahajališča in pobere, kar sta mu naklonili primerna toplota in vlaga, ki sta dva od najljubših pogojev, da gobe začno rasti. Poleg teh pa nekateri »vrujejo« še v grmeče, v prvi krajec, v gobe — pokazalke itd. In ko tako roma jo domov polni koši, kosare, škatle, kovčki, mreže in cekarji, so v družini dnevno na mizi gobje »rihte«: kuhane gobe, prazne gobe, pečene gobe, ocvrte gobe, kisle gobe, surove gobe in za zimo: vložene gobe, suhe gobe.

Večina gobarjev pripravlja gobe še vedno po starih načinih, največkrat gobe same z malenkostnimi dodatki. Ne vedo, da so najboljše jedi, če kombiniramo gobe z drugimi živilji. Poizkusite torej gobe pripraviti drugače!

LISICE Z ZELENJAVO IN GNATJO

1 in pol litra lisičk, debelejša rezina prekajene slanine, 2 žlici olja, 3 čebule, sol, poper, zelen peteršilj, 3 pori, 2 korena, 1/4 gomolja zelene, 6 rezin gnjati. Gobe očistimo, operemo in odcedimo.

Slanino zrežemo na kocke, jo osteklimo na olju, dodamo čebulo, malo popražimo in prišeamo lisičke. Začinimo z dišavnimi in počasi dušimo do mehkega.

Por očistimo, operemo in po dolžini prerežemo, da lahko odstranimo blato, ki se je nabralo med listi. Nato ga spnemo z zoborebci, da se nam med kuhanjem ne razleže. Kuhane odcedimo in narežemo na približno 10 cm dolge kose.

Posebej združimo do mehkega na rezance narezan koren in zeleno, ki smo ju začinili z vegeto.

Rezine gnjati razgremo na desko, obložimo s korenjem in zeleno ter zavijemo s porom v sredi v rolade. Rolade zložimo v pomasčeno posodo, pokrijemo z gobami, malo popočemo in ponudimo z zeleno solato.

TELEČJI ZREZKI S KUKMAKI

25 dkg kukmakov, 5 dkg masla, sok limone, sol, 10 dkg gnjati, 4 telečji zrezki, masčoba, žlica moke.

Gobe očistimo, če je potrebno operemo, narežemo na podolžne kose in dušimo na surovem maslu z limoninim sokom in soljo 15 minut. Nato jim prišeamo narezane koščke gnjati.

Debele telečje zrezke brez žil posolimo in na vroči masčobi opečemo z obeh strani. Pečene v sredi podolžno zarežemo in nadevamo s kukmaki, po soku pa potresemo moko, jo malo popražimo ter zalijemo z juho. Nadevane zrezke vložimo v omako, segrejemo in ponudimo s kumaricno in pesno solato.

PISČANEC Z GOBAMI

6 večjih kosov kurjega mesa, sol, poper, moka, masčoba, 6 srednje velikih gobanov, pol čebule, večji paradiznik, poper, zelen peteršilj, kozarec belega vina. Meso operemo, natremo s soljo in poprom, povajamo v moki in na obeh straneh rjavjo započemo.

Gobane očistimo, operemo, narežemo na prst debele rezine in dušimo skupaj s sesekljano čebulo. Dodamo na ktrihle narezan paradiznik brez kože in druge dišave. Paradiznik z lahke otupimo, če s hrbtno stranjo noža potegnemo po njem od peclja proti vrhu. Ko sok izpart, stresemo gobe na pečene kose mesa, zalijemo z vinom in še malo prevremo.

K jedi se prilaga pire krompir in stročji fižol v solati.

RIBJI ZREZKI S SIROVKAMI

4 ribji zrezki (osliči, tunina, velike skuše z izločeno hrbtno-

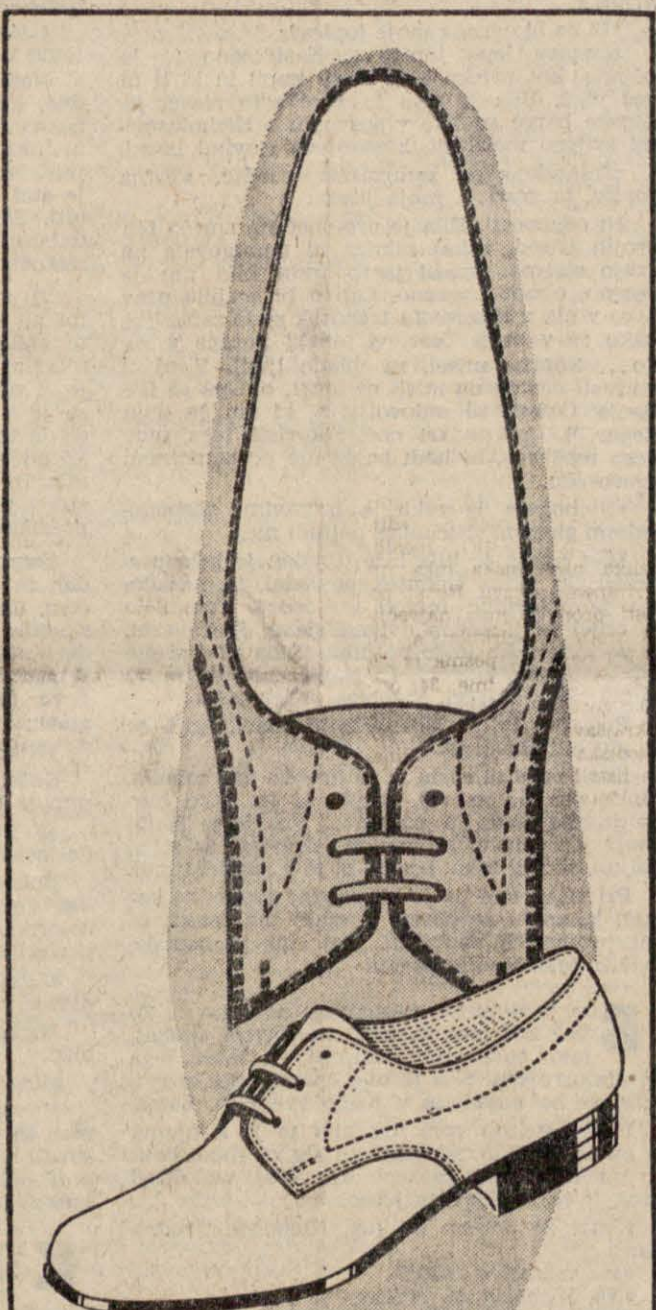
co), limonin sok, sol, 1 liter sirovk, poper, olje, moka jajce, drobtine.

Cim večje tanke narezane ribje zrezke pokapljamo z limono in nasolimo.

Sirovke previdno očistimo, ker so zelo krhke, po možnosti ne pèremo in potresemo z mešanico soli in popra na vročem olju

hitro opečemo. Močno opečene naložimo na zrezke, zrezke zvljemo, jih na dveh mestih zašpilimo s polovičkami zoborebcev in paniramo. Zlato rumeno pečene damo na mizo s pikantno krompirjevo solato, ki jo pripravimo z majonezo in okrasimo s kupčki gorčice ali razprtimi kaprami.

A. K.

V NOVI RAZRED V NOVIH ČEVLJIH

Borovo

Svilanit kamnik

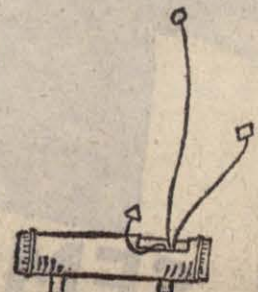
Kravate — terital

PRILAGOJENA PRAVILA

Kar slišim vas, kako boste rekli: kaj bi s pravili, teh je že tako preveč, zdaj naj pa še rože dajem v vazo po pravilih! Pa ni tako. Seveda se pravil ne boste učili na pamet. Preizkusite jih pa le, če imate radi lepoto rož in stanovanja. Enkrat jih boste preizkusili, prihodnjic se vam bodo zdela sama po sebi umevna.

Za harmonični Ikebana je namreč potrebno poznati nekaj temeljnih pravil. Ta pravila izhajajo iz starih tradicij. Japonci so jih utrdili v globoki povezanosti z naravo. Vsak njihovih

slogov ima lastna merila, mere in zakone. Označujejo jih po

določenih naklonih. Mi se kajpada ne bomo utegnili spuščati v razlaganje vseh slogov — teh se učijo na japonskih Ikebana akademijah (da, tam imajo za to akademije!). Nemška profesorica Ikebana Editha Leppich uč pri slogov in uporablja tri metode v teh osnovnih slogih, prilagojenih evropskemu okusu. Za danes je nastajajo:

1. pokončni slog, 2. poševni, 3. slap, 4. kontrastni in 5. v nebo kipeči. Tri metode pa so morišana, nagete in prosta. Prihodnjic bomo skušali opisati tri metode osnovnih slogov.

O VZGOJI

KADAR JE OTROK BOLAN

Kadar je otrok bolan, ni dovolj že samo to, da mu redno dajemo zdravila in merimo temperaturo. Razen čisto medicinskih stvari stvari otroku potrebujemo tudi več razumevanja, zato morajo starši uporabiti vso svojo psihološko intuicijo, da so še bolj pozorni kot takrat, kadar je zdrav. Poznati je treba seveda otrokov temperament in značaj in ravnati v skladu z njima.

Večina otrok si želi v boleznih čutiti zaščiten, v naročju staršev hočejo biti varni. Če jih bo negovali s pozornostjo in ljubeznijo, jim bo takšno vzdušje prav gotovo pomagalo, da bodo hitreje ozdraveli. Drugi otroci potrebujejo, da jih kdo spodbuja in opogumlja ter zagotavlja, da bodo kmalu spet zdravi. Nekateri otroci imajo navado, da iz bolezni skušajo zase izveči različne koristi, zahtevajo pretirano mnogo skrbni in celo

pretiravajo svoje bolezenske značke glede na objektivno resničnost.

V času bolezni precej otrok postane bolj odprtih kot takrat,

kadar so zdravi. Pametni starši bodo to dejstvo izkoristili in skušali razumeti, kaj je otroka v zadnjem času težilo, zaradi vpliva vročine pa bodo morda zvedeli še različne subjektivne »bolečine«.

Najvažnejše je, da se bolan otrok ne dolgočas. Naj gleda slike, če hoče, naj ima zraven sebe koga, ki bi mu pripovedoval pravilice ali se ukvarjal z njim tako, kot mu ugaja. Psihološka nega bolnega otroka je prav tako važna kot medicinska. Otrok ne ozdravi samo zato, ker se je mati natančno držala predpisov zdravljenja. Čas med jemanjem zdravil in uživanjem hrane lahko štejemo za psihološko prazen, če ga ne napolnimo s svojo prisotnostjo in pozornostjo. Tako bodo pametni starši izkoristili tudi bolezni, da bodo boljše spoznali in razumeli značaj svojih otrok.

B. J.

PSIHOLOGIJA SEKSA

MAXYN DAVIS

MEDENI MESEC - NAJLEPŠI

Medeni mesec je srečna prehodna doba med prvo poročno nočjo in vsakodnevnim zakonskim življenjem. Poglavitni namen medenega meseca je v tem, da se mlada zakonca odpočije, da se oddvojita od vsakdanjega življenja, da lahko v polni meri uživata spolno življenje in da nimata nobenih obveznosti do zunanjega sveta, temveč samo drug do drugega.

STEVILONE OKOLISČINE

Ta »poročni počitek« bi moral biti zelo prijeten. Odvisen je od tega, če so mladi zakonci našli svoje odgovore na številna vprašanja, če so na zakon pripravljene, oziroma če poznajo anatomijo in tehniko spolnega akta. Če je mlado poročnik, ka se nedolžna, se morajo mlado poročenci držati zdravnikovega nasveta in paziti, da prvi spolni odnosi niso boleči. Nadalje se morajo po zdravnikovem nasvetu tudi držati navodil proti zanositvi, ki v začetku zakona običajno ni zaželena. Osem

dni pred naslednjo menstruacijo je možnost zanositve najmanjša.

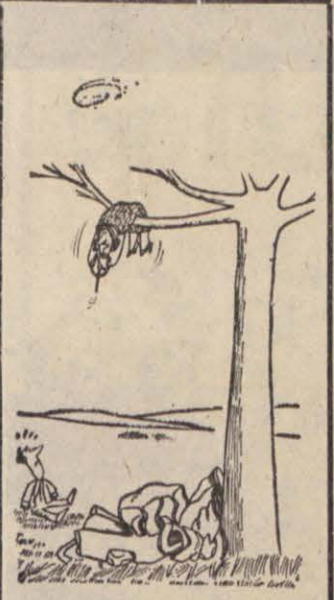
Statistični podatki dokazujejo, da današnje mlade žene precej poznajo spolno življenje, če ne že praktično, pa vsaj teoretično. Znani ameriški znanstvenik Kinsey pravi v svojem delu »Spolno obnašanje žene«, da vsaj 50 odstotkov žena prične svoj medeni mesec z zelo malo spolnih izkušenj. Devet desetih deklet je že pred zakonom poskušalo ljubimkanje, ki se prične pri poročju in skoraj gotovo konča pri popolnem spolnem aktu. Zato mnogi fantje in dekleta stopajo v zakon prepričani, da dobro poznajo zakonsko tehniko. Vendar se morajo zavedati, da se morajo še marsičesa naučiti, če hočejo ohraniti harmonično zakonsko skupnost.

Večina zakonskih parov skupno odloča o poročnem potovanju. Mladi so in polni pričakovanja. Naravno je, da uživajo v prirodi, zabavah in v vseh stvarih, ki jim pomenijo nekaj no-

vega. Večinoma se nikoli niso potovali daleč od rodnega kraja in zato v njih narašča želja, da bi obiskali neznane kraje, ki so jim vedno bolj pri srcu. Seveda so vse to samo zunanje spremembe. Mož in žena se morata zavedati, da poročno potovanje ni odhod na počitnice. Prav tako ni povezano z nujnimi počitnicami v preteklosti, še manj pa s počitnicami v prihodnosti. Osnovni namen poročnega potovanja ni potovanje samo, ampak začetek skupnega spolnega življenja. Zato je treba potovanje uskladiti s tem ciljem in paziti, da se spolno spoznavanje obeh izvrši pod najboljšimi pogoji.

IZBIRA KRAJA IN STROŠKI

Pred poročnim potovanjem je treba predvsem pomisliti na stroške, ki so z njim v zvezi. Če sta mlado poročnika sama prihranila denar za poročno potovanje, bo to potovanje gotovo krajše, a tudi prijetnejše. Če ji-ma potovanje plačajo starši, bo-

— Si videl, kako lahko sem zletela sem gor? Pa praviš, da nisem shujšala!

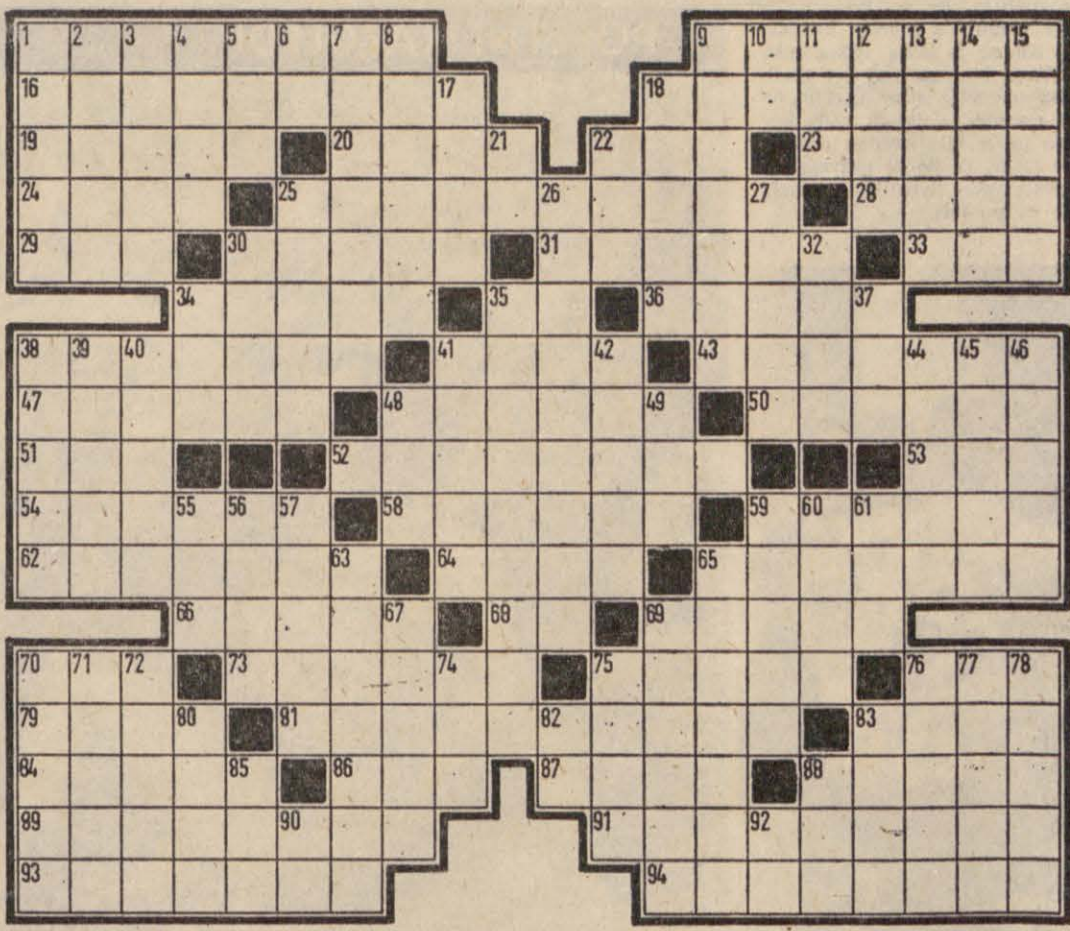
— In kaj bo, če mu zdravnik predpiše počitek...?

— Daj, ureži se no enkrat pošteno in mu naredi veselje!

izdaje in tiska CP - Delo Ljubljani Glavni in odgovorni urednik Zoran Jurič - Izbirništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3/III o. p. 150-III. tel.: 23-522 to 23-528 - Prodajni oddelki: Ljubljana Titova 1, tel. 20-463 Varoščina: celotletna N din 36 - ali din 3.600, polletna N din 18, - ali din 1.800, četrtletna N din 9, - ali din 900, mesečna N din 3, - ali din 300. Za inozemstvo plačana: jugoslavljski letni N. din 60, - ali din 5.000, mesečna N. din 3, - ali din 500, plačana v tu- tlni - celotletna: v USA dolarih 8,4 dolarja, v britanskih untih 2 funta 3 šilinga, v avdonemskih markah 26 mark, švedskih kronah 33,5 krome, italijanskih lireh 4.000 lir - Oglašni oddelki: Ljubljana, Titova 1, tel.: 21-956. Štev. širo računa SDR 501-1-167 - Rokopisov ne vračamo.

VODORAVNO:

1. sredozemski okrasni zimzeleni grm, ki uspeva pri nas kot lončnica, 9. igralec na klavir, 16. tlačan, 18. gibanje za osvoboditev narodnega ozemlja, 19. vrsta afriške antilope, 20. popularna ameriška filmska igralka (Deborah, »Caj za dva«), 22. žuželka s strupenim želom, 23. vaška za druga v stari Rusiji, 24. naše največje pristanišče, 25. denarništvo, 28. ime slovenskega slikarja Pelona, 29. pripadnik staroslovenskega rodu, 30. kaplja, ki kane iz očesa, 31. zmleti ovojji žitnih zrn, odlično krmilno sredstvo, 33. čez 1300 km dolga reka v zahodni Evropi, 34. glavno mesto Severnega Vietnama, 35. avtomobilska oznaka Virovitice, 36. vrtna cvetlica - vzilčnih barv, 38. mesto v južni Španiji z največjim rudnikom živega srebra na svetu, 41. deščica, 43. vrsta

igre na srečo z dobitki v blagu, 47. karakterni hrvaška gledališka igralka (Anka, 1886-1949), 48. razsekana drva, 50. apnenec, 51. pozdrav staro Rimljanov, 52. snov, gradivo, surovina, 53. figura pri četvrtki, 54. francosko mesto ob izlivu Loire v Atlantski ocean, 58. največja ptica uje da, ki živi v južnoameriških Andih, 59. ime velikega francoskega pisatelja Rollanda, 62. trata, livada, 64. poklic, socialen položaj, 65. premikanje, 66. protipraven namen, nakana (pravniški izraz), 68. začetnici pesnika epa »Smrt Small-age Cengiča«, 69. depozit, depo, 70. skandinavsko moško ime, 73. kraj, ki se je zrasel z Novo Gorico, 75. prva srbska državna tvorba, 76. sodnik domačega goveda, 79. ime dveh morskih ožin, ki vežeta Kattegat z Baltikom, 81. točka stikanja, 83. kraj v južni Italiji, pri katerem je Hunibal premagal Rimljane, 84. 1. tala, 86. časovna enota, 87. eden naših naj-

večjih slikarjev, najdoslednejši slovenski impresionist (Matija), 88. ime dubrovnškega komediografa Držića, 89. največji lev pritolok Amazonke v Južni Ameriki, dolg 1550 km, 91. davčni urad, 93. zveza držav, sporazum, 94. uživalec mamil.

NAVPIČNO:

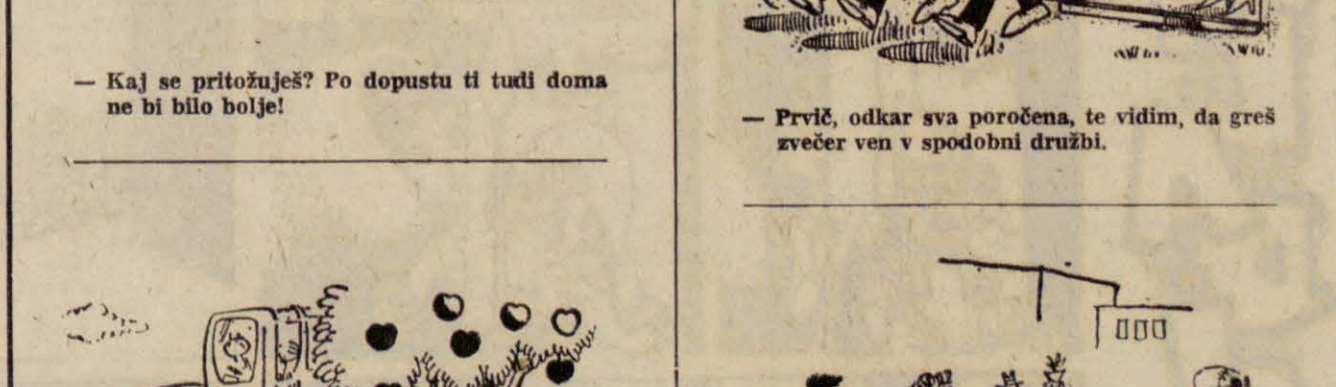
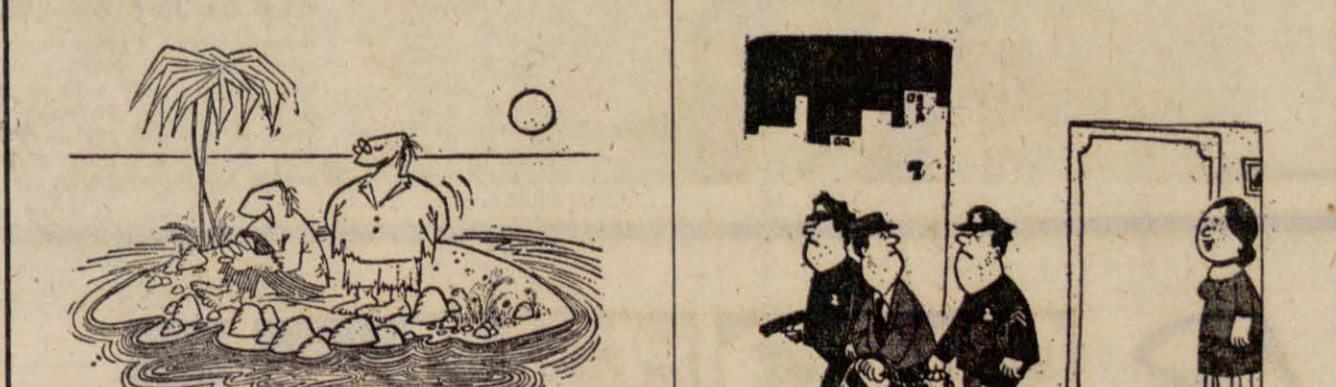
1. zaslonba, 2. popularna italijanska filmska lutka (Sofija), 3. odredba, odlok, ukaz, 4. viteška igra v spomin na zmago nad Turki pred Sinjen leta 1715, ki jo prirejajo vsako leto, 5. del je prirejal vsako leto, 6. začetnici sodobnega slovenskega skladatelja in opernega dirigenta, direktorja ljubljanske Opere, 7. najnuj in perlonu podobno umetno vlakno, 8. opera Richarda Wagnerja, za katero je sam napisal libreto, 9. francoski pisatelj in dramatik, ki je mojstrsko opisoval velemestno življenje (Marcel, 1862-1941), 10. tuj dvojeznik, 11. ime italijanske socialne pesnice Negri, 12. živec, 13. eno največjih italijanskih nogometnih moštev, 14. zidovi, 15. ostanek kart po razdelitvi igralcem, 17. dojenjska reka, ki se južno od Brežice izliva v Savo, 18. naš največji polotok, 21. kemični znak za radij, 22. konica, 25. budistični menih, 26. velika nizozemska luka ob kanaliziranem rokavju Rena, po velikosti prometa med največjimi na svetu, 27. cirkulacija, 30. znameniti perzijski pesnik iz 13. stoletja, 32. žensko ime, 34. orientalsko gostišče, 35. žensko ime, 37. okrajsava za sablatija, 38. sredozemska okrasna rastlina, katere listi so stiliirani na glavah korintskih stebrov, 39. leta 1950 umrli slovenski gledališki igralec, prvak ljubljanske Drame (Ivan), 40. tanka kožica, opna, 41. tropska vodna cvetlica, 42. negativno nalekten delec atoma, 44. svetovno morje, 45. mehka srebrno bela kovina (znak Li), 46. glavno - to balkanske države, 48. avtomobilska oznaka Pakistana, 49. orel v germanski mitologiji, 55. kratka za telesnovožnjno društvo, 56. turško mesto ob ustju Marice, 57. veliko žitno skladišče prostor za siliranje, 59. veliki nemški pesnik in eden največjih v svetovni književnosti (Rainer Maria), 60. klarinetu podoban glasbeni instrument 61 duhovnik pri starih Perzih in Medijcih, 63. izobrazba, omika, prosveta, 65. gosto rastlina, 67. otroško vozilo na dve kolesi, 69. otok v severni Dalmaciji, 70. mesna jed, 71. ena od glavnih moških oseb v Tolstojevem romanu »Ana Karenina«, 72. lani umrli veliki angleški pesnik, Nobelov nagrajenec za književnost leta 1948 (Thomas Stearns), 74. pristanišče v Izraelu, 75. glavno mesto Saudove Arabije, 76. okrog 2000 km dolga kitajska reka, ki izliva 5200 m visoko v Karakorumu, 77. zveza, liga, 78. francoski zgodovinar, priznan proučevalec verstev (Ernest, 1823-1892), 80. tisoč kilogramov, 82. avtomobilska oznaka Ljubljane, 83. barva igralnih kart, 85. reka v Angliji, 88. rastlina, iz katere pridobivajo opij, 90. začetnik drugega sovjetskega astronavta, 92. kemični znak za kripton.

RESITEV PREJŠNJE KRIZANKE
Vodoravno: 1. kvartet, 2. Lakotnik, 16. branilec, 18. zaposlitev, 20. sorta, 21. Ratner, 23. planika, 24. Sadi, 25. kitarist, 27. Aka, 28. ki, 29. uta, 30. Cuden, 31. Erida, 32. lot, 34. lir, 35. Obr, 36. tanin, 38. Rene, 39. Oski, 41. Ak, 42. Km, 43. oktaeder, 46. tabu, 48. Afrika, 51. Arakan, 52. IRO (International Refugee Organization), 54. sopara, 56. krt, 57. tukani, 60. Marša, 62. EOKA, 63. mamonist, 67. lak, 68. 73, 70. rana, 72. Ares, 73. Argon, 75. leta, 77. Osa, 78. NYA, 79. Dakar, 81. krkon, 82. Lim, 83. IO, 84. pti, 85. paralela, 88. stga, 89. ope-rata, 92. Filipi, 93. ponor, 94. Konstantina, 96. mandarina, 98. likalniki, 99. kaptana.
Navpično: 9 AP (Associated Press).

BERITE PO KOSILU

»Podpišite, prosim, tole priporočeno pismo s čimnim robom.«
»Noj, Umril je moj ubogi brat!«
»Kako pa veste, saj niste še odprli pisma.«
»Poznam ga po pisavi.«
»Moja nova tajnica je najmanj mesec dni v zaostanku z delom, se pritožuje direktor. In pri vsem tem je kdaj en teden pri nas v službi.«

PUSTOLOVŠČINE CISCA KIDA

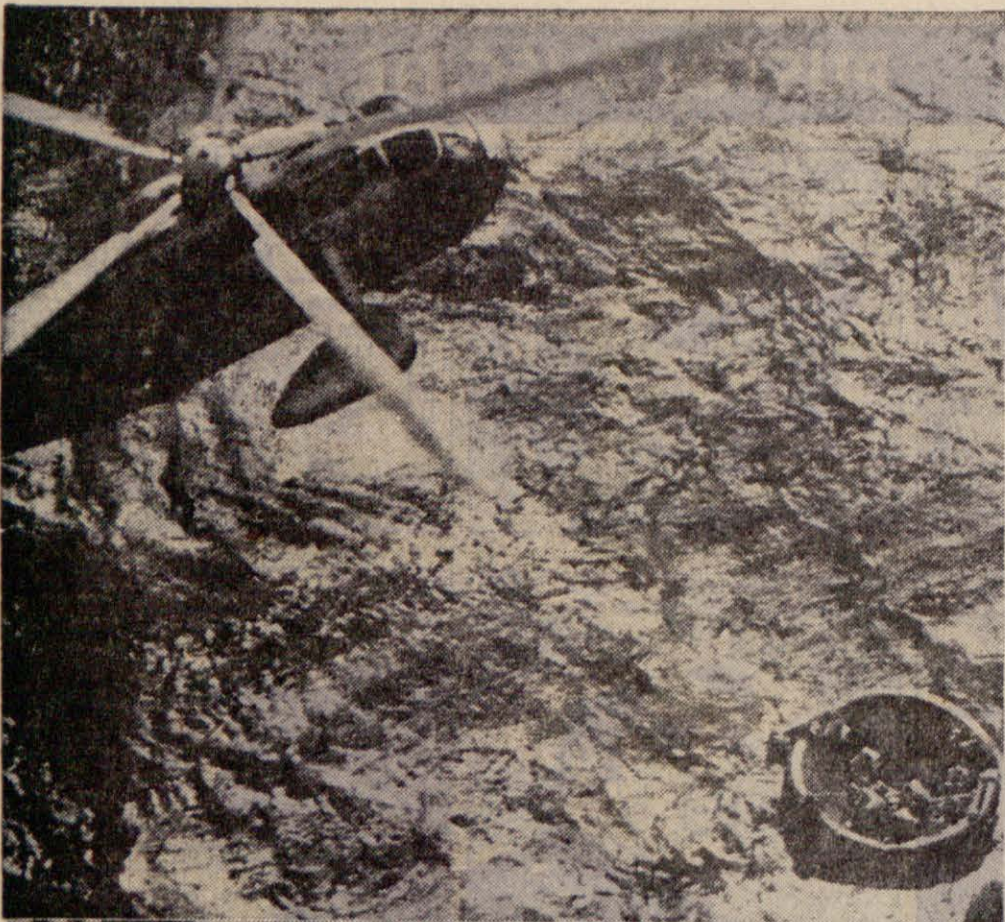

DOGODEK V ŽIVLJENJU

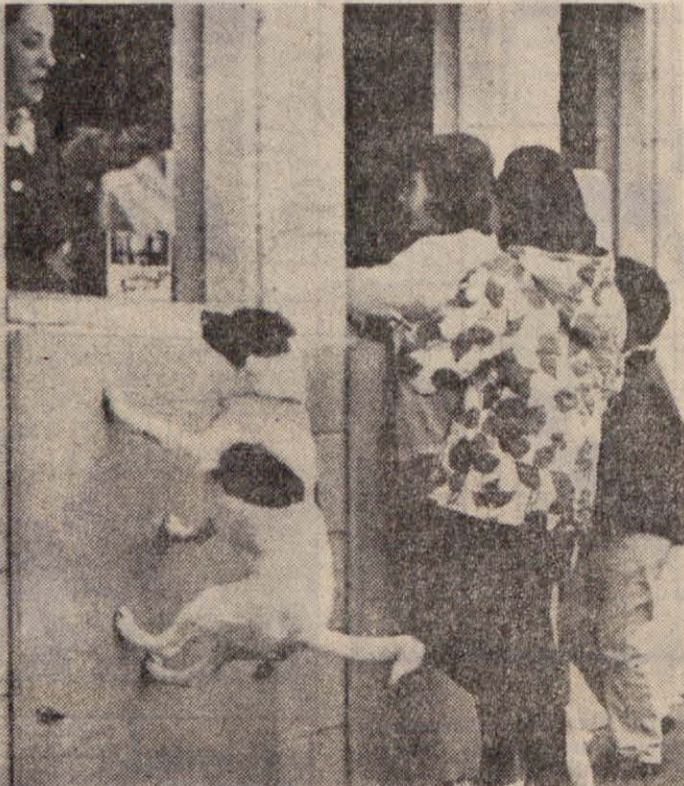
sta manj pazila na denar. Razsipnost v nobenem pogledu ni začelna, tem manj, če sta mlado poročena hotela za ta denar kupiti pohištvo in gospodinjske pripomočke. Držati se moramo naslednjega pravila: bolje je preživeti medeni mesec na vasi v skladu s svojimi materialnimi možnostmi kot na plaži, zlasti če je to že od vsega začetka povezano s skrbo zaradi denarja. Denarne skrbi nikakor ne smejo zmanjšati lepote medenega meseca. V medenem mesecu moramo misliti samo nase in na svojo srečo. Izbira kraja je prav tako pomembna. Praviloma bomo izbrali prostor, kjer je udobno, je hrana dobra in se tudi lahko kopamo. Čeprav sta mož in žena pred poroko rada tabarila v gozdu, spala pod šotornjo, se branila pred komarji in pekla čevapčice na obali, morata medeni mesec preživeti brez skrbi, v udobnih posteljah in za mizo, pokrito s čistim prtom. Zakonci par bo srečnejši, če

bo ves čas preživel na istem mestu. Tisti, ki nimajo veliko izkušenj v spolnem življenju, ne smejo poročnega potovanja imeti za turistično križarjenje. Naglica, s katero se pripravljata prtljaga, pogosti pogledi na uro, kar je pri vsakem potovanju neizbežno, motijo bodoče zakonca, da se ne morejo popolnoma posvetiti drug drugemu. Najvažnejša je intimnost. Medeni mesec, ki ga preživimo s prijatelji in sorodniki, pa čeprav so še tako zabavni, in kjer se bistvo ritem njihovega življenja, kar je lahko usodno za mlada dva. Če je izbrani kraj precej oddaljen od njunega stalnega bivališča, je najbolje, da se zakonca avtomobilsko izogibata. Razburjena zaradi poroke sta lahko zakonca še bolj razdražena in podvržena preprom, če potujeta z avtomobilom. Ko pripravljamo načrte za potovanje, ne smemo pozabiti na letni čas. Priporočljivo ni obiskati preveč tople in hladne kraje. Izogibati se moramo tudi vlažnih in deževnih področij. Vremenski pogoji lahko vplivajo na razpoloženje zakoncev. Zatorej morata izbrati kraj, kjer se bosta počutila čimbolj prijetno, da se bosta lahko obnašala, kakor jima bo ugajalo, in kjer ne bosta trošila preveč energije. Z drugimi besedami, morata se izogibati nepotrebnih naporov, ki lahko slabo vplivajo na njuno razpoloženje. Mlada zakonca tudi ne smeta biti preveč osamljena, ker se lahko že na samem začetku naveličata drug drugega. Vendar se jima tega ni treba bati, kajti vedno se v njuni bližini najde nekdo, ki ju zabava in jima nudi nekaj prijetnih trenutkov. Tudi gostinci sami, če imajo v svojem hotelu ali restavraciji zakonski par na poročnem potovanju, jima še bolj skrbno sprejeto in jima skušajo v vseh pogledih ugoditi. Vse to lahko vpliva na pravo atmosfero te njune najvažnejše življenjske pustolovščine.

— Kaj se pritožuješ? Po dopustu ti tudi doma ne bi bilo bolje!
— Prvič, odkar sva poročena, te vidim, da greš zvečer ven v spodnji družbi.
— Boš videl, da bo prišla!

◀ **HELIKOPTERJEM** gre zasluga, da se je nedavna huda pomorska nesreča končala srečno — brez človeških žrtev. Ko se je ladja »Skagerak« začela potapljati v ožini Skagerak, je bilo na njej 144 ljudi, med njimi kar 30 otrok. Ponesrečenec je sicer uspelo, da so vsi dobili mesto v reševalnih obročih in čolnih, toda ker je bilo mnogo neplavalcev, morje pa je bilo izredno razburkano, bi bilo verjetno kaj veliko žrtev, če ne bi pravočasno prileteli helikopteri, ki so ponesrečence dvignili iz morja in odpeljali do ladij, ki so hitele na pomoč.

◀ **PSIČEK** je hotel hrenovko, pa je mislil, da bo kar po zidu prišel do visokega prodajnega okna. Uspel je le napol. Resda je padel na tla, toda fotoreporter, kateremu se je posrečila ta fotografija, ga je nagradil s pol klobase.

◀ **FOTOGRAFIJA** naj bi bila humorističen prispevek ameriškega fotoreporterja. Primeren podpis k sliki naj bi bralci poiskali kar sami.

◀ **JUNAKA** dvaindvajsetletnega veslanja čez Atlantik: dvaindvajsetletni padalski kapetan John Ridgway (zgoraj) in šestindvajsetletni padalski narednik Chay Blish sta s svojim šest in pol metra dolgim čolnom preveslala kar 6000 kilometrov. Ker so jima pomagali tok in vetrovi, sta celo postavila svojevrsten rekord: v enem dnevu sta preveslala 130 kilometrov. V Angliji so fanta seveda dočakali, kot zaslužita.

◀ **KER SE JE IZKAZALO**, da običajne strelske vaje nikakor ne naredijo tudi dobrega strelca v pravi vojni, so v ZDA sedaj nekoliko spremenili take vaje. Strelci so oblečeni v posebne zaščitne obleke, ki jih krogla sicer ne more prebiti, toda kljub temu posteno čutijo, če jih krogla zadene. Krogle pa izstrelji kar tarča, ki se pokaže zdaj tu, zdaj tam. Strelce ima 1,3 sekunde časa, da ustrelji v tarčo in se skrije. Če je prepočasen, si prisluži bolečo podplutbo.

POLETNI RAZGLEDI

GLADIATOR

Panel 1: "HM... DOLGO GA NI..."

Panel 2: "...JA GA NISO LJELI!"

Panel 3: "NE, TEGA NE VERJAMEM... TA ŽABA KLUB SVOJIM LETOM SE KAR DOBRO TEJE..."

Panel 4: "GLEJ!!"

Panel 5: "OJES, TO POT NI BIL TJOVOLS UREVI... OSTANI SKRITA... JAZ BOM SE ENKRAT ZAIGRAL STRAZARJA"

Panel 6: "HEJ... MOGA PA VOJITE?... SAS TO NI ZENOLASUA!"

Panel 7: "SEVEDA NI!... PREVRAL SI NRS IN TO BOS KRVAVO PLACAL!... KJE JE JEJENJE?!"

Panel 8: "PUSTI, GA... TULE ZA STEBROM SE SKRIVA..."

Panel 9: "MOLZI! IZDAJALEC!"

Panel 10: "AAA, TU SI, TOREZ, LEPOTIŠKA?!"

Panel 11: "...ZARAJ SI JO IZDAL F!... MISLIL SEM, JA SI KAVALIR... SAS SEM... POGLES!"

Panel 12: "LIBERIJ! KAT JE TO?"

Panel 13: "POZERSI, POZERSI, TUNJUA, SAS ME BOS ZADUSILA!"

Panel 14: "RAZOROŽILI SMO NJEGOVE ZASLEDOVALCE IN SE PREOBLEKLI... S TO ZETICO LAHKO REČIMO LAKOT=NIKI... "VSE LEPO, LE NE VEM, ČEMU ME JE BIL TREBA TRAJNO PRESTRASITI. TO JE BIL POIZLUS: ČE TI NISI OPZIL PREOBLEK, SIH DINGI TUDI NE BODI SITI."